

Nsãaŋ nyεgãaŋ Yesu maama maŋ Nelmuoyamma

Nsãa nuŋgu waa Yesu *hãalãbien c̄ncieluo ba hãi baamba-na. Duɔ tuɔ waŋ fuɔ fεrεŋ maama-i, u sa b̄i u yerre-i; kuniε u cira «*hãalãbilonɔ naŋo» (18.15), kuniε wuɔ «hãalãbilonɔ maŋ maama-i taa ma dɔlnu Yesu-i ma yaŋ» (13.23).

Sεbε domma-na, u taara u cira wuɔ Yesu yaa Diilon-ãndaanɔ-i, ŋga u ciε u fεrε nelieŋo jo h̄iema-na (sap. 1). Ku huonɔgu-na, Nsãa piiye gbεrε-wεima niehãi maama. Yesu ciε gbεrε-wεima famma-i a pigãaŋ u s̄inni. Aa bi piiye Yesuŋ wuɔraaya suu baa nuɔmba maŋ ba maama. Ba suumaŋ kãayã nuɔmba-i dumaa baa kutaamba famba fεrε-i, u nuŋgu hii-ma. *Yuifu ba yuntaambaŋ c̄uɔ Yesu-i dumaa, baŋ c̄inaana-yuɔ dumaa wuɔ u'i s̄i Diilon-Konkortieŋo-i, Nsãa nuŋgu bi hii mafamma-i (sap. 2-12).

Ku huonɔgu-na, baŋ bilaa Yesu-i isuonɔgu maŋ nuɔ-i, mamaŋ ciε, u suurii ma yaanɔga-na waŋ-ma: Yesuŋ diyaa nelma-i dumaa u *pɔpuɔrbiemba t̄unni-na, uŋ c̄aarã Diilonɔ-i dumaa (sap. 13-17), baa baŋ ciε u ãndaanɔgu-i dumaa a ji ta ba ko-yo (sap. 18-19). Sεbε periema-na, u waan Yesu siremmaŋ-k̄unɔgu-i aa waŋ fuɔ uŋ nyεgãaŋ u sεbε-i yunɔgu maŋ nuɔ-i (sap. 20-21).

Nelma ciε ma fεrε nelbilonɔ

¹ Ku domma-na, Nelma naa waa tī. Nelma naa waa baa Diilonjo, aa maa naa waa Diilonjo.

² Ku domma-na, Nelma naa waa baa Diilonjo.

³ Diilonjo ciε ma yaa ce bimbinni-i hiere. Bimbinni manj ciε hiere, ma nunju dii ni cemma-na.

⁴ Cicēlma waa Nelma yaa nuɔ-i. Aa cicēlma famma yaa waa nelbiliemba fitinuɔ-i.

⁵ Fitinuɔ un juɔ, kukulma saa gbāa cie-yo.

⁶ Huɔngu nanju juɔ hi, Diilonjo saanj molo jo. Ba taa ba bī kutienjo-i Nsāa.

⁷ U saanj-yo wuɔ u ji piiye fitinuɔ maama baa nuɔmba-i kumanj ka ce ba hūu u maama-i.

⁸ Ku saa ce ŋaa Nsāa yaa waa fitinuɔ-i de! Ŋga uu naa jo duɔ ji wanj fitinuɔ maama yonj baa nelbiliemba-i.

⁹ Nelma yaa waa ninsonj-fitinuɔ-i. Ma juɔ hīema-na ji kaala nuɔmba yammu-i hiere.

¹⁰ Nelma waa tī miwaanjo-na. Ma yaa jīena miwaanjo-i. Ŋga nelbiliemba yagaraa-ma.

¹¹ Ma juɔ ma fεεŋ nelle-na, ma nellenj-baamba cīina-mēi.

¹² Ŋga banamba siyaa-ma aa hūu ma maama-i. Ma hāa kufanju taamba-i ku fōŋgũ-i ba da ba ce Diilonj-bisālm̄ba.

¹³ Diilonj-bisālm̄ba famba-i ku saa ce ŋaa u huɔn-ba nelbilonj temma, ku saa bi ce ŋaa ku dōlaanu moloŋo-i u ce u honj-ba, ŋga ku dōlaanu fuɔ fεε yaa u honj-ba.

¹⁴ Nelma ciε ma fεε nelbilonjo jo ji waa i hōlma-na. I daa u fafaangu-i. U waa hujantienjo aa tiraa waa ninsowaranjo. Fafaangu fanju-i i To-i hāa u Bēduola-i baa-ku.

15 Nsáa yaa juo ji tuo wan u maama-i. U taa u piiye baa nuomba-i wuo: «Min taa mi gbẽ uman mie uu dii huon-nu, u yaa daayo-i. Aa mei suo da mi hon, uu naa waa fi; a ce dumaan-na u maaraa muon-i.»

16 U cie baa-ye cor. Cuobaa-ban kaal, u bi ce baa-ye dumei.

17 *Moisi yaa juo baa *anjinamma-i ji ha-ye, nga hujarre-i baa ninon-i, Yesu-Kirsa yaa juo baa-ni.

18 Molon yufelle saa haa Diilon-na dede. Nga u Beduola pigan-ye u sinni-i. U yaa dii tiena baa-yo.

Nsaa-Batisee andaan-gu-i

(Matie 3.1-12; Marke 1.1-8; Like 3.1-18)

19 Nsáa nun-andaan-gu yaa daaku. Un waa tuo *batisee nuomba-i, *Yuifu ba yuntaamba man waa *Yerusalemu-i-na, baa puor *Diilojigantaamba namba-i baa *Levitibaa-ba namba-i wuo ba ka yuu u sinni-i. Ban kaa ka hi, baa cira: «Naacoln nu, nan hilaa hie?»

20 Nsáa saa fuo ma diei bei; wuo cira: «Baa na ta na ne wuo si Diilon un paa nun-gu-i wuo u ka saan *Konkortieon man, u yaa juo muon-i, muo si.»

21 Baa cira: «Nuonei *Eli-i wei?»

Nsáa wuo cira: «E'e, muo si.»

Baa cira: «Nuonei *Diilopopuorbilon nuon-i wei?»

Wuo cira: «E'e.»

22 Baa cira: «A nan hilaa hie? Nuomba'i puoraa-ye; pigan-ye n sinni-i i ka tunu-bei.»

23 Nsáa wuo sie-ba baa *Isayi* andaan daaku-i wuo:

* **1:23 Isayi:** Ku birii a saanu baa cerma. Girekimma-na ba naaraaya *Isayi yerre-na wuo *Diilopopuorbilon.

«Muɔmɛi *hohuolaayan* *hɛkuraanɔgu-na wuɔ:
 «*Siireŋ na cɔa Itienɔ hũmelle-i.*†»

24 *Farisɛbaa-ba waa pɔpuɔrbien daaba hɔlma-na.

25 Baa cira: «ŋ ciera wuɔ Diilonɔ uŋ pɔa nuŋgu-i wuɔ u ka saanɔ Konkortienɔ man, u'i sɪ nuɔŋo-i, aa cira Eli'i sɪ nuɔŋo-i aa tiraa cira Diilopɔpuɔrbilonɔ'i bi sɪ nuɔŋo-i; a ma bilaa niɛ ŋ ta ŋ batisen nuɔmba-i?»

26 Nsáa wuɔ cira: «Muɔmi batisen-na baa hũmma yon, ŋga molonɔ nanɔ dii na hɔlma-na, na sa suɔ-yo.

27 Mi juɔ yaanɔga kufanɔgu tienɔ-na, ŋga mi saa piera u natɔanɔgu-i.»

28 Nel daama-i hiere ma ciɛ Betani. Nsáa taa u batisen nuɔmba-i kusuɔŋ-nu'i, dii *Yurdɛ bomborma-na.

Yesu yaa Diilonɔ-Tũmbilonɔ-i

29 Ku cuo kaala-i-na, Nsáa wuɔ u ne da Yesu jo u wulaa. Wuɔ cira: «*Diilonɔ-Tũmbilonɔ yaa juɔŋ daayo. U yaa piriin nelbiliemba ɔmbabalma-i.

30 Mi taa mi gbɛ u yaa-i miɛ uu dii huonɔ-nu, ŋga u taa yaanɔga muɔŋo-na, a ce dumaanɔ-na u maaraami.

31 Mɛi saa ta mi suɔ-yo, ŋga mi juɔ ji ta mi *batisen nuɔmba-i hũmma-na da mi ce *Isirahɛl-baamba suɔ-yo.»

32 Uŋ waanɔ mafamma-i, u cira: «Mi daa *Diilonɔ-Yalle hilaa dɔrɔ-i-na konhurun temma jo ji diire-yuɔ.

33 Mi saa ta mi suɔ-yo. Nɔga umanɔ puɔraa-mi wuɔ mi ji batisen nuɔmba-i hũmma-na, uu naa gbɛ-mi

† 1:23 Isayi (Ésaïe) 40.3

wuɔ: «Da η ji da mi Yalle hiiriye ji diire uman nuɔ-i, u yaa ka tuɔ batisen nuɔmba-i baa-de.»

³⁴ Mi daa mafamma-i nuɔ baa mi yufelle. Mi sie fuo-ma: Naacolη daa u yaa Diilonη-Bieηo-i.»

Baman cuu Yesu huon-nu dielɔ

³⁵ Ku cuo kaala-i-na, Nsãa wuɔ tiraa kã baa u *hãalãbiemba hãi terduɔŋgu fanġu-na.

³⁶ U juɔ'a u ne da Yesu cor. Wuɔ cira: «*Diilonη-Tũmbilonη yaa kãan daayo!»

³⁷ Hãalãbien daaban nuɔ mafamma-i, baa pãŋ ta cu Yesu huon-nu.

³⁸ Yesu wuɔ u miel ne ku yaa nuɔ-i, a da-ba u huonġu-na. Wuɔ yuu-ba wuɔ: «Kuu dii niε?»

Baa cira: «Arabi, η haraa hie?» (Arabi yunġu yaa wuɔ hãalãtie.)

³⁹ Yesu wuɔ cira: «Juɔŋ i ta, na ka suɔ-ku.» Baa kã baa-yo ka suɔ un haraa kusuɔŋ-nu. Bãanġu naa tɛrɛŋ tɪ, baa pãŋ perien bãanġu boluonġu-i baa-yo.

⁴⁰ Hãalãbien daaba-i ba hãi-i-na, ba taa ba bɪ unanġo-i Andere, Simɔ-Pier hãanġo'i waa.

⁴¹ Fuɔ wuɔ ta kã mɔŋŋo yaa wulaa-i igɛna ka wan baa-yo wuɔ: «Diilonη un pãa nunġu-i wuɔ u ka saan *Konkortienġo man, i daa-yo.» (Ba bɪ u yaa-i *Kirsai-girɛkimma-na.)

⁴² Aa naa kã baa Simɔ-i Yesu wulaa. Yesu wuɔ ne-yo aa naa cira: «Nsãa bieŋ nuɔ, ba bɪ-ni Simɔ; i ka tiε bɪ-ni fiεfiε-i-na Sefasi.» (Sefasi yunġu yaa wuɔ tãmpɛlle.)

⁴³ Ku cuo kaala-i-na, Yesu wuɔ cira u kã *Galile. Un hilaa, wuɔ suu baa naacolηo nanġo-i ba bɪ-yo Filipu; wuɔ gbɛ-yo wuɔ: «Filipu, jo i ta!»

44 Filipu taa u hel Betisada. Ba taa ba hel neduole baa Andere-i baa Pier hiere.

45 Ku huonḡu-na, Filipu wuɔ bi kã ka da Natanayel; wuɔ gbẽ-yo wuɔ: «*Moisi-i baa *Diilopɔpuɔrbienḡ banḡ waanḡ naacolḡo manḡ maama-i ba sebebbaa-ba-na, i daa-yo. Ba bi-yo Yesu, Nasaretitaanḡ Yosefu bienḡo.»

46 Natanayel wuɔ cira: «Niḡ huonḡ, ḡ nuɔ ba'a biḡkũfafaanḡu hilaa Nasareti-i-na dede wei?»

Filipu wuɔ cira: «Jo i ta ḡ ka da baa ḡ yufelle.»

47 Yesuḡ juɔ'a u ne da Natanayel jo, wuɔ cira: «*Isirahelyienḡ kerre yaa daade-i; huhurma diei maa si dii-yuɔ.»

48 Natanayel wuɔ yuu-yo wuɔ: «Nanḡ suyaa muɔ hie?»

Yesu wuɔ cira: «Aa Filipu suɔ duɔ bi-ni, mii naa da-ni *yensãanḡu yunḡu-na.»

49 Unḡ waanḡ mafamma-i, Natanayel wuɔ cira: «Hãalãtie, Diilonḡ-Bienḡo yaa nuonḡo-i, *Isirahel-baamba nellentienḡo yaa nuonḡo-i!»

50 Yesu wuɔ cira: «Minḡ ciɛra mi daa-ni yensãanḡu yunḡu-na ku'i ciɛ ḡ hũu mi nelma-i. Yiinḡu dii baa yiinḡu, ḡ ka da mamanḡ maaraa daama-i.»

51 Aa naa cira: «Mi wanḡ ninonḡo-i baa-na: Yiinḡu dii baa yiinḡu na ka da dɔrɔ puurii aa *dɔrɔpuɔrbiemba ta ba nyugũḡ aa ta ba hiire *Molonḡ-Bienḡo yudɔrɔ-i-na.»‡

2

Yesu birii hũmma-i kolma

‡ 1:51 Niɛḡ Miwaanḡo ḡnammanḡ-sebe-i-na (Genèse) 28.12.

¹ Yesuŋ bíe Filipu-i baa Natanayel, yiingu diei cor, hãalŋ-yiingu-na, ba ta ba jã ciɛŋo dii nelle nandena ba bí-de Kana; dii dii *Galile huɔŋ-na. Yesu nyu waa kãlle fande-na

² a naara Yesu-i baa u *hãalãbiemba-i.

³ Huɔŋgu nanŋu juɔ hi, ba kolma yor. Yesu nyu wuɔ gbɛ-yo wuɔ: «Ba kolma* yuraa.»

⁴ Yesu wuɔ cira: «Nnaa, yaŋ-ma ŋ hã muɔ, ku saa hi mi wulaa yogo.»

⁵ Nyuŋ wuɔ waŋ baa maacembiemba-i wuɔ: «Duɔ waŋ mamaŋ baa-na, na ce-ma.»

⁶ A ne da bõɛŋa nanja waa terienŋu-na; baa naa jina-yei ta ba dii hũmma ba saara ba fɛɛ a saa baa *Yuifu ba Diilonŋ-hũmelle-i. A waa bõɛŋ niediei. Di diei gbãa yu litiribaa komuɔŋa ndii temma.

⁷ Yesu wuɔ waŋ baa maacembiemba-i wuɔ: «Kãaŋ na ka hu hũmma na ji dii bõɛŋ daaya yu.» Baa kã ka hu hũmma-i ji dii bõɛŋa yu.

⁸ Wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Kaaŋ manamma na ka hã umaŋ niɛŋ niwuoni-i.» Ba kaa ka hã-yo.

⁹ Hũmma birii kolma! Wuɔ hũu nyɔŋ, u saa suɔ maŋ hilaa kusuɔŋ-nu. Maacembiemba fuɔ ba suyaa. Wuɔ bí dɔrbiɛŋo-i

¹⁰ a ji tuɔ piye baa-yo wuɔ: «Kolma maŋ dɔlaaŋ, ba hã nuɔmba-i ma yaa-i igɛna. Da ba ji nyɔŋ ye, ba suɔ hã-ba mamaŋ sa dɔlaaŋ. Nuɔ fuɔ, naŋ bir yaŋ kondɔdɔlma-i ji ta ŋ hã-ba baa-ma huɔŋ-nu!»

¹¹ Yesu kaaŋ ce hiŋ daama yaa-i. U ciɛ-ma Kana dii Galile mara nuɔ. U pigãaŋ u fɛɛ pigãaŋ daama temma yaa-i u hãalãbiemba hũu u maama-i.

* **2:3** *Yuifubaa-ba taa ba fɛ ba kolma-i baa tibibienja nanja ba bí-ya *ɛɛsɛ. Ba bí ba kolma-i duvɛŋo.

12 Uᅇ hilaa terienᅇgu-na, u kã Kafarnamu ka ce yinni cellẽ. U nyu waa baa-yo baa u hãmba-i a naara u hãalãbiemba-i.

*Yesu duᅇnya torgociraamba-i Diilodubuᅇ-i-na
(Matie 21.12-13; Marke 11.15-17; Like 19.45-46)*

13 *Yuifu ba *kõrsinni timmanᅇ-ponsaanᅇguᅇ juᅇ ta ku piẽ, Yesu wuᅇ kã *Yerusalemu-i-na.

14 Uᅇ kãa, wuᅇ kã ka da ba suor niimba baa tũlmba baa nõnsõr ba huriimba *Diilodubuᅇ-i-na. Aa da bamanᅇ huraanᅇ gbeinᅇa-i ba tĩenaana ba taabalebãa-ba canni-na ta ba hor gbeinᅇa-i.

15 Wuᅇ ce iyiemba a pãl comelle a muo-ba hiere donya-bẽi hiel-ba Diilodubuᅇ-i-na baa ba niimba-i baa ba tũlmba-i hiere. Aa naa sẽ gbeihortaamba taabalebãa-ba-i nanna baa ba gbeinᅇa-i.

16 Aa gbẽ bamanᅇ taa ba suor nõnsõr ba huriimba-i wuᅇ: «Biyaanᅇ na huriimba-i na hiel-ba bande-i-na; baa na ce mi To dũᅇgu-i gbeitaara-terienᅇgu.»

17 Uᅇ ciẽ mafamma-i, mamanᅇ nyegãanᅇ Diilonᅇ-nelma-na wuᅇ: «Diilo, mi kuye ᅇ dũᅇgu maama-i. Ma gbu ma ko-mi»†, nelma fanᅇ maa tĩenu u *hãalãbiemba-i.

18 Yuifubaa baa yuu-yo wuᅇ: «ᅇ ka ce hinᅇ hama-i pigãanᅇ-ye i suᅇ wuᅇ ninᅇ ciẽ mamanᅇ daama-i, ba hãa-ni hũmelle-i aa ᅇ suᅇ ce-ma?»

19 Yesu wuᅇ gbẽ-ba wuᅇ: «Muyaananᅇ Diilodubuᅇ-i, na ka da mi maa-yo yinni siẽi hõlma-na yonᅇ.»

† 2:17 Gbeliemanᅇ-nalãanᅇgu (Psaume) 69.10

20 Baa cira: «Baŋ maa biŋkũngu maŋ bien komuɔŋa hãi baa niediei, naŋ'a naŋ ka ma-ku yinni siei hɔlma-na yon!»

21 Yesuŋ taa u waŋ Diilodubuɔ maŋ maama-i, u yaa fuɔ fɛrɛŋ kerre-i.

22 Uŋ juɔ ku aa sire, nelma faŋ maa tɛnu u *hãalãbiemba-i; baa pãŋ hũu mamaŋ nyegãaŋ hiere Diilon- nelma-na baa Yesuŋ waan mamaŋ hiere.

Yesu suɔ nelbiliemba kusũnni-i

23 Yesuŋ kãa *Yerusalemu-i-na, u cie gbɛrɛ-wɛima bɔi *kɔrsinni timmaŋ-ponsaanɔ yinni-na. A ce dumaanɔ-na, nuɔmba maŋ daa gbɛrɛ-wɛiŋ daama-i, ba fɔŋgũɔ baa hũu u maama-i.

24 Nga Yesu naa konnu-bei, a ce u saa haa u nanga bei.

25 Fuɔ fɛrɛ taa u suɔ nelbilonɔ kusũngu-i, u saa waa duɔ ka yuu molonɔ wuɔ mɛlɔ dii nie?

3

A hon fɛlemma

1 *Farisiɛyiɛnɔ naŋo waa ba taa ba bi-yo Nikodemu; u waa *Yuifu ba yuntienɔ.

2 Isuɔŋgu naŋgu-na, wuɔ sire kã Yesu wulaa ka cira: «Hãalãtie, i suyaa yie nuɔnɔ-i Diilonɔ'i puɔraani baa u nelma-i; ni ma'i sɪ niŋ ceŋ gbɛrɛ-wɛima maŋ daama-i, nelgbãŋgbãlãaŋ sie gbãa ce-ma.»

3 Yesu wuɔ cira: «Yaŋ mi waŋ ninsonɔ-i baa-ni: Uman duɔ saa puma hon fɛlemma, kutienɔ yufelle sie gbãa haa *Diilon-nelle-na.»

4 Nikodemu wuɔ yuu-yo wuɔ: «Neliɛnɔ maŋ vãa tɪ, u ce nie gbãa puma hon fɛlemma-i? U gbãa bir suur u nyu kusũngu-na u tiraa hon-yo wei?»

5 Yesu wuɔ cira: «Yañ mi wañ ninsoŋo-i baa-ni: Umanɔ duɔ saa hoŋ hũmma-na baa *Diilonɔ-Yalle-na, kutienɔ siɛ gbãa suur Diilonɔ-nelle-na.

6 Da η hoŋ nelbilonɔ homma-i, nelbilonɔ huɔŋga'i waan-niɛ, da η bi hoŋ Diilonɔ-Yallenɔ homma-i, Diilonɔ-Yallenɔ huɔŋga'i waan-niɛ.

7 Miŋ ciɛra na puma hoŋ felemma-i, baa yaŋ ma cu η huɔŋga-i.

8 N̄ saa da, terienɔgu maŋ da ku dɔlnu fafalmu-i mu sire; da η ji cira η suɔ, η da mu du; η siɛ suɔ muŋ hilaa kusuɔŋ-nu, η siɛ bi tiraa suɔ muŋ kãŋ kusuɔŋ-nu. Bamaŋ huɔŋ Diilonɔ-Yalle homma-i baa dii dumɛi.»

9 Nikodemu wuɔ yuu-yo wuɔ: «Nel daama gbãa ce niɛ ce?»

10 Yesu wuɔ cira: «Ŋ siɛ suɔ wuɔ nelpigãatienɔ nuɔ *Isirahel-na, nel daama ciɛ niɛ yar-ni suɔma?

11 Yaŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-ni: In̄ suɔ mamaŋ, i piiye ma yaa-i; aa in̄ daa mamaŋ, i waŋ ma yaa-i aa na sa taara na hũu-ma.

12 Nelma maŋ ciɛŋ hĩɛma-na bande-i-na, da mi waŋ-ma na sa hũu-ma, na ka ce niɛ gbãa hũu dɔr-maama-i mi wulaa?

13 Molo saa kã dɔrɔ-i-na dede, da ku saa waa *Molonɔ-Bienɔ yaa-i. U yaa hilaa dɔrɔ-i-na jo.

14 *Moisi nan̄ haa kɔvɛllunɔ-jienɔ-i daanɔgu-na dumaa *hĩɛkuraanɔgu-na, ba ka bi haa Molonɔ-Bienɔ-i daanɔgu-na dumɛi.

15 Ku yaa bamaŋ hũyãa u maama-i, ba ka da cicɛlma maŋ sa tĩɛŋ dede-i.

16 Na saa da, nelbiliemba maama gbuu silaa dɔlnu Diilonɔ-i u naa u hã-ba u Bɛduɔla-i wuɔ

umanɔ duɔ hũu u maama-i, kutienɔ baa ka caa, ŋga u da cicɛlma manɔ sa tɛŋ dede.

17 Diilonɔ saa saanɔ u Biɛnɔ jo hɛma-na duɔ ji kɔsuɔŋ nelbilibiamba-i, ŋga u saanɔ-yo wuɔ u ji korba.

18 Umanɔ duɔ hũu Diilonɔ-Biɛnɔ maama-i, ba sa ka yuu kutienɔ-i baa wɛima. Ŋga umanɔ duɔ saa hũuma, kumanɔ ciɛ u saa hũu Diilonɔ-Bɛduɔla maama-i, Diilonɔ ka gãŋ baa-yo.

19 Kumanɔ juɔ baa kufanɔgu-i ku yaa daaku: Fitnuɔ juɔ miwaanɔ-na, ŋga nelbilibiamba ciluɔŋ balaanɔ dumaanɔ-na, ba bir yanɔ aa par kukulma.

20 Neliɛnɔ manɔ duɔ tuɔ ce kuubabalaanɔgu-i, cecerma sa dɔlnu-yuɔ. U sa taara u carra wuɔ ba ka da u cilɔbabalaanɔ-i.

21 Ŋga nelfɛfɛinɔ sa fuo; u ce u wɛima-i hiere cecerma-na wuɔ nuɔmba da unɔ cenɔ Diilonɔ huɔŋga-i dumaa.»

Nsãa taara duɔ yanɔ terienɔgu-i hã Yesu

22 Ku huɔŋgu-na, Yesu wuɔ ji kã *Yude baa u *hãalãbiamba-i ka tuɔ *batisenɔ nuɔmba-i.

23 *Nsãa waa terienɔgu nanɔgu-na bi tuɔ batisenɔ. Ba bɪ terienɔgu fanɔgu-i Ayinɔ. Kuu dii Salimu caanɔnu. Hũmma waa bɔi terienɔgu-na ku'i ciɛ Nsãa wuɔ kã ka waa terienɔgu-na.

24 Huɔŋgu fanɔgu-na, ba saa naa hi dii-yo kaso-i-na yogo.

25 Yiinɔgu nanɔgu-na, u hãalãbiamba namba ji ta ba fanu ba-naa baa *Yuifuyiɛnɔ nanɔ-i neliɛnɔ nuɔ ninɔ saaya ŋ migãanɔ ŋ fɛrɛ dumaa a saanu baa Yuifu ba Diilonɔ-hũmelle-i.

26 Baa kã ka gbẽ Nsáa-i wuɔ: «Hãalãtie, nin waan naacolɔo man maama-i baa-ye; uman waa baa-ni dii *Yurdẽ bomborma namma-na, u duɔn tuɔ batisen nuɔmba-i, a ce dumaanɔ-na nuɔmba-i hiere ba kã fuɔ yaa wulaa-i.»

27 Nsáa wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Diilonɔ duɔ saa hã-ni baa kumanɔ, ɛ sie gbãa da-ku.

28 Namaa ferɛ-i mi waan-ma na yufellen mie Diilonɔ un pãa nunɔgu-i wuɔ u ka saan *Konkortienɔ man, u'i sí muɔnɔ-i, nga u puɔraa muɔmi da mi jo u yaan-na yon.»

29 Un waan mafamma-i, wuɔ nan gbãnalãan daaku-i baa-ba wuɔ: «Na suyaa wuɔ da ɛ ta ɛ já cienɔ, ɛ huɔnga gbuu fẽ da yogogo wuɔ ɛ ka da hũnyɔmma. N jien duɔ ne da ɛ huɔnga fie, ɛ bi da fuɔ kaanɔga fie. Muɔ mii dii ɛaa dɔrbiɛnɔ jienɔ'i baa-mi; mi huɔnga fie gbarnu.

30 Ku saaya kuanɔgu ta ku suur-yuɔ ku naara aa kuanɔgu ɛer ta ku hel muɔmi-na.

31 «Uman hilaa dɔrɔ-i-na jo, uu dii nuɔmba-i hiere ba yun-nu. Uman duɔ hon hie ma-na, hie man-wuɔnɔ, u wan hie man-timma. Uman hilaa dɔrɔ-i-na jo, uu dii nuɔmba-i hiere ba yun-nu.

32 Un daa manan baa un nuɔ manan, u wan ma yaa-i, nga molo sa hũu u nelma-i.

33 Uman duɔ hũu u nelma-i, kutienɔ pigãan wuɔ Diilonɔ wan ninsonɔ.

34 Na saa da, Diilonɔ un puɔraa man, u yuu kutienɔ huɔnga-i baa u *Yalle-i, a ce dumaanɔ-na u wan Diilonɔ-nelma.

35 Bepolnɔ maama dɔlnu Tuonɔ-i a ce Tuonɔ diyaa weima-i hiere u nan-na.

³⁶ Umanj duɔ hūu Bepolŋo maama-i, kutienj ka da cicēlma manj sa tīenj dede-i. Nga umanj duɔ saa hūu Bepolŋo maama-i, u sie da cicēlŋ daama-i aa Diilonj tiraa gān baa-yo.»

4

Yesu cāarā hūmma Samaricienjo nanjo wulaa

¹ Nuɔmbanj kān Yesu tuɔ *batsienj-ba, ba kā ka tūnu *Farisiēbaa-ba-i wuɔ Yesu da nuɔmba u batsienj u yanj Nsāa-i.

² A ne da fuɔ saa tuɔ batsienj-ba u ferε, u *hāalābiemba'i taa ba batsienj-ba.

³ Manj juɔ waa dumaanjo-na, wuɔ sire *Yude-i-na a bir tuɔ kā *Galile-i-na.

⁴ Uu naa saaya u karnu *Samar-i cor.

⁵ Uŋ kāa ka hi tuɔ karnu, wuɔ kā ka suur nelle nande-na ba bī-de Sikaar. Dii dii Yosefu suonju caan-nu. Suonju fanju-i *Yakɔbu yaa hāa Yosefu-i baa-ku.*

⁶ Yakɔbu kɔlenj waa kusuɔŋ-nu'i. Yesuŋ wuɔyaa mulienj dumaanjo-na, wuɔ tīena kɔlenj daayo nunju-na tuɔ fiisa. Bāanju naa hi yuhuɔŋga-i tī.

⁷ Samaricienjo nanjo jo duɔ ji hu hūmma. Yesu wuɔ cira: «Cienj nuɔ, ŋ sa hā-mi hūmma namma mi nyɔŋ wei?»

⁸ A ne da u hāalābiemba naa kā nellenj-huɔŋ-na da ba ka sāa niiwuoni.

⁹ Cienjo gbē-yo wuɔ: «Ma sī *Yuifuyienj nuɔ kε? A bige-i cie ŋ ta ŋ cārā hūmma-i *Samariyienj muɔmi wulaa?» Ninsie ninsie, Yuifubaa-ba saa ta ba sie ba ce weiima baa Samaritaamba-i.

* **4:5** Nienj Miwaanjo jīnammanj-sebe (Genèse) 33.19; Yosuwe (Josué) 24.32.

10 Yesu wuɔ cira: «Kuɔ ɲ taa ɲ suɔ Diilonɔ-caluɔ-i aa suɔ umanɔ cāarāɲ hūmma-i ɲ wulaa, nuɔnei naa bir cārā u wulaa aa uu naa hā-ni cicēlmanɔ-hūmma.»

11 Cienɔ wuɔ cira: «Kɔlɛɲo-i filofilo dumandɛ-i-na aa kɔlɛncanɔga bi sɪ baa nuɔ, nanɔ ka da kufanɔgu cicēlmanɔ-hūmma-i hie a hā muɔ baa-ma?»

12 I bincɔinɔ-i Yakɔbu yaa birii kɔlɛɲ daayo-i hā-ye, fuɔ fɛɛɛ nyuɔɲ u hūmma-i, u bisāimba sire nyɔɲ-ma baa ba muɔru-i hiere. Nanɔ ne wuɔ sɪ nanɔ maaraa Yakɔbu-i wei?»

13 Yesu wuɔ cira: «Umanɔ duɔ nyɔɲ hūɲ daama-i, hūɲkuɔsɪnni ka tiraa bir bel-o.»

14 Nga muɔ da mi hā umanɔ mi hūmma-i u nyɔɲ, ma ka ce hūnfoele kutienɔ huɔɲga-na, aa cicēlmanɔ sa tɛɲ dede ma'i ka ta ma hel hūnfoele fandena, a ce dumaanɔ-na hūɲkuɔsɪnni cɛraa ni ji bel-o.»

15 Cienɔ wuɔ: «Hā muɔ hūmma famma-i hūɲkuɔsɪnni baa ji tiraa bel-mi aa mi baa ji tiraa jo bande-i-na wuɔ mi ji hu hūmma.»

16 Yesu wuɔ: «Kā ɲ ka bɪ ɲ bɔlɔ-i na jo.»

17 Cienɔ wuɔ: «Bɔlɔ si dii baa-mi.»

Yesu wuɔ: «Ma dɔlaa-ni!

18 Nɲ tɛnaana baa bibɛmba ndii cor tɪ. Aa ninɔ yenɔ baa umanɔ fɛfɛ-i-na, ɲ bɔlɔ-i sɪ. Nɲ saa kar coima.»

19 Uɲ waanɔ mafamma-i, cienɔ wuɔ: «Ku biyaa ɲaa nuɔɲo-i *Diilopɔpuɔrbilonɔ nuɔ.»

20 Aa naa cira: «Yanɔ mi yuu-ni nelma diei: Samari-bincɔɔmba siire jaal Diilonɔ-i tānuɲ daaku yaa nuɔ-i, bige-i cie Yuifubaa namaanɔ-i na'a Diilojaalterienɔgu dii *Yerusalemu?»

21 Yesu wuɔ: «Cienɔ nuɔ, yanɔ mi wanɔ ninsonɔ-i baa-ni: Yiinɔgu dii baa yiinɔgu na siɛ ji tiraa ta na jaal

i To-i Diilonjo-i tãnun daaku-na, na sie bi ji tiraa ta na jaal-o Yerusalemu-i-na.

²² Samaritaan namaanjo-i na sa suɔ nan jaal uman, a ne da Yuifubaa miɛno-i, Konkortienjo hilaa miɛmɛi nuɔ-i, a ce dumaanjo-na i suɔ in jaal uman.

²³ Nga yiingu dii baa yiingu, *Diilonj-Yalle ka ce ninsoj-Diilojaaltaamba ta ba jaal i To-i Diilonjo-i baa huɔnga diei. Yiingu fangu hii ti yeɛ. I To-i Diilonjo-i taara ba ta ba jaal-o dumɛi.

²⁴ Diilonjo-i molo sa da-yo; baman jaalaan-yon ba saaya ba ta ba jaal-o baa huɔnga diei, aa ba yan u *Yalle dii-ba hũmelle-na.»

²⁵ Ciɛn wuɔ: «Mi suyaa miɛ Diilonj un pãa nungu-i wuɔ u ka saan *Konkortienjo man, u ka jo. Ba bi u yaa-i *Kirsa-i. Duɔ jo, u ka wan ma yaanga-i hiere baa-ye.»

²⁶ Yesu wuɔ: «Niɛn gbɛn uman, u yaa piiyen baani daayo-i.»

²⁷ Un taa u wan mafamma-i, u hãalãbiemba jo ji ta ba yiera.

Ban juɔ ji da u piiye baa ciɛn daayo-i, kuɔ cu ba hõmmu-i. Nga molo saa sie duɔ yuu-yo wuɔ: «Bige-i ciɛ n ta n piiye baa ciɛn daayo-i? N'a u ce bige-i hãni?»

²⁸ Ciɛn wuɔ yan u bũnanja-i aa naa gbar kã nellen-huɔnga-na ka tuɔ piiye baa nuɔmba-i wuɔ:

²⁹ «Juɔn i ta na ka da, ma miɛn siire ce man hiere, naacolho nanjo waan-ma baa-mi. Ku biyaa nja Diilonj un pãa nungu-i wuɔ u ka saan Konkortienjo man, u yaa juɔ.»

³⁰ Nuɔn baa hel kã Yesu wulaa.

³¹ A ne da huɔngu fangu-na, u hãalãbiemba waa ta ba cãrã-yuɔ wuɔ u wuo niwuoni-i.

³² Yesu wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Mi daa niiwuoni nanni da mi wuɔ ŋga namaa na sa suɔ niiwuoni fanni-i.»

³³ Hãalãbieŋ baa ta ba yuu ba-naa wuɔ: «Ku ce molo juɔ baa niiwuoni ji hã-yo wɛi?»

³⁴ Yesu wuɔ cira: «Umaŋ puɔraa-mi, da mi gbãa ce u huɔŋga-i, a ce u maacemma ka bãl, mɛi niiwuoni yaa nifanni-i.

³⁵ Ma sɪ namaa fɛɛ-i da na ce na ta na piiye wuɔ ðimma ce caamba naa aa ba suɔ kar-ma kɛ? Ciiriinŋ na yunni-i na ne; nuɔmba maŋ juɔŋ, baa dii ŋaa ðimma maŋ vãa hi karma.

³⁶ Umaŋ karaaŋ ðimma-i u ka da u cufaluŋgu sully-i aa uŋ karaa ðimma maŋ, ma ka kã Diiloŋ-nellen. A ce dumaaŋo-na, umaŋ duuŋ baa umaŋ karaaŋ, ba hɔfɛlle-i diiduɔle.

³⁷ Da ba cira: «Unaŋo-i duuŋ aa unaa kar» ba saa kar coima.

³⁸ Suoŋgu maŋ namaa saa kũ-ku, mi puɔraa na ka ta na ka kufanŋgu ðimma yaa-i. Banamba'i kũ-ku cufal, aa namaa kã ka ta na ka ku ðimma-i.»

³⁹ Cieŋ uŋ tũonu nuɔmba-i wuɔ uŋ siire ce ma-maŋ hiere Yesu waanŋ-ma baa-yo, ba fõŋgũo hũu Yesu maama-i nelle fande-na.

⁴⁰ A ce dumaaŋo-na, baŋ juɔ ji da-yo, baa cãrã-yuɔ wuɔ u ðiena baa-ba. Yesu wuɔ ðiena ce yinni hãi

⁴¹ a piiye baa-ba u fɛɛ.

Uŋ cie mafamma-i, nuɔmba bɔi tiraa hũu u maama-i naara.

⁴² Baa ta ba piiye baa cieŋo-i wuɔ: «In nuɔ nan nelma-i aa jo ji nu fuɔ maama-i a suɔ wuɔ u yaa miwaanŋo koŋkortienŋo-i kelkel, ku yaa kãyã-yiɛ i hũu u maama-i.»

Yesu siire nelbuo nanj biɛno

⁴³ Yesuŋ siire Sikaar-na, wuɔ cor baa u hūmelle-i tuɔ kã *Galile-i-na.

⁴⁴ Fuɔ fɛrɛ wuɔ waɲ-ma wuɔ: «Ba sa kãŋ *Dilopɔpuɔrbilonjo-i u fɛrɛŋ nelle-na.»

⁴⁵ Uŋ kaa hi Galile-i, Galiletaanj baa gbuu bello da fafamma. Baŋ ŋa naa kã *Yerusalemu-i-na *kɔrsinni tɪmmanj-ponsaanju-na, ba daa uŋ ciɛ mamanj hiere, ku'i ciɛ uŋ kãa ba terienju-na, ba suɔ u belma.

⁴⁶ Ku huɔŋgu-na, wuɔ ji tiraa kã Kana-i-na uŋ ŋa nanj birii hūmma-i kolma-i kusuɔŋ-nu. A ne da fãamaanjo nanjo biɛno taa u janj. U waa Kafarnamu.

⁴⁷ Tuonj uŋ juɔ nu wuɔ Yesu hilaa *Yude-i-na jo Galile-i-na, wuɔ kã ka cãrã-yuɔ wuɔ u ce jande aa u kã baa-yo Kafarnamu-i-na ka sire u biɛno-i hã-yo, kɛrɛ jarma cɔraanu-yuɔ cor.

⁴⁸ Yesu wuɔ cira: «Ku ce ŋaa da na saa da gberɛ-i baa na yufelle-i na sa hūu-ma wei?»

⁴⁹ Naacolj wuɔ cira: «Itie, jande baa serɛ. Da ŋ serɛ, mi biɛno ka ku.»

⁵⁰ Yesu wuɔ cira: «Bir ŋ kũŋ, ŋ biɛno siire.»

Naacolj wuɔ bi hūu-ma aa naa bir tuɔ kũŋ.

⁵¹ Uŋ kãŋ hūmelle-na, wuɔ suu baa u maacembiemba jo u wulaa. Wuɔ yuu-ba. Baa cira: «Ŋ biɛno siire, i taa i kã diɛ ka wanj ma yaa baa-ni.»

⁵² Wuɔ yuu-ba wuɔ: «U siire yaku-i?»

Baa cira: «U siire cicuɔŋ-nu, bãanju naa ciel yuhuɔŋga-na cɛllɛ.»

⁵³ Tuonj wuɔ bi ne da huɔŋgu bi fanju'i nuɔ-i Yesu naa gbẽ-yo wuɔ u biɛno siire. Kuŋ ciɛ dumaanjo-na, fuɔ baa u dumellenj-baamba-i hiere baa pãŋ hūu Yesu maama-i.

54 Yesuŋ hilaa Yude-i-na bir kã Galile-i-na, u gbɛɛ daayo yaa ciɛ ba ce ba hã terienŋu fanŋu-na.

5

Yesu siire murgu naŋo

1 Ku huonŋu-na, *Yuifubaa-ba ji ta ba ce ba pon-saonŋu naŋgu-i *Yerusalemu-i-na. Yesu wuɔ kã.

2 A ne da Tũlŋ-dumelle* caonŋu-na hũnfuonŋu naŋgu dii, ba bĩ-ku ebiremma-na «Betisata»†. Gbuganni ndii waa ciilã-kuɔ.

3-4 [*Dɔrpɔpuɔrbilonŋo naŋo waa tuɔ jo u sagalla hũmma-i hũnfuonŋ daaku-na. Duɔ sagalla-mɛi, jeinŋo maŋ duɔ gbãa suur igɛna, u jarn da ma fiɛ kuola niɛ niɛ, fafalmu pãŋ da-yuɔ.] A ce dumaonŋo-na, jaamba bɔi waa terienŋu-na ta ba cɔɔ gbugan daani-na [ba ciɛ hũmma sagallamma-i]: Yiriemba waa, cisɛduɔlbaa-ba waa a naara murgubaa-ba bi waa.

5 Unanŋo waa ba hɔlma-na, uŋ gaala jarma-na, ku bien komorre baa cinciɛluo niisieɪ waa belle fande-na.

6 Yesuŋ kãa ka da u gaala, aa nu wuɔ u bãanŋu cuɔ jarma-na, wuɔ yuu-yo wuɔ: «ŋ taara ŋ sire wei?»

7 Jeinŋ wuɔ cira: «Hãalãtie, hũŋ da ma sagalla, mi siɛ da molo dii-mi; muɔ da mi namallã da mi ka suur dii huonŋu-na, unaa ta yaanŋa miɛ suur. Mi ce-ma niɛ?»

8 Yesu wuɔ: «Sire ŋ biɛ ŋ figinŋu-i ŋ kũŋ.»

* 5:2 Baa naa ma koko dii Yerusalemu-i huonŋa aa hiel dumienŋa. Dumienŋa fanŋa-i yireinŋa waa-yie. Diman daade-i ba taa ba bĩ-de Tũlŋ-dumelle. † 5:2 «Betisata» yunŋu yaa wuɔ «hujarren-dũnni».

9 Terduɔŋgu fanɔu-na, fafalmu pãŋ da naacolɔŋo-na. Wuɔ sire biɛ u figiɔŋgu-i tuɔ kũŋ. A ne da yiɔŋgu fanɔu waa *yitiɛnanɔu.

10 Yuifu ba yuntaambaŋ daa u tũyãa figiɔŋgu-i, baa ta ba waŋ baa-yo wuɔ: «Ŋ saa suɔ wuɔ nyunɔŋo-i yitiɛnanɔu wei? Bige-i ciɛ ŋ sire biɛ figiɔŋgu tũu?»

11 Naacolɔŋ wuɔ: «Umaŋ siire-miɛ u yaa ciɛra mi biɛ mi figiɔŋgu-i kũŋ.»

12 Baa cira: «Hai moloŋo-i ufaŋo-i?»

13 Naacolɔŋo yiɛra beɛ! U sa suɔ Yesu-i duɔ pigãaŋ-yo. A ne da nuɔmba naa maara cor. Yesu baala ba hɔlma-na.

14 Ku huɔŋgu-na, Yesu wuɔ ji da naacolɔŋo-i *Di-ilodubuɔ-i-na. Wuɔ waŋ baa-yo wuɔ: «Nuɔnei daani yeryer fiɛfiɛ-i-na, da ŋ'a ŋ sa taara wei ma namma da-ni mamaŋ balaanɔŋ yaŋ diɛlã-maanɔŋ daama-i, baa tiraa ŋ cãl Diiloŋo-i.»

15 Naacolɔŋ wuɔ kã ka waŋ baa Yuifu ba yuntaamba-i wuɔ naacolɔŋ daayo yaa naa sire-yuɔ u jarma-na.

16 Yuifu ba yuntaanɔŋ baa sire ku yaa nuɔ-i a cõ Yesu-i wuɔ u ciɛ niɛ sire moloŋo yitiɛnanɔu-na?

17 Yesu wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Mi biyaa mi to-maama. Mi To sa nanna yiɔŋgu baa u maacemma-i.»

18 Uŋ waanɔŋ mafamma-i, Yuifu ba yuntaanɔŋ baa pãŋ ta ba taara-yuɔ baa komma, wuɔ u saa kãŋ yitiɛnanɔu-i aa tiraa cira Diiloŋo-i fuɔ tohoiŋo; du-maanɔŋ-na, u saa u fɛrɛ baa Diiloŋo-i.

19 Yesu wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Yaanɔŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Bɛpolɔŋo siɛ gbãa da dumaa u tuɔ ce. U ne Tuoŋo yaa-i aa tuɔ ce. Tuoŋ uŋ ceŋ mamaŋ, Bɛpolɔŋo bi ce ma yaa-i.

20 Bepolᵋo maama dᵋlᵋnu Tuoᵋo-i, u yaa pigāaᵋyoyoᵋ u maacemma-i u tuᵋ ce. U ka pigāaᵋyoyo maᵋ maaraa daama-i a ce-na gberε.

21 Tuoᵋ uᵋ pᵋᵋ bikuomba-i dumaa ba sire, Bepolᵋ duᵋ tuᵋ taara umaᵋ waa u gbeini-na u sire-yuᵋ dumεi.

22 Aa Tuoᵋo sa ce moloᵋ āndaangu, u yaan āndacelle-i hā Bepolᵋo yaa-i,

23 ku yaa nuᵋmba ka ta ba kāᵋyoyo ᵋaa baᵋ kāᵋ Tuoᵋo-i dumaa. Umaᵋ duᵋ u sa kāᵋ Bepolᵋo-i, kuu dii ᵋaa u sa kāᵋ u To maᵋ puᵋraa-yo.

24 «Yaan mi waᵋ ninsoᵋo-i baa-na: Mi To yaa puᵋraa-mi, a ce dumaano-na umaᵋ duᵋ nu mi nelma-i aa haa u nanᵋa mi To-i-na, kutieno daa cicēlma maᵋ sa tᵋᵋ dede-i tᵋ. Ba siε ka yuu-yo baa weima. Kuu dii ᵋaa kutieno kuu tᵋ aa sire.

25 Yaan mi tūnu-nei: Yiingu dii baa yiingu, bikuomba ka nu Diilonᵋ-Bieno piiye. Ku yiingu hii tᵋ yeε. Umaᵋ duᵋ nu u nuᵋgu-i, kutieno ka da cicēlma maᵋ siε ji tᵋ dede.

26 Cicēlmaᵋ yeᵋ baa Tuoᵋo-i dumaa u tuᵋ hā nuᵋmba-i baa-ma, u bi hā Bepolᵋo-i baa-ma dumεi u tuᵋ hā-ba.

27 Aa u birii āndacelle-i hā Bepolᵋo yaa baa-de wuᵋ u yaa *Moloᵋ-Bieno-i.

28 Baa na yaᵋ ma ce-na gberε. Na saa da, yiingu dii baa yiingu, bamaᵋ suurii hᵋma-na ba ka nu Moloᵋ-Bieno piiye.

29 Da ba ji nu u piiye, ba ka sire hel cincuᵋᵋana. Bamaᵋ taa ba ce ānfafamma-i ba ka kā Diilonᵋ-nellenᵋ, ᵋga bamaᵋ taa ba ce kuubabalaangu-i ba ka kā dāamu-na.

³⁰ Mei siε gbāa ce bɪŋkũngu mi fεrε. Baŋ ciεra mi gεr dumaa, mi gεr dumεi. Mi sa ce kumaŋ dɔlaanu muɔ, umaŋ puɔraa-mi, mi ce fuɔ kuudɔlnunngu'i. Teriengu fangu-na, mi gbāa cira mi suɔ gεrma.

³¹ «Kuɔ muɔmεi taa mi waŋ mi maama-i mi fεrε, yungu naa saa waa mi nelma-na.

³² Nga unanɔ-i waan-man, aa mi suyaa miε u waŋ ma yaanɔga yaa-i.

³³ Ma sɪ na puɔraa nuɔmba Nsāa wulaa wuɔ ba ka yuure mi sɪnni-i kε? Baŋ kāa, Nsāa saa ka fuo ninsoŋo-i bei.

³⁴ Uŋ waan mamaŋ baa-ba mi maama-na, ma sa kāyā muɔ, ma kāyā namei. Mi waŋ mafamma-i da mi kor namei.

³⁵ Nsāa waa ŋaa fitinuɔ na hɔlma-na, na hũyāa-ma ce na bāanɔgu-i cεlle yon baa-yo.

³⁶ A ne da mεi maaraa Nsāa-i. Mi Toŋ hāa-mi maacemma man mi ta mi ce, ma yaa pigāan mi sɪnni-i aa ma yaa bi pigāan wuɔ mi To yaa puɔraa-mi.

³⁷ Aa umaŋ puɔraa-mi, u bi bɪ mi yefafalle. Nga na saa nu u yalle-i dede, na saa bi da u yufelle dede.

³⁸ Uŋ puɔraa umaŋ, nan'a na saa hũu u nelma-i, na ce niε aa gbāa hũu fuɔ maama-i?

³⁹ Na suyaa wuɔ cicɛlma man sa tɛŋ dede ma da Diilonɔ-nelma yaa nuɔ-i, ku'i ciε na vaa na fεrε baa ma kalamma-i. A ne da ma yaa bi piyen mεi maama-i

⁴⁰ aa na sa taara na cu mi huon-nu a ji kor.

⁴¹ «Mi sa taara nuɔmba dɔl-mi.

⁴² Mi suɔ-na. Mi suyaa miε Diilonɔ maama sa dɔlnu-nεi.

⁴³ Mi juɔ mi To yerren̄ aa na sa taara na da mi yufelle. Nga molon̄ duɔ jo u fɛrɛn̄ jomma, na sire ta na gbar na nyaanu-yuɔ.

⁴⁴ Namaa nan̄ birii yan̄ Diilon̄o-i aa ta na taara nelbiliemba'i dɔl-na, na ka ce niɛ gbãa hũu u maama-i?

⁴⁵ Baa na da niɛ sɪ muɔmɛi kaa cãl-na mi To terien̄gu-na; muɔ sɪ. Nan̄ haa na nan̄ga-i *Moisi man̄ nuɔ-i, u yaa ka cãlãan̄-nan̄.

⁴⁶ Na saa da, Moisi nyegãan̄ mɛi maama'i u sebɛ-i-na. Kuɔ naa naa hũu u maama-i, naa naa bi hũu mɛi maama-i.

⁴⁷ Nga nan̄'a na saa hũu un̄ nyegãan̄ maman̄, na ka ce niɛ gbãa hũu mɛi nelma-i?»

6

Yesu hãa nelpũngu nan̄gu wuo ye

(Matie 14.13-21; Marke 6.30-44; Like 9.10-17)

¹ Ku huon̄gu-na, Yesu wuɔ kã *Galile dalan̄ga yiɛn̄gu nan̄gu-na; ba bi bɪ dalan̄ga fan̄ga-i Tiberiyadi-dalan̄ga.

² Un̄ taa u ce himma-i u sire jaamba-i dumaan̄o-na, nuɔn̄ baa kũɔl ba-naa ta ba nyaanu-yuɔ.

³ Wuɔ kã ka nyugũn̄ tãnuŋgu nan̄gu-na tɛna baa u *hãalãbiemba-i.

⁴ *Yuifu ba *kɔrsinni timman̄-ponsaan̄gu naa piɛ tɪ.

⁵ Wuɔ u ne da nelpũngu nan̄gu jo. Wuɔ yuu Filipu-i wuɔ: «I ka da niiwuoni-i hie diɛ sãa hã nuɔn̄ daaba-i hiere ba wuo?»

⁶ Uu naa suɔ un̄ saaya u ce kuman̄, n̄ga u taa u yuu duɔ ne Filipun̄ ka wan̄ maman̄.

7 Filipu wuɔ cira: «Da η fiε biε *deniebaa nuɔsũɔ a sãa niwuoni-i wuɔ η cal hã-ba tẽntẽη, ba siε da hiere.»

8 U hãalãbilonɔ naŋo waa, Simɔ-Pier hãaŋo; ba taa ba bĩ-yo Andere. Fuɔ wuɔ cira:

9 «*Buruo u ndii dii baa naacombilonɔ naŋo bande-i-na a naara titiraamba hãi. Nga nifanni gbãa fa hama-i a hã nelpũη daaku temma-i?»

10 Yesu wuɔ waŋ baa-ba wuɔ: «Ciεη ba tĩena hiere.» Hɔlma famma-na, hiεŋgu waa bɔi. Nuɔη baa tĩena. Bibemba maŋ waa, ba gbãa yu nuɔmba neifienja hãi nuɔsiba ndii temma.

11 Yesu wuɔ biε buruo-i a jaal Diilonɔ-i aa naa calnu-yuɔ hã-ba. Aa naa bi hã-ba titiraamba-i baŋ taaraŋ dumaa.

12 Baŋ gbuu ji wuo ye tĩ huɔŋgu maŋ nuɔ-i, wuɔ waŋ baa u hãalãbiemba-i wuɔ: «Biεraayan boini maŋ tĩyãa, mi sa taara ni bĩena.»

13 Baa biεra baŋ wuyaa buruo u ndii daayo-i aa boini maŋ tĩε, niε yu segebaa cinciēluo ba hãi.

14 Nuɔmbaŋ daa gbεε faŋo-i, baa ta ba piiye wuɔ: «*Diilopɔpuɔrbilonɔ maŋ naa saaya u jo hiεma-na, u yaa juɔ daayo-i, nuharuŋgu si dii-mεi.»

15 Yesu wuɔ suɔ wuɔ ba ka jo ji bel-o fõŋgũɔ ce-yo nellentienɔ; wuɔ ta halaŋ ba caaŋgu-na bir ka tĩena u da-u-diei dii tãnuŋgu-na.

Yesu wuɔyaa hũmma dɔɔ

(Matie 14.22-23; Marke 6.45-52)

16 Bãaŋguŋ juɔ hir huɔŋgu maŋ nuɔ-i, Yesu *hãalãbiεŋ baa hiire kã dalaŋga-na,

17 ka biε beŋo ta ba karnu ba kã Kafarnamu yaŋga. Bãaŋgu ji tĩ ba sa da Yesu-i.

18 Fafalpepetienjo nanjo sire tuo sagalla hūmma-i dalan̄ga-na.

19 Ba gbaraa kilobaa-ba ndii, siso niediei temma, ba'a ba ne da Yesu-i ba caaŋ-nu; u wuo hūmma doro-i-na u jo. Kor maa pāŋ ta ma da-ba.

20 Yesu wuo cira: «Baa na tie holle, muom̄ei!»

21 Ba'a ba yiera bie-yo ku yaa nuo-i, a da ba hii ban̄ taa ba ká kusuoŋ-nu.

Niiwuoni maŋ haan̄ nelbiliemba-i ninsoŋ-cicēlma-i

22 Ku cuo kaala-i-na, nuomba maŋ naa tiyāa bomborma namma-na ba saa da Yesu-i. A ne da u *hāalābiemban̄ taa ba ta dēndiele-na, beŋo diei waa yoŋ hūmma nuŋgu-na. Ba biyaa u yaa-i ta. Cuoŋ kaalaa nuomba saa da Yesu-i, baa ta ba yuu ba-naa wuo: «Naacolŋ daayo curaa hie? U saa naa bi suur baa u hāalābiemba-i cicuoŋgu-na!»

23 Ba'a ba ne da benni nanni hilaa Tiberiyadi-i-na jo ji yiera Yesuŋ ŋa naa jaal Diilonjo-i aa hā-ba *buruo-i kusuoŋ-nu ku caaŋgu-na.

24 Baa ne da Yesu-i baa u hāalābiemba-i molo si dii benaamba famba-na. Baa bel-ba nyugūŋ ta ba karnu ba ká Kafarnamu-i-na da ba ka taara-yuo.

25 Ban̄ karaanu ka da-yo, baa cira: «Hāalātie, ŋ juo yaku-i bande-i-na?»

26 Yesu wuo cira: «Yaan̄ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Miŋ ceŋ gber̄e maŋ, ku saa ce ŋaa na suyaa fuo yuŋgu yaa-i aa ta na taara-mie, ŋga miŋ hāa-na niiwuoni-i na wuo ni yar-na, ku'i cie na ta na taara-mie.

27 Baa na ta na ce maacemma-i na taara niwuoni maŋ biɛnaanaŋ, taa na ce na taara niwuoni maŋ sa biɛnaanaŋ aa ta ni kã baa neliɛŋo Diilonɔ-nelle-na. *Molon-Biɛŋo hã nuɔmba-i ni yaa-i; u To-i Diilonɔ haa u dãnyuɔ-i u yaa nuɔ-i duɔ pigãaŋ wuɔ u'i hãa-yo ku fɔŋgũ-i.»

28 Baa yuu-yo wuɔ: «I saaya i tiɛ ce Diilonɔ huɔŋga-i niɛ?»

29 Yesu wuɔ cira: «Diilonɔ uŋ taaraŋ kumaŋ na wulaa, ku yaa daaku: U taara uŋ puɔraa umaŋ, na hũu u maama-i.»

30 Baa cira: «Ŋ ka ce gbɛɛ hayo-i pigãaŋ-ye i suɔ wuɔ Diilonɔ puɔraa nuɔniɛi?»

31 I bĩncuɔmbaŋ waa *hĩɛkuraaŋgu-na, Diilonɔ naa tuɔ hã-ba niwuoni ba ta ba wuo. Ma nyegãaŋ Diilonɔ-nelma-na wuɔ: «*U hielaa niwuoni dɔrɔ-i-na nanna hã ba wuo.*»*

32 Yesu wuɔ cira: «Yaŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Niiwuoni maŋ hilaa dɔrɔ-i-na *Moisi saa hã-na baa-ni. Mi To yaa hãaŋ-naŋ ninsoŋ-niiwuoni maŋ hilaŋ dɔrɔ-i-na.

33 Diilonɔ-niiwuoni yaa nimaŋ hilaŋ dɔrɔ-i-na. Ni yaa hãaŋ nuɔmba-i ninsoŋ-cicɛlma-i.»

34 Uŋ waŋ mafamma-i, baa cira: «Itie, ta ŋ hã-ye niwuoni fanni-i i tiɛ wuo.»

35 Yesu wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Muɔmɛi cicɛlmaŋ-niiwuoni-i. Umaŋ duɔ cu mi huɔŋ-nu, nyulmu cɛraa mu bel-o aa umaŋ duɔ hũu mi nelma-i, hũŋkuɔsĩnni cɛraa ni bel-o.

36 Mi waŋ-ma baa-na cor tĩ, aa na tiraa da-ma baa na yufieŋa-i, ŋga na saa hũu-ma.

* **6:31** Helmaŋ-sebe (Exode) 16.4,15; Gbeliemaŋ-nalãaŋgu (Psaume) 78.24

37 Mi To duɔ hã-mi bamaŋ hiere, ba ka cu mi huon-nu. Uman duɔ cu mi huon-nu, mi sa ji donya-yuɔ mi fereŋ nuɔ dede.

38 Hama-i nuɔ-i? Mi saa hel dɔrɔ-i-na da mi ji ce mi kuudɔlnunŋu, mi juɔ da mi ji ce uman puɔraa-mi u kuudɔlnunŋu.

39 A ne da uman puɔraa-mi u sa taara uŋ hãa-mi bamaŋ, u diei balla-bei. U taara miwaaŋo tɔmmaŋ-yiŋgu-i, mi sire kutaamba-i hiel-ba cɔncuŋa-na.

40 Na saa da, mi To taara uman duɔ suɔ-mi aa hũu mi nelma-i, kutienŋo da cicɛlma man sa tɛŋ dede-i aa mi sire-yuɔ miwaaŋo tɔmmaŋ-yiŋgu-na.»

41 Yesuŋ ciera wuɔ u yaa-i cicɛlman-niiwuoni man hilaa dɔrɔ-i-na, ku saa dɔlnu *Yuifubaa-ba-i.

42 Baa ta ba piiye wuɔ: «Yosefu biɛŋ daa u sa suɔ aa cɔrnu! I suɔ u to-i aa suɔ u nyu-i, u bir gbɛ-ye dumaa wuɔ fuɔ hilaa dɔrɔ.»

43 Yesu wuɔ cira: «Baa na yan na hɔmmu guɔla.

44 Mi To yaa puɔraa-mi, a ce dumaanŋo-na molo sie gbãa cu mi huon-nu u fere ni u saa dii u nunŋu-i. Uman duɔ cu mi huon-nu, duɔ fiɛ ku, miwaaŋo tɔmmaŋ-yiŋgu-na, mi ka sire-yuɔ.

45 *Diilopɔpuɔrbiemba nyegãan nel daama-i wuɔ:

⟨Diilonŋo ka hãalã-bei hiere baa u nelma-i.⟩ †

Uman duɔ nu mi To nelma-i aa sie u nun-ãndaanŋu-i, kutienŋo ka cu mi huon-nu.

46 Dumaanŋo-na ku saa ce ŋaa molo daa mi To-i dede de! Ma'i sɪ. Uman hilaa Diilonŋo wulaa jo, u yaa daayo u diei yonŋ.

† 6:45 Isayi (Ésaïe) 54.13

47 «Yaaŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Umanɔ duɔ hũu mi nelma-i, kutienɔ daa cicɛlma maŋ sa tɛŋ dede-i tɪ.

48 Muɔmei cicɛlmaŋ-niiwuoni-i.

49 Na tobaa-ba wuyaa niiwuoni-i hɛkuraanɔ-gu-na ŋga ba kuu.

50 A ne da niiwuoni maŋ hilaanɔ dɔrɔ-i-na, umanɔ duɔ wuo-ni, kutienɔ sa ku.

51 Muɔmei cicɛlmaŋ-niiwuoni maŋ hilaa dɔrɔ-i-na jo. Umanɔ duɔ wuo-ni, kutienɔ ka da cicɛlma maŋ sa tɛŋ dede-i. Miŋ ka hã nelbiliemba-i niiwuoni maŋ ba da ba da ninsoŋ-cicɛlma-i, mei ferɛŋ kũɔma yaa-i.»

52 Uŋ waanɔ mafamma-i, maa gbuu janɔ Yuifubaa-ba-i, baa ta ba yuu ba-naa wuɔ: «Naacolɔ daa wuɔ u hã-ye u kũɔma-i i wuo-ma wuonɔ hama-i temma-i?»

53 Yesu wuɔ cira: «Yaaŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Da ŋ da na saa wuo *Molon-Bienɔ kũɔma-i aa nyɔŋ u tãmma-i, na sie da ninsoŋ-cicɛlma-i.

54 Umanɔ duɔ wuo mi kũɔma-i aa nyɔŋ mi tãmma-i, u daa cicɛlma maŋ sa tɛŋ dede-i tɪ. Duɔ fie ku, miwaanɔ tɪmmanɔ-yiinɔ-gu-na, mi ka sire-yuɔ.

55 Mi kũɔma-i ninsoŋ-niiwuoni aa mi tãmma-i ninsoŋ-kuunyɔŋgu.

56 Umanɔ duɔ wuo mi kũɔma-i aa nyɔŋ mi tãmma-i, kutienɔ dii baa-mi aa mi bi waa baa-yo.

57 Mi To maŋ puɔraa-mi, cicɛlma dii baa u yaa-i. U yaa hãa muɔŋo-i cicɛlɔ daama-i; a ce dumaanɔ-na, umanɔ duɔ wuo mi kũɔma-i, mi ka bi hã kutienɔ-i cicɛlma famma-i.

58 Niiwuoni maŋ hilaa dɔrɔ-i-na jo, ni yaa daani. Nii sɪ niiduɔni baa na tobaa-banɔ wuyaa nimanɔ aa

ku. Uman̄ duɔ wuo niwuon̄ daani-i, kutien̄o ka da cicɛlma man̄ sa t̄ien̄ dede-i.»

59 Yesun̄ waan̄ maman̄ baa nuɔmba-i Kafarnamu *Diilonelhāalādūngu-na ma yaa mafamma-i.

Yesu nelma ciε kpelle u hāalābiemba wulaa

60 Yesun̄ piiye dumaan̄o-na, u *hāalābiemba f̄ngūɔ baa cira: «Nel daama cemma dii kpelle cor; hai gbāa siε daama temma-i?»

61 Yesu wuɔ suɔ wuɔ ku saa dɔlnu-bei, wuɔ yuu-ba wuɔ: «Nel daama ciε kpelle na wulaa wei?»

62 Aa da na ji da *Molon-Bien̄o nyugūn̄ u kā u muntercɔlɔmmu-na, na ka wan̄ wuɔ niε?

63 *Diilon̄-Yalle yaa hāan̄ nelien̄ nuon̄o-i cicɛlma-i, ni ma'i s̄i nelien̄ nuon̄o-i baa η yundaan̄gu-i η siε gbāa ce b̄n̄kūngu. Min̄ waan̄ nelma man̄ baa-na, Diilon̄-Yalle dii ma yaa nuɔ-i baa cicɛlma-i hiere.

64 Nga banamba dii na hɔlma-na, ba saa hūu-ma.» Ninsie ninsie, Yesu wuɔ suyaa ānyagarmantaamba-i dii ku domma-na, aa wuɔ bi suyaa uman̄ ka hel u huon̄-nu, ku'i ciε wuɔ tuɔ wan̄ mafamma-i.

65 Un̄ piiye dumaan̄o-na, wuɔ cira: «Da na da mi ciεra molo siε gbāa cu mi huon̄-nu ni Diilo saa dii u nun̄gu, ku yun̄gu yaa kufan̄gu-i.»

66 A don̄ yiinḡu fan̄gu-na, u hāalābiemba f̄ngūɔ bir, ba sa tiraa nyaanu-yuɔ.

67 Ban̄ birii, Yesu wuɔ yuu u hāalābien̄ c̄ncieluo ba hāi baamba-i wuɔ: «Namaa na bi taara na bir mi huon̄-nu wei?»

68 Simɔ-Pier wuɔ cira: «Itie, cicēlma maŋ sa tīeŋ dede-i ma nelma dii baa nuɔnei; i bir naŋ huonɔŋu-na ka nyaanu hai?

69 I haa i naŋga-i nuɔnei nuɔ-i, aa i suyaa wuɔ Diilonɔ uŋ puɔraa u nolŋo maŋ jo, u yaa nuɔŋo-i.»

70 Yesu wuɔ cira: «Ma sí naa dii cinciueluo baa na hāi kɛ? Hai fiɛlaa-na? Muɔmei sí wɛi? A ne da Sitāni-nolŋo dii na hɔlma-na.»

71 U gbɛ *Yuda yaa dumaŋo-na. Simɔ-Isikaro biɛŋo. U nuŋgu waa Yesu hāalābieŋ cinciueluo ba hāi baamba-na. U yaa juɔ hel Yesu huonɔŋu-na.

7

Yesu hāmba taara u hel pigāaŋ u fɛɛ

1 Ku huonɔŋu-na, Yesu wuɔ cor tuɔ wuɔra *Galile yaa nuɔ-i, u sa taara u kā *Yude-i-na. *Yuifu ba yuntaamba taa ba taara-yuɔ baa komma ku'i cie u saa tuɔ taara u kā.

2 A ne da huonɔŋu fanɔŋu-na Yuifu ba ponsaŋgu maŋ baŋ biŋ-kunɔ *gbuganniŋ-ponsaŋgu-i kuu naa piɛ tī.

3 U hāmba gbɛ-yo wuɔ: «ŋ sa ta bande-i-na kā Yude-i-na wɛi? Da ŋ kā, ŋ *hāalābiemba maŋ dii terienɔŋu-na ba ka bi da ŋ āncemma-i.

4 Neliɛŋ nuɔ da ŋ ta ŋ taara ba suɔ-ni, ŋ saaya ŋ hel pigāaŋ ŋ fɛɛ. Niŋ ceŋ himma maŋ daama-i, ŋ saaya ŋ hel nuɔmba-i hiere ba da-ni.»

5 A ne da bafamba fɛɛ-i ba saa naa haa ba naŋga Yesu-i-na.

6 Yesu wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Namaa daa ma cemmanɔ-huonɔŋu hii, ŋga mei wulaa ku saa hi yogo.

⁷ Nelbiliemba siε gbãa bigãan namaanjo-i, nga ba bigãan muonjo-i wuɔ mi ciε niε ta mi piiye wuɔ ba maacemma saa fa?»

⁸ Aa naa cira: «Taa na kã mi yaan-na ponsaanju-na, muɔmi kãmmaŋ-huonju saa hi.»

⁹ U waan ma yaa-i baa-ba aa bir tiena Galile-i-na.

Yesu nelma ciε Yuifubaa-ba-i gberε

¹⁰ Yesu hãmban taa ponsaanju-na, wuɔ bi sire nyaa ba huon-nu. Nga u saa yan molo da-yo.

¹¹ Ponsaanjuŋ kaa don, *Yuifu ba yuntaamba taara-yuɔ ba saa da-yo. Baa ta ba yuu ba-naa wuɔ: «U curaa hie?»

¹² Fuɔ nelma yaa waa nuɔmba nunni-na. Banan ba'a nelfefiŋo. Banan ba'a nelfefiŋo sɪ, kerε u pira nuɔmba-i.

¹³ Nga ba taa ba kãalã Yuifu ba yuntaamba-i a ce ba sa siε piiye u maama-i gbagaga.

¹⁴ Ponsaanjuŋ juɔ hi ku holle-i, Yesu wuɔ kã *Diilodubuɔ-i-na ka tuɔ wan Diilon-nelma-i.

¹⁵ Kuɔ ce Yuifubaa-ba-i gberε. Baa ta ba piiye wuɔ: «Naacolŋ daa u saa bi ce kalanjo, fuɔ ciε niε tuɔ suɔ Diilon-nelma-i jeje dumandε-i?»

¹⁶ Yesu wuɔ cira: «Min wan maman daama-i mei huɔya-maama sɪ, Diilonjo'i puɔraa-mi baa-ma.

¹⁷ Uman duɔ hũu-ma duɔ ce Diilonjo huonja-i, kutienjo ka suɔ wuɔ mei nelma sɪ.

¹⁸ Uman duɔ tuɔ wan fuɔ ferεŋ maama-i, ŋ da kutienjo kaal u ferε. Nga uman duɔ tuɔ taara u ce u pɔpuɔrtienjo ce bɔi, fuɔ yaa ninsontienjo-i, huhurma sa waa u nelma-na.

¹⁹ Ma sɪ *Moisi yaa hãa-na *anjɪnamma-i ke? A bige-i ciε na sa wuɔ ma hũmelle-i? Ma bilaa niε na ta na taara na ko-mi?»

20 Nuɔŋ baa cira: «ŋ yunɔu siire wei? Hai taaraayan duɔ ko-ni?»

21 Yesu wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Mi cie nelma diei yon aa ma ce-na gbere.

22 Moisi wuɔ na ta na *jã bibemba-i; ŋga ku saa don fuɔ bãan-nu, ku duɔŋ i bincuwɔŋ-bãan-nu. Nga Moisiŋ waan-ma, da ku fie waa *yitɛnanɔŋu-i na jã nuɔmba-i.

23 Namaa da na ta na jã yitɛnanɔŋu-na wuɔ na wuɔ Moisi hũmelle, ku ce nie muɔ min siire nelfi-fiŋo-i yitɛnanɔŋu-na, na sire wuɔ hii?

24 Baa na ta na ne nuɔmba yammu aa na ta na piiye. Da na da maman, na taara ma yaanɔŋa-i igɛna ku yaa na ka suɔ nan saaya na wan maman.»

Yesu yaa Konkortieno-i wei?

25 Yesuŋ waa tuɔ piiye, Yerusalemutaamba namba da-yo. Baa ta ba piiye wuɔ: «Ban taaran naacolŋo man da ba ko-yo, u'i sɪ daayo-i wei?

26 U yaa piiyen daayo nuɔmba-na aa ba flinan aa yan-yo. Ku baa ji waa i yuntaamba daa nie sɪ u yaa *Konkortieno-i?

27 Ba sie sie! Naacolŋ daayo-i i suɔ un hilaa kusuɔŋ-nu, a ne da Konkortien duɔ ji jo, molo sie suɔ un hilaa kusuɔŋ-nu.»

28 Huɔŋgu fanɔŋu-na, Yesu waa tuɔ wan Diilon-nelma-i *Diilodubuɔ-i-na, wuɔ piiye da gbagaga wuɔ: «Ma sɪ na'a na suɔ-mi aa tiraa suɔ mi munhelmu-i? Na saaya na suɔ wuɔ mi saa jo mi ferɛŋ jomma; moloŋo-i cie mi jo. Aa kutieno-i huhurmantieno sɪ, ŋga na sa suɔ-yo.

29 Muɔ fuɔ, mei suɔ-yo. Kuman cie mi ta mi suɔ-yo, mi hilaa fuɔ terien-nu'i jo, aa u yaa puɔraa-mi.»

30 Yesuŋ waan mafamma-i, baa pãŋ ta ba taara ba bel-o. Nga u belman-huonŋu saa naa hi, a ce molo saa siε duo haa u nanŋa yuo.

31 Mafamman fiε ce, nuomba boi yagar huu u nelma-i ba holma-na aa naa ta ba cuo ba piye baa ba-naa wuo: «Diilonŋ un pãa nunŋu-i wuo u ka saan Konkortienŋo man, duo fiε ji jo, u ji ce gberε hayo-i u maar naacolŋ daayo wuonŋo-i?»

Yesu nelma cuu Yuifubaa-ba hõmmu-i

32 Nuombanŋ cuo ba wanŋ Yesu maama-i, *Farisεbaa-ba ji nu-ma. Banŋ nuo-ma, ba sire baa *Diilojigãntaamba yuntaamba-i a puor *Diilodubuo niyataamba namba wuo ba ka bel-o.

33 Yesu wuo ka gbẽ-ba wuo: «Mi ka tɛna baa-na ce yinni cεlle aa suo bir kã umanŋ puoraa-mi u wulaa.

34 Minŋ kãŋ kusuonŋ-nu, na siε gbãa kã, a ce dumaanŋo-na, na ka taara-miε na siε da-mi.»

35 *Yuifubaa baa ta ba yuu ba-naa wuo: «Wuo u kã hie aa cira i siε gbãa da-yo? Ku ce Yuifubaa-ba manŋ dii hienŋu-na u taara duo kã ba yaa wulaa-i ka wanŋ Diilonŋ-nelma-i baa *nieraamba-i wei?

36 Nel hama-i temma-i dumandε-i? «Minŋ kãŋ kusuonŋ-nu namaa na siε gbãa kã, a ce dumaanŋo-na na ka taara-miε na siε da-mi?»»

Yesu wanŋ Diilonŋ-Yalle maama

37 *Gbuganninŋ-ponsaanŋu timmanŋ-yiingu yaa waa yibuo-i. Yiingu fanŋunŋ juo hi, Yesu wuo sire yiera aa naa piye da gbagaga baa nuomba-i wuo: «Hũŋkuosinŋ da ni bel umanŋ, u jo mi wulaa u ji nyonŋ hũmma-i.

38 Njaa maŋ waŋ dumaa Diilonj-nelma-na wuɔ: «Umanj duɔ haa u nanŋa miɛ, cicɛlmanj-hũmma ka ta ma bũŋ kutienjo huɔŋga-na njaa nuoraanŋu.»*

39 Bamanj naa hũyãa Yesu nelma-i, banj njaa naa saaya ba da *Diilonj-Yalle manj, Yesu taa u wanj difande maama yaa dumaanjo-na. Huɔŋgu fanŋu-na, Diilonjo saa naa hi pigãan Yesu bɔbɔima-i, a ce dumaanjo-na, molo saa naa hi da Diilonj-Yalle-i yogo.

Nuɔmba saa nunu ba-naa Yesu kũŋgu-na

40 Yesunj piye dumaanjo-na, bananj baa ta ba piye dii nuɔmba hɔlma-na wuɔ: «Coima saa fa, naacolj daayo yaa *Diilopɔpuɔrbilonjo-i!»

41 Bananj ba'a: «Diilonj unj pãa nunŋu-i wuɔ u ka saanj *Konkortienjo manj, u yaa-i!» Bananj ba'a: «Diilonj unj pãa nunŋu-i wuɔ u ka saanj Konkortienjo manj, u ce niɛ aa hel *Galile?»

42 Diilonj-nelma saa cira wuɔ Konkortienjo ka waa *Davidi hãayɛlŋo wei? Aa tiraa cira wuɔ u ka honj Betelɛmu, Davidi ba nelle-na.»

43 Kunj cie dumaanjo-na, ba saa nunu ba-naa Yesu kũŋgu-na.

44 Bananj baa ta ba taara ba bel-o, njga hai ka sie haa u nanŋa yuɔ?

45 *Diilodubuɔ niyataamba bir kã bamanj puɔraa-ba ba wulaa.† Banj kãa, baa yuu-ba wuɔ: «Ku kaa ce niɛ aa na saa bel-o jo baa-yo?»

46 Baa cira: «Inj siire, i saa da molo piye naacolj daayo temma-i dede.»

* 7:38 Niɛŋ Esekial (Ézéchiel) 47.1; Sakari (Zacharie) 14.8.

† 7:45 *Diilojigãntaamba yuntaamba yaa naa puɔraa-ba baa *Fariɛlebaa-ba-i. Niɛŋ 7.32.

47 *Farisíɛbaa baa cira: «Ku ce namaa na bi yaan u pira-nei tí yaa dɛ-i-na wɛi?»

48 Na nuɔ ba'a i yuntien hayo-i cuu u huon-nu? Sisɔ Farisíeyien hayo-i cuu u huon-nu?

49 Baman cuu u huon-nu, u diei sa suɔ *ánjinamma-i. Nin daaba dɛ-i hiere Diilonɔ gãan baa-ba!»

50 Farisíeyienɔ nanɔ waa ba hɔlma-na, ba taa ba bí-yo Nikodemu; u yaa naa kãa Yesu wulaa isuɔngu nanɔ-na.‡ Fuɔ wuɔ gbɛ-ba wuɔ:

51 «Na suyaa wuɔ a saa baa miɛ ánjinamma-i, die saa yuu moloɔ-i a suɔ un ciɛ kuman, i siɛ gbãa ce-yo bínkũngu dɛ?»

52 Baa cira: «Nuɔ η taara η cu Galiletaamba huon-nu wɛi? Kã η ka migãan η kalan Diilon-nelma-i fafamma η ne, η sa ka da *Diilopɔpuɔrbilo nanɔ hilaa Galile-i-na.»

53 [Ban juɔ piye tí, baa sire bɔrɔ kũn ba cinnin.]

8

Ba bilaa ciɛnɔ nanɔ-i baa bibienɔ jo baa-yo Yesu wulaa

1 Nuɔmban buɔra, Yesu wuɔ ta kã *Olivi-tibinnitãnuɔngu-na.

2 Ku cuo kaala-i-na, wuɔ naar jo *Diilodubuɔ-i-na. Nuɔmba-i hiere baa kũɔl ba-naa jo u wulaa. Wuɔ tɛna tuɔ wan Diilon-nelma-i baa-ba.

3 U juɔ'a u ne da *ánjinamma pigãataamba-i baa *Farisíɛbaa-ba juɔ ji jina moloɔ ciɛnɔ nanɔ-i ba yaanga-na, wuɔ ba bilaa-yo baa bibienɔ.

4 Ban jɛna-yuɔ, baa gbɛ Yesu-i wuɔ: «Hãalãtie, i bilaa ciɛnɔ daayo-i baa bibienɔ.

‡ 7:50 Niɛn 3.1-2.

⁵ A ne da añjĩnamma-na, *Moisi ciera wuɔ i tiɛ naŋ caamba famba temma-i baa tãmpɛlɛĩŋa i ko-ba. Nuɔ fuɔ, naŋ'a niɛ?»

⁶ Ba yuu-yo dumaanɔ-na da ba ne sɪ u ka piiye cāl ba bel-o. Yesu wuɔ yaŋ-ba aa naa ture u yuŋgu-i tuɔ nyɛgɛŋ hĩɛma-na baa u niele.

⁷ Baa cor ta ba yuu-yo. Baŋ yuu-yoŋ ba titirre dumaanɔ-na, wuɔ ciir u yuŋgu-i aa naa cira: «Naa maanɔ-na, umaŋ duɔ saa ce kuubabalaanɔ dede, kutieŋo doŋ u naŋ-yo mi ne.»

⁸ Aa naa tiraa ture u yuŋgu-i tuɔ nyɛgɛŋ hĩɛma-na.

⁹ Uŋ piiye baa-ba dumaanɔ-na, baa doŋ ta ba ta ba da-ba-diei. Ba bĩncɔĩŋo yaa taa igɛna aa banamba cu. Ba taa dumɛi hierɛ aa ji yaŋ Yesu yaa yoŋ baa ciɛŋ daayo-i.

¹⁰ Yesu wuɔ ciir u yuŋgu-i aa naa cira: «Ciɛŋ nuɔ, ba curaa hie? Molo saa naŋ-ni wei?»

¹¹ Ciɛŋ wuɔ cira: «Hãalãtie, molo saa naŋ-mi.»

Yesu wuɔ cira: «Ãhãa! Kã, muɔmi siɛ bi gãŋ baa-ni. Nɔga baa tiraa ŋ ce kuubabalaanɔ.»]

Yesu yaa fitĩnuɔ-i nelbiliemba hɔlma-na

¹² Ku huonɔgu-na, Yesu wuɔ ji tiraa tuɔ piiye baa nuɔmba-i wuɔ: «Muɔmɛi fitĩnuɔ-i nelbiliemba hɔlma-na. Umaŋ duɔ cu mi huonɔ-nu, u siɛ waa kukulma-na, u ka da gbagbaama maŋ kãaŋ baa-yo Diilonɔ-nelle-na.»

¹³ *Farisiɛbaa baa gbɛ-yo wuɔ: «Nuɔ da ŋ ji ta ŋ waŋ naŋ fɛrɛŋ maama-i, yuŋgu ce niɛ waa naŋ nelma-na?»

¹⁴ Yesu wuɔ cira: «Muɔ mi suyaa mi muŋhelmu-i aa tiraa suɔ mi muŋkãmmu-i, a ce dumaanɔ-na, da mi fiɛ ta mi waŋ mamaŋ mi kũŋgu-na, mi sa kar

coima. A ne da namaaŋo-i, na sa suɔ mi muŋhelmu, na sa suɔ mi muŋkãmmu.

15 Namaa ne nelma-i nelbilien nemma aa ta na cãl nuɔmba-i, a ne da meɪ sa cãl nelienɔ.

16 Aa da mi fie cãl umaŋ, da ŋ ne-ma, ŋ da-ma ninsoŋo. Hama-i nuɔ-i? Mɪ sa ce weɪma-i mi diei; umaŋ puɔraa-mi, uu dii baa-mi.

17 Ma sɪ ma nyegãaŋ na *ãnjɪnamma-na wuɔ: *«Siertaŋ da bayu ba hãi nelma maŋ nuɔ-i, ninsoŋo.»**

18 Terienɔgu faŋgu-na, muɔ baa mi To-i miemei siertaŋ miε meɪ maama-na; u yaa puɔraa-mi.»

19 Farisɪɛbaa-ba yuu-yo wuɔ: «ŋ to dii hie?»

Yesu wuɔ cira: «Na sa suɔ muɔŋo-i na ka ce nie gbãa suɔ mi To-i. Kuɔ na taa na suɔ muɔŋo-i, naa naa gbãa suɔ mi To-i.»

20 Yesu waa *Diilodubuɔ-na tuɔ waŋ Diilon-nelma-i aa tuɔ piiye nel daama-i. U waa baŋ dii gbeɪŋa-i kusuɔŋ-nu ba hã Diilonɔ-i. U belmaŋ-huɔŋguŋ ŋa naa ku saa hi dumaŋo-na, molo saa haa u nãŋa yuɔ.

Yesu pigãaŋ u stɪnni-i

21 Yesu wuɔ suonu u ãndaŋgu-i baa-ba wuɔ: «Mɪ ka ta. Aa mi suyaa miε na ka taara-miε. Na siε bi gbãa kã miŋ kãŋ kusuɔŋ-nu; a ce dumaŋo-na, na ka ku baa na ãmbabalma-i.»

22 *Yuifubaa baa ta ba yuu ba-naa wuɔ: «Bige-i ciε wuɔ i siε gbãa kã uŋ kãŋ kusuɔŋ-nu? U taara duɔ ko u fεre wei?»

* **8:17** Anjɪnamma tiyemman-sebe (Deutéronome) 17.6, 19.15; Kãmmaŋ-sebe (Nombres) 35.30

23 Yesu wuɔ cira: «Namaa hilaa h̄ɛman̄ bande aa meɪ hel d̄ɔɔ. H̄ɛman̄-baamba'i namaan̄o-i aa muɔn̄o-i h̄ɛman̄-wuon̄ muɔ s̄ɪ,

24 ku'i ciɛ miɛ na ka ku baa na āmbabalma-i. Coima saa fa, da na saa h̄uu-ma wuɔ uman̄ dii gbula u yaa muɔn̄o-i, na ka ku baa na āmbabalma-i.»

25 Baa yuu-yo wuɔ: «Nuɔn̄o-i hai moloŋ nuɔnei?»

Yesu wuɔ cira: «Mi pigāan̄-na mi s̄inni-i dii ku domma-na.

26 Na nelma b̄ɔi dii mi da mi wan̄-ma baa-na, na yun̄-maama b̄ɔi bi dii mi da mi fiɛlnu-mei. Nga uman̄ puɔraa-mi huhurmantien̄o s̄ɪ. Uŋ pigāan̄-mi maman̄, mi wan̄ ma yaa-i baa nuɔmba-i.»

27 Yesun̄ piiye baa-ba, ba saa suɔ wuɔ u gbɛ u To yaa-i.

28 Wuɔ cira: «Da na ji haa *Moloŋ-Bien̄o-i d̄ɔɔ huɔngu man̄ nuɔ-i, na ka suɔ suɔ wuɔ uman̄ dii gbula u yaa muɔn̄o-i. Na ka bi suɔ wuɔ mi sa ce weɪma mi fɛɛɛ. Mi Ton̄ waan̄ maman̄ baa-mi, mi wan̄ ma yaa-i.

29 Uman̄ puɔraa-mi, mi ce u huɔnga-i; a ce du-maan̄o-na uu dii baa-mi; u saa nanna-miɛ mi diei yon̄.»

30 Yesun̄ piiye dumaan̄o-na, nuɔmba b̄ɔi h̄uu u nelma-i.

Ninsoŋo sa d̄ɔlnu nelbiliemba-i

31 *Yuifubaa-ba man̄ naa h̄uyāa Yesu nelma-i, wuɔ wan̄ baa-ba wuɔ: «Da na bel mi nelma-i nammu h̄ai, na ka ce mi *h̄aalābien̄ namaa kelkel.

32 Na ka suɔ ninsoŋo-i aa ninsoŋo ka ce na waa na fɛɛɛŋ nuɔ.»

³³ Baa cira: «ŋ wan wuɔ niε de-i? Mienjo-i *Abiramu háayēlj miε, ii dii i fereŋ nuɔ, i saa ce nelien-korsinni dede.»

³⁴ Yesu wuɔ cira: «Yaan mi wan ninsoŋo-i baa-na: Uman duɔ ce āmbabalma-i, kutienjo ciε koriεŋo āmbabalma wulaa.

³⁵ A ne da koriεŋo siε gbāa ce dūngu baa u yuntienjo-i, ŋga u yuntienjo biεŋo yaa gbāa ce dūngu-i baa u to-i.

³⁶ Terienju fangu-na, Bepolj duɔ cira nuɔni man dii ŋ fereŋ nuɔ, nii dii ŋ fere nuɔ kelkel.

³⁷ Mi suyaa miε Abiramu háayēlj namaa, ŋga na taara na ko-mi wuɔ mi nelma sa dɔlnu-nei.

³⁸ Muɔ miŋ daa man mi To wulaa, mi wan ma yaa-i. Nga namaanjo-i, na toŋ hāalāayā-nei man, na ce ma yaa-i.»

³⁹ Baa cira: «Miε to yaa Abiramu.»

Yesu wuɔ cira: «Kuɔ naa naa waa Abiramu bisālŋ namaa kelkel, naa naa ta na ce Abiramu temma-i.

⁴⁰ Nga na bir yan aa ta na taara na ko-mi a ne da miŋ daa ninsoŋo man mi To wulaa, mi waan u yaa baa-na. Nan ceŋ man mafamma-i Abiramu maacemma'i wei?

⁴¹ Na biyaa na to u maama.»

Baa cira: «Mienjo-i būrāan miε sī; i to dii u diei yon, u yaa Diilonjo-i.»

⁴² Yesu wuɔ gbē-ba wuɔ: «Muɔmi hilaa Diilon-terien-nu'i jo, aa mi juɔ fuɔ jomma'i. Kuɔ na to yaa naa waa Diilonjo-i ninsoŋo, muɔmi kūngu naa ta ku dɔlnu-nei. Mi saa jo mi fereŋ jomma, u yaa puɔraami.

⁴³ Nan'a na sa nu mi nelma-i ku'i ciε miŋ wan man baa-na, na sa suɔ ma yungu-i.

44 Na to yaa *Sitāni. Na taara na ce fuɔ kusũngu yaa-i. Dii ku domma-na, u yii baa nelkolle yaa-i. Uŋ'a u sa waŋ ninsoŋo-i dumaanŋo-na, u saa sie ninsoŋo-i dede. U yaa coima tienŋo-i, a ce dumaanŋo-na u nelma-i hiere coima.

45 Nga muɔ fuɔ, meɪ waŋ ninsoŋo yaa-i; ku'i cie ŋ da na saa hũu mi nelma-i.

46 Namaanŋo-na, hai gbāa da cālmuo haa-mie? Da kuɔ mi waŋ ninsoŋo, bige-i cie na ta na ciina mi nelma-i?

47 Uman duɔ waa Diilonŋ-wuonŋo, ŋ da kutienŋo nu Diilonŋo nelma-i. Nga namaanŋo-i, Diilonŋ-baanŋo namaa sɪ, ku'i cie na sa nu mi nelma-i.»

48 Baa cira: «Die cira nuonŋo-i *Samariyenŋ nuɔ, i saa kar coima; aa *jina ka sire ŋ yunŋu-i dii.»

49 Yesu wuɔ cira: «Mi yunŋu saa sire; mi kãŋ mi To yaa-i aa namaa na yagar wuɔ na sie kãŋ muonŋo-i.

50 Meɪ sa taara mi jina mi fere dɔrɔ, molonŋo'i dii tuɔ ce mafamma-i, aa kufanŋu tienŋo yaa suyaanŋo nelienŋo nelienŋo kumanŋo gbɛ baa-yo.

51 Yaanŋo mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Uman duɔ tuɔ nu mi nunŋu-i u sa ji suu baa kuliŋgu-i dede.»

52 Yesuŋ waanŋo mafamma-i, Yuifubaa-ba gbẽ-yo wuɔ: «Fieɸie fuɔ, nuharunŋu si dii, i suyaa wuɔ nii si dii gbãŋgbãŋ. Abiramu-i baa *Diilonŋo-puɔrbiemba-i ba kuu hiere, aa nanŋo ta ŋ piye wuɔ umanŋo duɔ tuɔ nu nanŋo nunŋu-i kutienŋo sa ji suu baa kuliŋgu-i dede.

53 Daa u cɔrnu de! Nanŋo daa nie sɪ nanŋo maaraa i to-i Abiramu-i wei? Nga fuɔ u kuu, Diilonŋo-puɔrbiemba tiraa ku.»

54 Yesu wuɔ cira: «Kuɔ muɔmei taa mi kaal mi fɛɛ, yunɔu naa saa waa-kuɔ. Nga mi To yaa kaalaan-minɔ. Na gbɛ u yaa-i wuɔ namaa Diilonɔ

55 aa na sa bi suɔ-yo. Muɔ fuɔ, meɪ suɔ-yo. Da mi cira mi sa suɔ-yo, mi ka ce coikartienɔ muɔ namaa temma-i. Mi suɔ-yo aa tiraa ta mi nu u nunɔu-i.

56 Abiramu manɔ namaa to, unɔ juɔ suɔ wuɔ u ka hi mi jomman-yiinɔgu-i, u huɔnga gbuu pãɔ fɛ. Unɔ juɔ da-mi, kuɔ gbuu silaa dɔlnu-yuɔ nɔaa bige-i?»

57 Yuifubaa baa cira: «Nanɔ saa bi hi da bienɔ komuɔnɔa hãɪ baa cɪncieluo-i yogo aa cira nanɔ daa Abiramu-i; nɔ daa-yo danɔ hama-i temma-i?»

58 Yesu wuɔ cira: «Yaanɔ mi wanɔ ninsonɔ-i baa-na: Aa Abiramu suɔ duɔ honɔ, muɔmi manɔ dii gbula mii naa waa.»

59 Unɔ waanɔ mafamma-i, baa biera tãmpɛlɛinɔa wuɔ ba nanɔ-yo. Wuɔ yanɔ-ba aa naa fuo hel *Diilodubuɔ-i-na ta.

9

Yesu puurii yironɔ nanɔ yufienɔa

1 Yesunɔ taa ka hi hɔlma namma-i, wuɔ da yironɔ nanɔ. Kutienɔ huɔnɔ baa u yirsɪnni-i.

2 U *hãalãbienɔ baa yuu-yo wuɔ: «Hãalãtie, bige-i yirii naacolɔ daayo-i? Fuɔ fɛɛnɔ ãmbabalma'i yirii-yo waa u bɪncuɔn-maama'i yirii-yo?»

3 Yesu wuɔ cira: «Fuɔ ãmbabalma sɪ, u bɪncuɔn-maama bi sɪ. Diilonɔ unɔ hii dumaa, u yirii duɔ pigãanɔ nelbiliemba-i ku yaa-i.

4 Cuo duɔ gbãɔnɔ kaal, i saaya i tie ce mi pɔpuɔrtienɔ maacemma-i, ni ma'i sɪ, bãanɔ da ku tɪ, molo sie gbãa ce bɪnɔkũnɔgu.

5 Min̄ yey nelbiliemba hólma-na, muǝmei ba fitinuǝ-i.»

6 Uᅇ waan mafamma-i, wuǝ tu taalun̄gu hiema-na aa guǝl̄nu-kuǝ baa hiema-i a hure yiron̄ daa u yufien̄a-na

7 aa naa cira: «Kǎ ᅇ ka saar ᅇ yaan̄ga-i Siloe h̄n̄fuon̄gu-na.» (Siloe yun̄gu yaa wuǝ pǝpuǝrbilon̄o.) Naacol̄ ᅇ wuǝ kǎ ka saar u yaan̄ga-i, u yufien̄ aa pǎn̄ puur; wuǝ bir tuǝ k̄n̄.

8 Uᅇ kǎa ka hi, u caantaamba-i baa baman̄ taa ba suǝ-yo hiere baa piel u maa-na. Baa ta ba piye wuǝ: «Naacol̄ daa u yaa saa tuǝ fīena u cǎrǎ wei?»

9 Ban̄ ba'a u yaa-i, ban̄ ba'a u'i sí kere u nabieren̄o. Naacol̄ fuǝ fere wuǝ cira: «Muǝmei mi fere!»

10 Baa yuu-yo wuǝ: «ᅇ cie ᅇ yufien̄a-i nie a puur?»

11 Wuǝ cira: «Ban̄ b̄n̄ naacol̄o man̄ Yesu-i, u yaa cie kpǝkpǝtuon̄gu hure-yei aa cira mi kǎ Siloe-i-na ka saar-a. Mi kǎa ku yaa-i ka saar-a, a pǎn̄ puur.»

12 Baa yuu-yo wuǝ: «Naacol̄o fan̄o we-i-na?»

Wuǝ cira: «Na fen̄ muǝ, mei suǝ hie?»

Diilon̄o gb̄aa nu nelbabalan̄o nun̄gu-i wei?

13-14 Yesun̄ puurii naacol̄ daayo yufien̄a-i yiin̄gu man̄ nuǝ-i, ku waa *yit̄ien̄angu. Naacol̄ un̄ piye dumaan̄o-na, baa bel-o kǎ baa-yo *Faris̄iebaa-ba wulaa.

15 Faris̄iebaa baa bi yuu-yo u yufien̄an̄ cie dumaa puur. Wuǝ cira: «U huure kpǝkpǝtuon̄gu yei aa cira mi kǎ ka saar mi yaan̄ga-i. Mi kǎa ka saar-ka ku yaa nuǝ-i, mi yufien̄a puur.»

16 Farisīebaa-ba namba ta ba piiye wuɔ: «Naa-colŋo maŋ cie maaceŋ daama-i u sie gbāa jo Diilonŋ-jomma. Na saa da, u sa kāŋ yifienanŋu baa u maacemma-i.»

Banaŋ ba'a: «Āmbabalmanceronŋ hayo-i gbāa ce nel daama temma-i?» Kuŋ cie dumaanŋo-na, baa hel ba-naa honniŋ.

17 Farisīebaa baa yuu naacolŋo-i wuɔ: «Nuɔ fuɔ, nan'a niε naacolŋ daayo kūŋgu-na?»

Wuɔ cira: «Mei wulaa, *Diilopɔpuɔrbilonŋ.»

18 *Yuifubaa baa sire wuɔ naacolŋ daa u saa naa yir. Baa bī u bīncuɔmba jo.

19-20 Baŋ juɔ, baa yuu-ba wuɔ: «Naaa biεŋo-i naacolŋ daayo-i wei?»

Baa cira: «Ūu, miε biεŋo.»

Yuifubaa ba'a: «U huɔŋ baa yirsinni-i wei?»

Naacolŋo bīncuɔŋ ba'a: «Ūu, u huɔŋ baa-ni.»

Yuifubaa ba'a: «U yufienŋa cie niε aa puur fiεfiε-i-na?»

21 U bīncuɔŋ ba'a: «Coima saa fa, i saa suɔ u yufienŋaŋ cie dumaa puur, aa i saa bi tiraa suɔ umaŋ puurii-ya.» Aa naa cira: «Yuuŋ fuɔ fεfε-i, bisālāaŋo sī; maŋ cie dumaa, u ka waŋ-ma baa-na.»

22 Kumaŋ naa cie ba waŋ mafamma-i, Yuifubaa baa wurii-ba wuɔ umaŋ duɔ cira Diilonŋ uŋ pāa nuŋgu-i wuɔ u ka saanŋ *Konŋkortienŋo maŋ u yaa Yesu-i, ba nyaa kutienŋo-i *Diilonelhāalādūŋgu-na.

23 Kufanŋu korma'i naa cie u bīncuɔmba cira ba yuu fuɔ fεfε-i bisālāaŋo sī.

24 Ku huonŋgu-na, Farisīebaa-ba tiraa ji bī naacolŋo-i ji cira: «Ne Diilonŋo-i aa ŋ waŋ ninsonŋo-i; naacolŋ daayo-i nelfεfεiŋo sī, miε fεfε-i i suyaa-ma.»

25 Naacolɔ wuɔ cira: «Mɛi siɛ gbãa cira nelfɛfɛiɔ, mɛi siɛ bi gbãa cira nelfɛfɛiɔ sɪ. Nga ma diei maama maɲ mɛiɲ suyaa-ma: U puurii mɛi yufiɛɲa-i.»

26 Baa yuu-yo wuɔ: «U ciɛ-ni niɛ? U puurii ɲ yufiɛɲa-i puur hama-i temma-i?»

27 Naacolɔ wuɔ cira: «Mi waanɲ-ma baa-na, na saa yiera nu-ma. Bige-i ciɛ na'a mi tir-ma? Namaa na bi taara da na ce u *hãalãbienɲ namaa wɛi?»

28 Baa pãɲ ta ba tuora-yuɔ aa naa cira: «Nuɔnɛi u hãalãbilonɲ nuɔ! Miɛ fuɔ, *Moisi hãalãbienɲ miɛ.

29 I suyaa wuɔ Diilonɔ piye baa Moisi-i, ɲga daayo-i i sa suɔ u muɲhelmu!»

30 Naacolɔ wuɔ cira: «Namaa gbɛɛ! Na sa suɔ u muɲhelmu a ne da u puurii mɛi yufiɛɲa-i!

31 Na suyaa kerre wuɔ Diilonɔ sa nu nelbabal-aamba nunnii-i dɛ! Umanɲ duɔ tuɔ wuɔ u hũmelle-i aa tuɔ ce u huɔɲga-i u nu fuɔ nuɲgu yaa-i.

32 Molonɔ maɲ huɔɲ baa yirsɪnni-i, iɲ siire ji hi baa nyuɲgo, i saa nu-ma dede wuɔ mɛɲɲ daayo puurii kutiɛɲo yufiɛɲa-i.

33 Kuɔ naacolɔ daa u saa naa jo Diilonɲ-jomma, uu naa saa gbãa ce biɲkũɲgu.»

34 Baa cira: «Daa u cɔrnu dɛ! Nuɔni maɲ huɔɲ baa ãmbabalma-i, nuɔnɛi gbãa pigãan miɛɲo-i nelma wɛi?» Aa naa pãɲ nyaa-yo hiel-o Diilonelhãalãdũɲgu-na.

Yirsɪnni dii ni hãi

35 Baɲ duɔnya naacolɔ-i, Yesu wuɔ nu-ma aa kã u wulaa ka yuu-yo wuɔ: «ɲ haa ɲ nanɲga-i *Molonɲ-Biɛɲo-na wɛi?»

³⁶ Naacolŋ wuɔ: «Hãalãtie, u yaa hai? Pigãan-mi baa-yo; mi taara mi hũu u maama-i!»

³⁷ Yesu wuɔ: «U yaa ŋ yaanŋa-na; u yaa piyenŋ baa-ni.»

³⁸ Naacolŋ wuɔ: «Itie, mi hũyãa-ma.» Aa naa pãŋ dũuna Yesu yaanŋa-na.

³⁹ Yesu wuɔ cira: «Mi juɔ hĩema-na da mi ji ce nelma diei. Mi juɔ da mi ji puur yiriemba yufienŋa-i aa suuye bamanŋ daanŋ ba waanŋa-i.»

⁴⁰ *Farisĩbaa-ba namba waa u caanŋu-na, baa cira: «Mie fuɔ i saa yir yogo.»

⁴¹ Yesu wuɔ cira: «Kuɔ naa naa suɔ-ma wuɔ na yirii, ãmbabalma naa saa waa-nei, ŋga nanŋ ciẽra namaa saa yir, na ãmbabalma dii ma temma-i yogo.»

10

Yesu yaa añcĩnafẽfeĩŋo-i

¹ Banŋ tĩyãa nelma famma-na, Yesu wuɔ ji nanŋ gbãnalãanŋ daaku-i baa-ba wuɔ: «Umanŋ duɔ yanŋ naatuɔŋgu dumelle-i aa suur yanŋa nanŋga, coima saa fa, ba bĩ u yaa-i cuoyuo-i.

² Nŋga umanŋ duɔ suur baa dumelle-i, u yaa naatuɔntienŋo-i, u yaa añcĩinanŋo-i.

³ Tũlmba suɔ ba tienŋo-i. Duɔ kã de-i-na, umanŋ niẽyanŋ naatuɔŋgu-i u sire puur dumelle-i hã-yo, u tuɔ bĩ tũlmba-i ba yireĩŋ-na ba da-ba-diei, ba ta ba hel.

⁴ Banŋ suɔ-yonŋ dumaanŋo-na, duɔ ji bĩ-ba ba hel hiere, u ta ba yaanŋ-na aa ba cu-yo.

⁵ Nŋga da ba'a ba sa suɔ-ni, ba sie sie cu ŋ huonŋ-nu. Banŋ'a ba sa suɔ ŋ yalle-i, da ŋ bĩ-ba, ba bir yanŋ aa ta ba gbar-nie.»

⁶ Yesuŋ naaŋ gbānalāaŋ daaku-i, ba saa suɔ ku yuŋgu-i.

⁷ Wuɔ tiraa cira: «Yaan mi wanŋ ninsoŋo-i baa-na: Muɔmei naatuɔŋgu dumelle-i.

⁸ Bamaŋ juɔ yaanga muɔmi-na hiere, cuobaa; ŋga tūlmba saa nu ba nunni-i.

⁹ Muɔmei dumelle-i. Umanŋ duɔ suur baa dumelle-i, kutieŋo kuraa. U gbāa tuɔ suur aa tuɔ hel kuŋ dɔlaanu-yuɔ dumaa, aa u ka tuɔ da u niiwuoni-i.

¹⁰ Cuoyuo jommaŋ-yuŋgu yaa a ji cuo, sisɔ a ji ko, da ma'i bi sɪ a ji guɔla. Ŋga muɔmi juɔ da mi ji kor nelbiliemba-i ba waa ba fereŋ nuɔ.

¹¹ «Da ŋ nu wuɔ ānciinafeifeiŋo-i, u yaa muɔŋo-i. Umanŋ ka hūu-ma ku u tūlmba maama-na, u yaa ānciinafeifeiŋo-i.

¹² Da ba biɛ umaŋ u tuɔ ceŋ tūlmba-i, ba sa bi ufaŋo-i ānciinaŋo. Tūlmba-i fuɔ baamba sɪ; u taara gbeiŋa. Fuɔ temma-i, duɔ ji da jara jo, u gbar aa yanŋ u jo ji bel u yufellenŋ-wuoŋo-i ta.

¹³ Fuɔ juɔ duɔ ji taara gbeiŋa; tūlmba maama ce niɛ aa waa kpelle u huɔŋga-na?

¹⁴⁻¹⁵ Muɔmei ānciinafeifeiŋ muɔŋo-i. Muɔ baa mi To-i iŋ suɔ i-naa dumaa, muɔ baa mi tūlmba-i i bi suɔ i-naa dumei. Aa mi hūyāa-ma da mi ku ba maama-na.

¹⁶ Tūlmba namba bi dii baa-mi yanŋa naŋga. Mi saaya mi kā ka nyaa-ba jo baa-ba tūuselle ji ce di diei aa ānciinaŋo bi waa u diei. Da mi kā, ba ka nu mi nuŋgu-i.

¹⁷ «Miŋ hūyāa-ma da mi ku mi tūlmba maama-na aa da mi sire, ku ciɛ mi maama ta ma dɔlnu mi To-i.

18 Muo da mi saa sie, molo sie gbãa ko-mi. Ku dɔlaanu muɔmei mi pã mi fere. Ku fɔngũo dii-mie mi da mi ku aa sire. Mi To puɔraa-mi baa ma yaa-i.»

19 Yesuŋ waan mafamma-i, *Yuifubaa baa tiraa hel ba-naa honniŋ.

20 Ba fɔngũo baa ta ba piiye wuo: «Naacolŋ daa u yungu si dii! *Jina dii-yuo! Baa na ta na nu u nelma-i.»

21 Banan ba'a: «Jina duo waa moloŋo man nuo-i, u sie gbãa piiye dumandε-i-na. Namaa daa jina ba nolŋo gbãa puur moloŋ yufienɔa wei?»

Yuifubaa-ba cɛinaana Yesu-i

22 Waan-huonŋun juo hi, *Yuifubaa baa ta ba ce *Diilodubuɔ *migãaman-ponsaanŋu-i *Yerusalemu-i-na.

23 Yesu wuo kã ka tuo wuɔra u biŋ *Salomɔ kukuruunŋu-na.

24 Yuifubaa baa kã ka ciilã-yuo aa naa yuu-yo wuo: «ŋ ka kaala ŋ nelma-i baa-ye yaku-i? Da kuɔ Diilon uŋ pãa nuŋgu-i wuo u ka saan *Konkortienŋo man u yaa nuonŋo-i, wan ninonŋo-i baa-ye ke!»

25 Yesu wuo cira: «Mi waan-ma baa-na cor tɛ, ŋga na saa hũu-ma. Miŋ ceŋ mamaŋ mi To yerre-na ma yaa pigãan mi sinni-i.

26 Ŋga nan'a naa sɛ meɪ tũlŋ namaa, na saa hũu mi nelma-i.

27 Mi suɔ mi tũlmba-i. Ba nu mi nelma-i aa ta ba nyaanu-mie.

28 Mi hã-ba cicɛlma man sa tɛŋ dede. Ba cɛraa ba ku, aa molo sie gbãa hũu-ba mi wulaa.

29 Mi To yaa háa-mi baa-ba, u fǎngũ jienya nuamba-i hiere ba wuonjo-i, a ce dumaanjo-na, molo sie gbáa húu u diei u wulaa.

30 Wuó baa mi To-i kuuduonjo yaa-i.»

31 Uŋ piiye dumaanjo-na, Yuifubaa baa tiraa biera támpélinja da ba nanjo-yo.

32 Wuó gbé-ba wuó: «Mi To ciε mi ce nelfafamma bói pigáan-na. Miŋ ciε mamanj, na taara na nanj-mi ko-mi hama-i yun-nu'i jebi?»

33 Yuifubaa ba'a: «Niŋ ciε nelfafamma manj, i saa cira i nanj-ni mafamma maa-na; niŋ wuóranj ŋ bíena Diilonjo yerre-i wuó nuó Diilonj nuó, ku'i ciε yiε i nanj-ni ko-ni.»

34 Yesu wuó: «Ma nyegáan na *ánjinamma-na wuó Diilonjo ciεra: *«Namaanjo-i naa dii ŋaa Diilonjo.»**

35 Diilonj-nelmanj vii bamanj, Diilonjo ciεra wuó baa dii ŋaa Diilonjo. I sie bi gbáa maar Diilonj-ándaanjo-i.

36 Uŋ hielaa muómi manj puór-mi mi jo híema-na, bige-i ciε da mi cira Diilonj-Bienj muó, na'a mi bíena Diilonjo yerre?

37 Da kuó mi sa ce mi To maacemma, baa na húu mi nelma-i.

38 Nga da kuó mi ce ma yaa-i, húyáan-manj. Da na fiε'a na saa haa na nanja miε, miŋ ceŋ mamanj, húyáan-manj wuó Diilonj-maacemma; ku yaa na ka suó wuó mi To dii baa-mi aa mi bi waa baa-yo.»

39 Uŋ waanj mafamma-i, Yuifubaa baa tiraa sire wuó ba bel-o. Wuó kor ba wulaa.

* **10:34** Gbeliemanj-naláanjo (Psaume) 82.6

40 Ku huonḡu-na, Yesu wuɔ bir kã *Yurdē bomborre nande-na, dii Nsáaṅ taa u *batiṣeṅ nuɔmba-i kusuṅ-nu, ka t̄ena da huonḡu c̄elle.

41 Nuṅḡ baa kũɔl ba-naa nyaa u huonḡ-nu. Ba taa ba piye wuɔ: «Nsáaṅ siire, u saa ce himma dede. Nga uṅ waanḡ mamaṅ hiere naacolḡ daayo kũṅḡu-na, ninsoṅ.»

42 Nuɔmba bɔi hũyáa Yesu nelma-i terienḡu faṅḡu-na.

11

Lasaar kuliṅḡu-i

1-2 Yesu j̄ieṅo naṅo waa Betani-i-na ba taa ba b̄i-yo Lasaar. U tũɔbaa-ba waa ba h̄ai: Ba taa ba b̄i unanḡo-i Marti aa b̄i unanḡo-i Maari. Maari faṅo yaa naa kũɔna natikolo-hũmma-i Itienḡo gbeini-na aa naa hurre-nie baa u yukuɔs̄inni-i.*

Lasaar wuɔ ji cii jarma-na.

3 U tũɔbaa-ba puɔr ba ka waṅ baa Yesu-i wuɔ u j̄ieṅo jaṅ.

4 Baṅ waanḡ-ma, Yesu wuɔ cira: «Jarḡ daama saa jo da ma ji ko Lasaar, ṅga ma juɔ da ma ji ce Diilonḡo-i bɔi baa u Biṅḡo-i hiere.»

5 Lasaar baa u tũɔbaa-ba-i, ba maama taa ma dɔlnu Yesu-i ma cor.

6 Baṅ tũɔnu-yuɔ wuɔ Lasaar si dii h̄inni, wuɔ yaṅ yinni h̄ai cor

7 aa naa suɔ gb̄e u *h̄aal̄abiembra-i wuɔ: «I ka bir kã *Yude-i-na.»

8 U h̄aal̄abiembra cira: «H̄aal̄atie, ma s̄i *Yuifubaa-ba taa ba taara ba naṅ-ni baa

* 11:1-2 Nsáa 12.3

tāmpēlēiŋa ko-ni terieŋgu faŋgu-na ke? Ku saa bi da yinni yogo aa ŋ'a i bir kã!»

⁹ Yesu wuɔ naŋ gbānalāaŋ daaku-i baa-ba wuɔ: «Ma sɪ lɛrbaa cɪncieluo ba hã dii bāaŋgu-na ke? Da ŋ ta ŋ wuɔ bāaŋgu-na, ŋ sa tiŋ ŋ fɛɛɛ dumaɔ,

¹⁰ ŋga da ŋ ta ŋ wuɔ isuŋgu-na, cecer maa sɪ, ŋ sa gbāŋ aa tiŋ ŋ fɛɛɛ.»

¹¹ Uŋ waŋ mafamma-i, wuɔ cira: «I j̄ieŋo-i Lasaar yaa kuraa duɔfūŋ, mi ka kã ka piŋ-yo.»

¹² U hāalābiemba cira: «Da kuɔ u kuraa duɔfūŋ, yaŋ-yo fafalmu ka da-yuɔ.»

¹³ Yesu taa u taara u waŋ Lasaar kuliŋgu maama yaa baa-ba dumaŋo-na, ŋga ba saa suɔ. Bafamba daa niɛ sɪ u waŋ duɔfūgbāŋgbālāmmuŋ maama.

¹⁴ Baŋ'a ba saa suɔ Yesu nelma yaŋga-i dumaŋo-na, wuɔ naa wuɔ waŋ-ma gbar-ma baa-ba wuɔ Lasaar jarma yaraa-yo.

¹⁵ Aa naa cira: «Uŋ'a u saa ku mi caaŋ-nu, ku dɔlaanu-miɛ cor. Ku ka kāyā-nei na haa na naŋga-i miɛ fafamma. Siireŋ i ka ne kuŋ yeŋ dii dumaɔ.»

¹⁶ U hāalābiloŋo naŋo waa, ba taa ba bi-yo Toma, Girekibaa ba'a Didimu; ku yuŋgu yaa wuɔ p̄ɛbaa. Fuɔ wuɔ gbɛ u nahāalābiemba namba-i wuɔ: «Yaŋ i kã, da ku ka waa kuliŋgu, i bi ku baa Itieŋo-i hiere.»

Yesu yaa cicēlma tieŋo-i

¹⁷ Yesuŋ kãa ka hi, wuɔ nu wuɔ baŋ fuuriye Lasaar u yinni naa yaa waa yiŋgu faŋgu-na.

¹⁸ Betani-i baa *Yerusalemu-i ku saa yu kilobaa-ba siɛi,

¹⁹ a ce dumaŋo-na, *Yuifubaa bɔi baa hilaa kã da ba ka jaal kuliŋgu-i.

20 Martiñ juo nu wuo Yesu jo dii, wuo sire tuo járã-yuo aa naa yan Maari yaa tiena dumelle-na baa niraamba-i.

21 Un kaa hi, wuo gbẽ Yesu-i wuo: «Itie, kuo nii naa waa, mi tũo naa saa ku.

22 Nga mi suyaa mie niñ yen terienğu man nuo-i fiεfiε-i-na, da η cãrã kuman Diilonjo wulaa, u ka hã-ni baa-ku.»

23 Yesu wuo cira: «Ŋ tũo ka sire.»

24 Marti wuo cira: «Mi suyaa mie miwaanjo timman-yiingu-na, kuon da ba ji ta ba sire, u ka sire.»

25 Yesu wuo cira: «Muomei siiren kuomba-i aa muomei cicelma-i. Uman duo haa u nanğa mie, duo fiε ku, u ka sire.

26 Aa aman duo haa u nanğa mie, u cεraa u ku; ku yungu yaa wuo u daa cicelma man sa tlen dede-i. N hũyãa mafamma-i wei?»

27 Marti wuo: «Itie, mi hũyãa-ma. Mi hũyãa-ma wuo *Konkortienjo man naa saaya u jo, u yaa nuonjo-i. Nuonei Diilonj-Bien nuonjo-i.»

28 Martiñ waan mafamma-i, wuo ta kũñ. Un kaa hi, wuo cuo bĩ Maari-i a wan baa-yo wuo: «Hãalãtienjo juo; wuo mi ji wan baa-ni η kã u wulaa.»

29 Maariñ nuo mafamma-i, wuo pãn sire baa gbarunğu tuo kã Yesu wulaa.

30 Yesu wuo sa hi suur nellen-huonğa-na yogo, Martiñ kaa ka da-yo terienğu man nuo-i, u waa yogo kusuon-nu'i.

31 Yuifubaa-ba man waa ta ba ce jaalunğu-i, ban juo da Maari tãanu hel dumaanjo-na, baa sire cu u

huoŋ-nu wuɔ sɪ u kã t̃ɛŋo c̃incorre'i nuɔ-i duɔ ka kaal.

³² Wuɔ kã ka hel Yesu terienɣu-na. Uŋ kaa'a u ne da Yesu-i, wuɔ kã ka dũuna u yaanɣa-na aa naa cira: «Itie, kuɔ nii naa waa, mi tũɔ naa saa ku.»

³³ Aa pãŋ haa u nammu-i u yuŋ-nu. Bamaŋ naa kãa baa-yo, baa bi kã ba ta ba kaal hiere.

Yesuŋ daa baŋ kaal dumaanɔ-na, u huoŋ kaa pãŋ kũɔl.

³⁴ Wuɔ yuu-ba wuɔ: «Na fuuriiye-yuɔ hie?»

Baa cira: «Itie, jo i ta i ka pigãan-ni baa terienɣu-i.»

³⁵ Yesu wuɔ pãŋ doŋ tuɔ kaal.

³⁶ Yuifubaa baa ta ba piiye baa ba-naa wuɔ: «Na saa da, kulonɔ maama taa ma dɔlnu-yuɔ de!»

³⁷ Banaŋ baa ta ba piiye wuɔ: «Ma sɪ u yaa puurii yironɔ yufienɣa-i ke? Bige-i cie u saa cie Lasaar baa ku?»

³⁸ Yesu huonɣaŋ ŋa naa gbuu kũɔl dumaanɔ-na, wuɔ kã ba kã c̃incorre terienɣu-na. Di waa tãmpẽfuon-nu aa ba ce tãmpẽlle suuye di nuŋgu-i. Baŋ kaa hi,

³⁹ wuɔ cira: «Halaan tãmpẽlle-i!»

Marti wuɔ cira: «Itie, u yinni naa yaa de-i uŋ fuuriiye; u ka doŋ tuɔ hũŋ dii.»

⁴⁰ Yesu wuɔ cira: «Marti, ma sɪ mi waan-ma baani mie da ŋ haa ŋ nanɣa mie ŋ ka da Diilon ŋ hii dumaa ke?»

⁴¹ Baa halaŋ tãmpẽlle-i. Yesu wuɔ tã u yuŋgu-i dɔrɔ aa naa cira: «Baba, niŋ nuɔ mi nuŋgu-i mi jaal-ni bɔi.

42 Mi suyaa miε η sa yagar mi nunḡu-i, ηga bamaḡ dii mi caaḡu-na mi piiye ba yaa da ba suə wuə nuənei puəraa-mi.»

43 Uḡ waan mafamma-i, wuə piiye da gbagaga wuə: «Lasaar, sire η hel η jo bande!»

44 Kulonḡ wuə hel jo; u gbeini fiɛnya baa u nammu-i hiere ka hel baa u yunḡu-i. Yesu wuə cira: «Firiinḡ-yon aa na yanḡ u kā!»

Ba taara ba ko Yesu-i

(Matie 26.1-5; Marke 14.1-2; Like 22.1-2)

45 *Yuifubaa bəi baa kāa Maari ba terienḡu-na da ba ka jaal ba tūə kuliinḡu-i. Baḡ juə da Yesu ciε nel daama-i, ba fəḡḡuə baa hūu u maama-i.

46 Banaḡ baa bir yanḡ aa kā ka tūnu *Farisɛbaa-ba-i baa uḡ ciε mamaḡ.

47 Baḡ tūənu-bei dumaanḡo-na, *Diilojigāntaamba yuntaamba-i baa Farisɛbaa baa tigiinḡ *nellentaamba-i aa naa cira: «Naacolḡ daa u wuəra u ce himma bəi, i ka ce niε?»

48 Diε bi yanḡ u cor tuə ce, nuəmba-i hiere ba ka cu u huonḡ-nu. Da η bi da ba cuu u huonḡ-nu, *Oromɛbaa-ba ka jo ji muonu i *Diilodubuə-i aa ko-ye hiere.»

49 Unanḡo waa ba həlma-na, ba taa ba bi-yo Kayifu. U yaa waa *Diilojigāntaamba yuntienḡo-i belle fande-na. Fuə wuə cira: «Na sa suə ku yaanḡa-i dε!»

50 Na saa suə wuə nelduḡ duə ku a kor nelle-i hiere ku bəyaa nelle da di muonu wεi?»

51 Kayifunḡ waanḡ nelma maḡ daama-i fuə maawamma sɪ. Uḡ waa Diilojigāntaamba yuntienḡo-i belle fande-na dumaanḡo-na, Diilonḡo

yaa diyaa-ma u nunḡu-na, wuɔ Yesu yaa saaya u ku Yuifubaa-ba maama-na

⁵² aa bi ku tigiin Diilonḡ-bisálm̄ba manḡ dii híenḡu-na a ce-ba kuuduḡḡu.

⁵³ Yinduḡḡu fanḡu-na, Yuifu ba yuntaanḡ baa yiera-meí wuɔ fuɔ ba ko Yesu-i.

⁵⁴ Banḡ puu mafamma-i, Yesu wuɔ yanḡ-ba aa tuɔ fuo u hel. Duɔ hel u sa yanḡ ba da-yo. Ku huḡḡu-na, wuɔ ji ta baa u *háalábiemba-i ka tíena nelle nande-na ba bí-de Efiramu, di saa maa baa híekuraanḡu-i.

⁵⁵ *Kórsinni tímmanḡ-ponsaanḡḡuḡ juɔ piɛ, *Yuifubaa baa jánu ba-naa da bámbáale *Yerusalemu-i-na da ba tigiinḡ ba fere a saa baa ba Diilonḡ-húmelle-i aa ponsaanḡ suɔ da ku hi.

⁵⁶ Nuɔmbanḡ juɔ dumaanḡo-na, baa ta ba taara Yesu-i Diilodubuɔ dumelle huḡḡa-na, ba sa da-yo ba da-yo. Baa ta ba piiye wuɔ: «Na yuu ba'a naacolḡ daayo ka jo ponsaanḡ daaku-na wei?»

⁵⁷ A ne da Diilojigántaamba yuntaamba-i baa Farisíebaa-ba naa wanḡ baa nuɔmba-i wuɔ umanḡ duɔ suɔ uḡ yeḡ kusuḡḡ-nu, kutienḡo pigāanḡ-ba baa-yo ba ka bel-o.

12

*Maari kúna natikolo-húm̄ma Yesu gbeini-na
(Matie 26.6-13; Marke 14.3-9)*

¹ *Kórsinni tímmanḡ-ponsaanḡḡuḡ juɔ tíɛ yinni niediei aa da ku hi, Yesu wuɔ ká Lasarbaa-ba wulaa dii Betani-i-na. Lasar fanḡo yaa naa kuu aa Yesu wuɔ sire-yuɔ.

² Uŋ kãa, baa haa bituonɔgu u yerrenɔ. Marti yaa ciε niiwuoni-i aa biε hã-ba. Lasaar waa baa-ba tuɔ wuo.

³ Maari wuɔ biε natikolo nanɔ-i litiri boluonɔgu, a kũnna Yesu gbeini-na aa ce u yukuɔsɪnni-i hurreniε. Natikolo fanɔ-i baa ciε-yo baa *naar-yɔmma ma kula. U sullu waa kpelle. Wuɔ sire nyaayã dũnɔgu-i.

⁴ Yesu *hãalãbilonɔ manɔ ba nanɔ bɪŋ-yonɔ *Yuda-Isikaro-i, umanɔ juɔ hel Yesu huonɔgu-na, wuɔ cira:

⁵ «Natikolo daayo naa gbãa da *deniebaa nuɔsũɔ komuɔŋa ndii. Bige-i ciε u saa yanɔ i suor-o a hã sũntaamba baa gbeinɔ fanɔ-i?»

⁶ Ku saa ce ŋaa sũntaamba hujarre waa-yuɔ ku'i ciε u tuɔ wanɔ mafamma-i dε! U taa u wanɔ-ma baa u huɔya-maama. U yaa taa u tiera ba gbeinɔ-i, a ne da u taa u cuo; a ce dumaanɔ-na u taa u dii u nanɔga-i yei.

⁷ Uŋ waanɔ mafamma-i, Yesu wuɔ cira: «Yuda, yanɔ ciεŋo fiisa! U kũna natikolo daayo-i miε tuɔ cie mi kuliŋɔgu yaa-i.

⁸ Sũntaamba dii baa-na bãanɔgu-i baa isuɔŋɔgu-i, ŋga muɔmi siε tɪɛna baa-na gbula.»

Nuɔmba gbagbarra Yesu huonɔ-nu

⁹ *Yuifubaa-banɔ juɔ nu wuɔ Yesu juɔ dii Betani-i-na, baa sire kaal ba-naa kã da ba ka ne-yo aa bi ne Lasaar.

¹⁰ *Diilojigãntaamba yuntaanɔ baa sire wuɔ ba ko Lasaar

¹¹ wuɔ u siremma ciε Yuifubaa bɔi nanna ba bɪncuɔŋ-hũmelle-i aa hũu Yesu maama-i.

Yesu suurma-i Yerusalemu-i-na
(*Matie 21.1-11; Marke 11.1-11; Like 19.28-40*)

12 Ku cuo kaala-i-na, nelpūngu maŋ naa juo *Yerusalemu-i-na da ba ji ce *kòrsinni tímman-ponsaanġu-i, baa nu-ma hiere ka saa wuo Yesu jo dii.

13 Baa sire kar nampurni ta ba kã da ba ka jãrã-yuo. Ba taa ba hãl wuo:

«Diilonjo temma si dii!

Itiej uŋ saan umaŋ jo, Diilo baa-yo!

Diilo baa *Isirahel-baamba nellentienjo-i!»*

14 Yesuŋ jon hūmelle-na, wuo ji da kakūmuo nano-i, wuo bel-o nyugūŋ. Ma bi nyegãan dumei Diilon-nelma-na wuo:

15 «*Sinyotaaŋ namaa, baa na tie holle.

Niej, na nellentienjo'i juoŋ daayo na wulaa.

U nyugãan tiena kakūmbilon-na.»†

16 Nel daaman taa ma ce huõngu maŋ nuo-i, u *hãalãbiemba saa naa suo ma yaanga-i. Yesuŋ juo nyugūŋ kã doro-i-na, maa suo tɛnu-bei wuo *Diilopõpuõrbiemaŋ waan mamaŋ u kũngu-na, ma yaa taa ma ce-yuo dumaanjo-na.

17 Bamaŋ waa hiere da uŋ siire Lasaar dumaa, baa ta ba waŋ-ma baa nuõmba-i.

18 Nuõmbaŋ nuõ gbere daayo maama-i, baa kũl ba-naa ta ba jo u wulaa.

19 *Farišibaa baa ta ba piiye baa ba-naa wuo: «Ma sí na daa ke? Nuõmba-i hiere baa dii u huonnu; ma maaraa-na na gbãa ce bĩŋkũngu!»

Yesu waŋ u kuliingu maama

* 12:13 Gbeliemaŋ-nalãanġu (Psaume) 25.26
(Zacharie) 9.9

† 12:15 Sakari

20 Bamaŋ naa juo *Yerusalemu-i-na da ba ji jaal Diilonjo-i ponsaŋgu-na, Girékibaa-ba bi waa-bei.

21 Baa kã ka ta ba piye baa Filipu-i wuo: «I taara die piye baa Yesu-i.» Filipu waa Yesu *hãalãbilonjo. U taa u hel Betisada dii *Galile mara nuo.

22 Filipu wuo kã ka tũnu Andere. Baa sire ba hãi-i-na ka hi Yesu-i baa-ma.

23 Yesu wuo cira: «*Molon-Bienjo uŋ ka da yerre huonju maŋ nuo-i, ku yaa hii daaku-i.»

24 Aa naa cira: «Yaan mi wan ninsonjo-i baa-na: Da ŋ da dibelle saa suur hĩema-na a hør, di bi tĩe di diei yaa-i; ŋga da di suur hĩema-na a hør, ŋ da di diyaa bienja bõi.

25 Uman duo tuo døl u fere, kutienjo ka kòsuon u fere; ŋga uman duo hiel u nanja u feren nuo miwaan daayo-na, kutienjo ka da cicelma maŋ sa tĩen dede-i.

26 Uman duo tuo taara duo ce mi cãarãŋo, kutienjo saaya u tuo nyaanu-mie. Muo da mi waa kusuon-nu, mi cãarãŋo ka bi waa kusuon-nu'i. Mi To ka ce mi cãarãŋo ce bõi.

27 «Min yen terienju maŋ nuo-i fiefie-i-na, mi huonja si dii huonja. Mi sa suo min ka wan mamaŋ baa mi To-i. Mi juo yaahuolo daayo maama yaa nuo-i, mi sie bi sie cira u kor-mi yuo.»

28 Aa naa cira: «Baba, ce ŋ yerre ce bõi!» Uŋ waan mafamma-i, baa nu molo piye dørõ-i-na wuo: «Mi cie mi yerre ce bõi tĩ, mi ka tiraa ce di ce bõi.»

29 Bamaŋ waa nu molon daa uŋ piye, baa ta ba piye wuo: «Diilonjo'i naaraa!» Banaŋ ba'a: «*Dørpõpuõrbilonjo'i piye baa-yo!»

30 Yesu wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Molonɔ daa u saa piiye meɪ maa-na, u piiye namaa maa-na.

31 Fieɸie yaa Diilonɔ ka pigãan nelbiliemba-i u jáyãmma-i. Kunɔ hii terienɔ manɔ fieɸie-i, Diilonɔ ka donya miwaanɔ daayo tienɔ-i‡.

32 Aa da ba ji haa-mi dɔrɔ, mi ka fa nelbiliemba-i hiere piɛ-ba mi caanɔ-nu.»

33 Yesu waanɔ nel daama-i a pigãan unɔ ka ku kuliɔngu manɔ.

34 Nuɔnɔ baa cira: «*Ānjĩnamma ciɛra wuɔ Diilonɔ unɔ pãa nunɔgu-i wuɔ u ka saanɔ *Konɔkortienɔ manɔ, u sa ku dede. Ma da nie nanɔ'a Molonɔ-Bienɔ gbɛ ba haa-yo dɔrɔ? Ma diei ma hãɪ Molonɔ-Bienɔ yaa hai molonɔ-i?»

35 Yesu wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Fitĩnuɔ dii baa-na yogo, nɔga u sie cɔ. Terienɔngu fanɔgu-na, wuɔsaangu manɔ dii na gbeini-na, siirenɔ na ce-ku, ku yaa na ka hi baa cecerma-i. Na saa da, da nɔ ta nɔ wuɔ kukulma-na nɔ sa suɔ ninɔ kãnɔ kusuɔnɔ-nu.

36 Da na ta na taara na waa cecerma-na, fitĩnuɔnɔ yenɔ baa-na huɔngu manɔ nuɔ-i, haanɔ na nanɔga yuɔ huɔngu fanɔgu'i nuɔ-i.»

Yesunɔ waanɔ mafamma-i, wuɔ hel ba hɔlma-na ka fuo.

Yuifubaa-ba saa hũu Yesu nelma-i

37 Yesunɔ fie ce gbɛɛ-weɪma bɔɪ *Yuifubaa-ba yufelle-na, molo saa hũu u nelma-i.

38 Diilonɔ unɔ puɔraa *Isayinɔ wanɔ mamanɔ, ma'i si daama-i wei? Isayi ciɛra wuɔ:

«*Itie, nɔ daa hai molonɔ-i hũyãa i nelma-i?*

‡ 12:31 Miwaanɔ daayo tienɔ yaa *Sitãni-i.

Ŋ pigáaŋ hai moloŋo-i wuɔ ŋ hii?» §

³⁹ Kumaŋ ciɛ ba siɛ gbáa hũu-ma, Isayi bi waan-ma. U ciɛra wuɔ: «Diilonjo ciɛra:

⁴⁰ *«Mi ciɛ-ba yiriemba,
a ce ba baa ta ba da baa ba yufien-a-i.*

*Mi guɔlaa ba anjɔguɔma-i,
a ce ba baa ta ba suɔ nelma yaanŋa-i.*

*Ku'i ciɛ ba siɛ gbáa hũu mi nelma-i aa jo mi ji sire-bei
ba jarma-na.»**

⁴¹ Isayi naa fara da Yesu bɔbɔima-i ku'i ciɛ u piiye nel daama-i. U waan Yesu maama'i dumaanjo-na.

⁴² *Yuifu ba yuntaamba famba ferɛ-i, ba fɔŋgũɔ baa hũyáa Yesu nelma-i, ŋga baa káalã *Farisiɛbaa-ba-i wuɔ da ba wan-ma, ba ka nyaa-ba *Diilonelhãalãdũŋgu-na.

⁴³ Bafamba wulaa, bɔlbɔl nelbiliemba dɔl-ba aa Diilonjo bigáaŋ-ba.

Yesu jomman-yiŋgu-i

⁴⁴ Ku huonŋgu-na, Yesu wuɔ tuɔ piiye baa nuɔmba-i da gbagaga wuɔ: «Umaŋ duɔ hũu mi nelma-i, kutienjo saa hũu meɪ nelma, u hũyáa umaŋ puɔraa-mi u nelma.

⁴⁵ Da ŋ da muɔŋo-i, ŋ daa umaŋ puɔraa-mi.

⁴⁶ Muɔmi dii ŋaa fitinuɔ. Mi juɔ hĩema-na miɛ umaŋ duɔ hũu mi maama-i, kutienjo baa tĩɛ kukulma-na.

⁴⁷ Mi saa jo da mi ji gãŋ baa nelbiliemba-i, mi juɔ da mi ji kor-ba; a ce dumaanjo-na, umaŋ duɔ nu mi nelma-i aa yagar ma hũmelle wuɔsaanŋu-i, meɪ sa gãŋ baa-yo.

§ 12:38 Isayi (Ésaïe) 53.1 * 12:40 Isayi (Ésaïe) 6.10

48 Uman̄ duō ciina-miε baa mi nelma-i hiere, kutien̄o daa muotien̄o u ferεn̄ nuō tí. Min̄ waan̄ nelma man̄ baa-yo, ma'i ka gān̄ baa-yo miwaan̄o t̄imman̄-yiin̄gu-na.

49 Hama-i nuō-i? Mi sa wañ̄ mei kusūñ̄-maama. Mi To yaa puōraa-mi, aa min̄ gb̄iε mi wañ̄ maman̄ hiere, u pigāñ̄-mi baa-ma u ferε.

50 Aa mi suyaa miε un̄ waan̄ maman̄ baa-mi, ma yaa diyaan̄ neliεn̄ nuōño-i cicēlman̄-hūmelle-na. A ce dumaan̄o-na un̄ waan̄-ma baa-mi dumaa, mi bi wañ̄-ma dumei.»

13

Yesu saaraaya u hāalābiemba gbeini-i

1 *Korsinni t̄imman̄-ponsaan̄gu waa ñaa bisin̄ ku temma. Nyun̄go ku temma-i, Yesu wuō suō wuō u tamman̄-huon̄gu hii tí duō kā Tuon̄o wulaa. Baman̄ waa baa-yo h̄iema-na, ba maama taa ma d̄olnu-yuō. U d̄olaa-ba a ji hi u tamma.

2 Ku isuon̄gu-na, baa t̄iεna ta ba wuō niiwuoni-i. A ne da huon̄gu fan̄gu-na, *Sitāni naa dii-ma tí *Yuda huon̄ga-na wuō u hel Yesu huon̄gu-na. Yuda to yaa Simō-Isikaro-i.

3 Nga Yesu wuō suyaa wuō fuō ferε hilaa Diilon̄-terien̄-nu jo, aa u ka bir kā u wulaa. Aa tiraa suō wuō u To birii w̄iema-i hiere h̄a-yo.

4 Wuō sire jukalaan̄gu-na a hiel u jon̄goruo-i aa biε kompan̄ga nan̄ga p̄ȳε u n̄εgelle-i.

5 Un̄ cie mafamma-i, wuō biε bin̄kūngu a dii hūmma tuō saara u *hāalābiemba gbeini-i aa tuō hurre-niε baa kompan̄ga man̄ u n̄εgelle-na.

6 Uŋ kaa hi Simɔ-Piɛr, Simɔ-Piɛr wuɔ gbɛ-yo wuɔ: «Itie, nanɲ siɛ gbãa saara meɪ gbeini-i.»

7 Yesu wuɔ: «Piɛr, miŋ ceŋ kumaŋ daaku-i ŋ siɛ gbãa suɔ ku yuŋgu-i nyuŋgo-i-na, ŋga yiingu dii baa yiingu ŋ ka suɔ-ku.»

8 Piɛr wuɔ: «Mi siɛ siɛ aa yaŋ nuɔ ŋ saara mi gbeini-i!»

Yesu wuɔ: «Da ŋ saa yaŋ mi saara-niɛ, ŋ suɔ kerre ŋ nuŋgu sí baa-mi weima-na!»

9 Simɔ-Piɛr wuɔ: «Da ma waa dumaanjo-na, saara-niɛ aa ŋ saara baa mi nammu-i baa mi yuŋgu-i hiere.»

10 Yesu wuɔ: «Umaŋ duɔ ce hũmma-i u ne welewele hiere, u kuɔŋ, u saara u fɛrɛ ce niɛ? Mi saa yagar-ma u gbeini. Namaa na kuɔŋ, ŋga na hieroŋo sí.»

11 Uu naa suɔ umaŋ ka hel u huonŋu-na ku'i ciɛ wuɔ ba saa koŋ hiere.

12 Uŋ juɔ saara ba gbeini-i tí, wuɔ biɛ u jonŋoruo-i dii, aa kã ka tɛna u muntɛnammu-na aa cira: «Miŋ ciɛ kumaŋ nei daaku-i, na suyaa ku yuŋgu-i wei?»

13 Da na ce na ta na bɪ-mi wuɔ: «Hãalãtie.» Kuniɛ na'a: «Itie.» Ma dɔlaa-na; na saa kar coima.

14 Muɔmi maŋ na Tien muɔ baa na hãalãtien muɔ, da mi saara na gbeini-i, namaa na saaya na bi ta na saara na-naa gbeini.

15 Mi pigãaŋ-na nelma'i. Taa na ce ku yaa-i na hɔlma-na.

16 Yaŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Maacembilonjo sa maar u yuntienjo-i, aa pɔpuɔrbilonjo sa maar umaŋ puɔraa-yo.

17 Da kuɔ na saa naa suɔ-ma, fiɛfiɛ-i-na na suyaa-ma. Da na wuɔ ma hūmelle-i, na yunni dɔlaa.

18 «Da na da mi piiye de-i-na, mi sa gbɛ na hieroŋo. Mi suɔ miŋ fiɛlaa bamaŋ. Nga ma-maŋ nyegãaŋ Diiloŋ-nelma-na, ma gbɛ ma ce. Ma nyegãaŋ wuɔ: *«Umaŋ taa u wuo baa-mi kaladuŋgu-na, u birii tuɔ gãŋ baa-mi.»**

19 Mi ka wuɔya waŋ-ma baa-na aa ma suɔ da ma ce; ku yaa da ma ji ce, na ka hūu-ma wuɔ umaŋ dii gbula u yaa muɔŋo-i.

20 Yaŋ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Umaŋ duɔ bel mi pɔpuɔrbiloŋo-i fafamma, kutieŋo bilaa muɔmei; aa umaŋ duɔ bel muɔŋo-i fafamma, u bilaa umaŋ puɔraa-mi.»

Yesu friiye Yuda-i

21 Yesuŋ waŋ mafamma-i, u huɔŋga pãŋ kũɔl. Wuɔ cira: «Mi siɛ fuo-ma nei: Na hɔlma-na, unaa ka hel mi huɔŋ-nu.»

22 *Hãalãbieŋ baa bir ta ba ne ba-naa aa ta ba yuu ba-naa wuɔ: «U gbɛ hai?»

23 Hãalãbiloŋo maŋ maama-i taa ma dɔlnu Yesu-i ma yaŋ, u waa tɛna u caaŋgu-na.

24 Simɔ-Pier wuɔ piiye baa-yo baa u naŋga, wuɔ u yuu-yo u gbɛ hai?

25 Hãalãbiloŋ wuɔ miɛl cira: «Itie, ŋ gbɛ hai moloŋo-i?»

26 Yesu wuɔ cira: «Da mi nafiye *buruo-i hã umaŋ, u yaa-i.» Aa naa bũl buruo-i a nafiye hã *Yuda-Isikaro.

* **13:18** Gbeliemaŋ-nalãaŋgu (Psaume) 41.10

27 Yudaŋ hūyāa buruo-i, *Sitāni wuɔ pāŋ sire-yuɔ. Yesu wuɔ cira: «Yuda, sire ŋ ce niŋ saaya ŋ ce mamaŋ, baa seɛɛ baa-ma!»

28 Bamaŋ waa hiere juwuoterienḡu-na ba saa suɔ u nelma yaanḡa-i.

29 Yudaŋ taa u tiera ba gbeiŋa-i, banamba da niε sī Yesu taara u ka sāa baŋ saaya ba ce pon-saanḡu-i baa nimaŋ, sisɔ wuɔ u ka hā sūntaamba-i biŋkūŋgu.

30 Yudaŋ hūyāa buruo-i dumaanḡo-na, wuɔ pāŋ sire hel. Ku waa isuɔŋgu.

Taa na dɔl na-naa

31 *Yudaŋ hilaa, Yesu wuɔ cira: «Fieɛɛ-i-na, nuɔmba daa *Molon-Bieŋo bɔbɔima-i baa Diilonḡo maama-i Molon-Bieŋo-na.

32 [Uŋ ciε ba da Diilonḡo bɔbɔima-i yuɔ,] ku siε vaaya, Diilonḡo ka bi ce ba da Molon-Bieŋo maama-i fuɔ-i-na.»

33 Aa naa cira: «Mi jēnaaŋ namaa, mi yinni saa tiraa tīε bɔi na hɔlma-na. Na ka taara-miε na siε dami. Miŋ taa mi waŋ mamaŋ baa *Yuifubaa-ba-i, mi waŋ-ma baa namei fieɛɛ-i-na: «Miŋ kāŋ kusuɔŋ-nu, na siε gbāa kā.»

34 Mi ka hā-na nelfεemma aa suɔ ta. Nelfεemma famma yaa daama: Taa na dɔl na-naa. Muɔ miŋ dɔlaa-na dumaa, taa na dɔl na-naa dumai.

35 Da na ta na dɔl na-naa, nuɔmba ka suɔ ku yaa nuɔ-i wuɔ meɪ baan namaa.»

36 Simɔ-Pier wuɔ cira: «Itie, ŋ kā hie?»

Yesu wuɔ cira: «Pier, miŋ kāŋ kusuɔŋ-nu, ŋ siε gbāa kā baa-mi fieɛɛ-i-na, ŋga ŋ ka ta ŋ jo huon-nu.»

³⁷ Simo-Pier wuɔ cira: «Itie, bige-i dii fiɛfiɛ-i-na aa η'a mi siɛ gbãa kã baa-ni? Da mi fiɛ'a mi ka ku nan maama-na, wɛima sí.»

³⁸ Yesu wuɔ cira: «ŋ ka siɛ ku mei maama-na ninsoŋo wei? Ne! Yan mi wan ninsoŋo-i baa-ni: Kòhòldiɛlãŋo siɛ hi bu, η ka ciina-miɛ da i siɛi wuɔ nan sa suɔ-mi.»

14

Da η da Yesu-i η daa Diilonjo yaa-i

¹ Ku huonɔgu-na, Yesu wuɔ cira: «Baa na yan na hɔmmu cu. Yaan aa na haa na nanɔga-i Diilonjo-na baa muɔmi-na.

² Muntɛnammu bɔi dii mi To dumelle-na. Kuɔ muntɛnammu saa naa waa, mii naa waa hie wuɔ mi ka tigiin muntɛnammu cie-na?

³ Da mi kã ka tigiin na muntɛnammu-i tɛ, mi ka bir ji biɛ-na na ka tɛna mi caan-nu.»

⁴ Aa naa cira: «Min kãŋ kusuɔŋ-nu na sa bi yan ku hũmelle-i suɔma.»

⁵ Toma wuɔ cira: «Itie, i sa suɔ nin kãŋ kusuɔŋ-nu, i ce niɛ gbãa suɔ ku hũmelle-i?»

⁶ Yesu wuɔ: «Muɔmei hũmelle-i, muɔmei ninsoŋo-i aa muɔmei cicɛlma-i. Molo siɛ gbãa kã mi To wulaa ni kutienjo saa cor baa muɔ.

⁷ Da na suɔ muɔŋo-i, na ka suɔ mi To-i. Nga fiɛfiɛ-i-na, na suyaa-yo aa na daa-yo.»

⁸ Filipu wuɔ cira: «Itie, da η pigãan-ye η To-i i siɛ tiraa yuu-ni baa wɛima.»

⁹ Yesu wuɔ: «Filipu, mi bãanɔgu cuɔ baa-na, aa nan waa yogo nan sa suɔ-mi! Da η da muɔŋo-i, η daa mi To yaa-i; ku ce niɛ η'a mi pigãan-na mi To-i?»

10 N̄ saa h̄u-ma wuɔ muɔ baa mi To-i kuuduɔŋgu yaa-i wei? Miŋ waŋ nelma maŋ baa-na, mei huɔya-maama s̄i. In̄ yeŋ kuuduɔŋgu baa mi To-i, u'i ciɛŋ u fɛɛŋ maacemma.

11 Da mi cira muɔ baa mi To-i kuuduɔŋgu yaa-i, na saaya na h̄u-ma wuɔ ninsoŋo. Da kuɔ coima, na sa ne miŋ ceŋ mamaŋ wei?

12 Yaan̄ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na, miŋ ceŋ mamaŋ daama-i, umaŋ duɔ haa u nan̄ga miɛ, u gb̄aa ce ma temma. Aa ji da miŋ k̄aŋ mi To wulaa dɛ-i-na, kutien̄o gb̄aa ce mamaŋ maaraa daama-i yeɛ.

13 Da na c̄ar̄a b̄iŋk̄uŋgu b̄iŋk̄uŋgu, aa b̄i mi yerre-i, mi ka ce-ku h̄a-na a ce mi To ce b̄oi.

14 Da na c̄ar̄a kumaŋ aa b̄i mi yerre-i, mi ka ce-ku h̄a-na.»

Yesu waŋ u hortien̄o maama

15 «Da kuɔ mi maama d̄ɔlnu-nɛi, na ka vaa na fɛɛ ta na ce miŋ waan̄ mamaŋ baa-na.

16 Mi ka waŋ baa mi To-i u h̄a-na kak̄ȳatien̄o u ji t̄iɛ baa-na gbula.

17 Kak̄ȳatien̄o faŋo yaa *Diilon̄-Yalle-i; di yaa ninsontien̄o-i. Nelbiliemba sa da-yo, ba sa bi suɔ-yo, a ce dumaan̄o-na u siɛ gb̄aa jo ba wulaa. Nga un̄ yeŋ baa namaan̄o-i, na suɔ-yo aa u ka t̄iɛ baa-na gbula.

18 Mi siɛ ta aa yaŋ-na yomb̄iŋ namaa; mi ka bir jo.

19 Cɛllɛ, nuɔmba siɛ tiraa ta ba da-mi, nga namaan̄o-i, na ka ta na da-mi. Mi ka t̄iɛ gbula aa namaa na ka t̄iɛ gbula.

20 Ku yiiṅ da ku hi, na ka suᵋ wuᵋ muᵋ baa mi To-i kuuduᵋṅgu yaa-i, aa namaa baa muᵋṅo-i kuuduᵋṅgu bi yaa-i.

21 Umanṅ duᵋ bella mi nelma-i aa tuᵋ ce-ma, mi maama dᵋlnu u yaa-i. A ne da mi maamanṅ dᵋlnuṅ umanṅ, kutienṅo maama ka dᵋlnu mi To-i aa bi dᵋlnu mei fεε-i, aa mi ka pigāanṅ kutienṅo-i mi fεε.»

22 *Yuda nanṅo waa a naara *Yuda-Isikaro-i, fuᵋ wuᵋ cira: «Itie, bige-i cie ṅ'a ṅ ka yanṅ nuᵋmba namba-i aa pigāanṅ miemei baa ṅ fεε?»

23 Yesu wuᵋ cira: «Mi maama da ma ta ma dᵋlnu umanṅ, u ka tuᵋ ce miṅ waanṅ mamanṅ. Duᵋ tuᵋ ce-ma, u maama ka dᵋlnu mi To-i. Aa u maanṅ da ma dᵋlnu mi To-i, i ka jo ji har kutienṅo-na.

24 Mi maanṅ da ma'a ma sa dᵋlnu umanṅ, u sa ce miṅ waanṅ mamanṅ. A ne da miṅ wanṅ mamanṅ baa-na, mei kusūṅ-maama sí, mi To maama. U yaa puᵋraa-mi.

25 Mii dii baa-na yogo aa wanṅ daama-i hiere baa-na.

26 Mi To ka saanṅ Diilonṅ-Yalle jo mei yerrenṅ. Di ka kāyá-nei. Di ka jo ji wanṅ ma yaanṅa-i baa-na hiere aa miṅ waanṅ mamanṅ cor hiere, di ka ce ma t̄enu-nei.

27 Mi f̄ε na h̄ommu-i, aa mi f̄ε-mu mei f̄emma. Mi sa f̄ε-mu ṅaa nelbiliembanṅ f̄εṅ ba-naa h̄ommu dumaa. Baa na yanṅ na h̄ommu cu, baa na bi yanṅ korma ta ma da-na.

28 Ma sí mi waanṅ-ma baa-na miε: «Mi ka ta ṅga mi ka bir jo kε?» Da kuᵋ mi maama dᵋlnu-nei, miṅ kāṅ mi To wulaa, ku saaya ku dᵋlnu-nei. Hama-i nuᵋ-i? Mi To maaraa muᵋṅo-i.

29 Mi waliεya waŋ nel daama-i baa-na ku yaa da ma ji ta ma ce na ka suɔ wuɔ mi waan ninsoŋo.

30 Miwaan daayo tieno* jo dii mi huon-nu; a ce dumaanɔ-na, mi siε tiraa da piiye bɔi baa-na. Nga u siε gbãa ce bɪŋkũŋgu miε.

31 Nelbiliemba saaya ba suɔ wuɔ mi To maama dɔlnu-miε, aa tiraa suɔ wuɔ mi Ton'a mi ce maman, mi ce ma yaa-i ku'i ciε *Bigãarãŋo tuɔ jo. Siiren i halan bande-i-na!»

15

Yesu dii ŋaa ερεε̃-tibiin-kerre

1 Ku huonɔ-nu, Yesu wuɔ ji nan gbãnalãan daaku-i baa u *hãalãbiemba-i wuɔ: «Muɔmei *ερεε̃-tibiin-kerre-i aa mi To yaa ku tieno-i.

2 Mi negemmu man sa maan hiere, u ka kar-mu nanna aa muman maan, u ka jũrã-muɔ a ce mu migãan ta mu man fafamma.

3 Min waan nelma man baa-na, ma migãan-na tɪ.

4 Nyaarãan-miε ŋaa muɔ min nyaarãa-nei dumaa. Na suyaa wuɔ negenɔ man da ka saa nyaar ka nyu-i-na ka siε gbãa man de! Kuuduɔŋgu yaa baa namaanɔ-i: Da na saa nyaar muɔmi-na, na siε gbãa ce bɪŋkũfafaanɔ.

5 «Muɔmei tibiinɔ-i, aa namei ku negemmu-i. Muɔ da miε mii si dii, na siε gbãa ce bɪŋkũŋgu. Uman duɔ nyaar-miε aa muɔmi bi nyaar-yuɔ, ku-tieno gbãa ce wεima bɔi.

6 Uman duɔ saa nyaar-miε, ba bũul kutieno-i ka nanna puona ŋaa da ba jã negenɔ-i ban bũul-kan

* 14:30 Miwaan daayo tieno yaa *Sitãni-i.

ka nanna dumaa ka kuol ba biε-ka dii-ka dāamu-na caa-ka.

⁷ N̄ga da na nyaar-miε, aa mi nelma waa na h̄ommu-na, da na ta na taara kumaŋ, na cārā-kuo, na ka da-ku.

⁸ Da na ta na ce maacenfafamma na h̄a Diilon̄o-i, aa cu mi huon̄-nu, ku yaa ciεŋ mi To ce b̄oi.

⁹ Mi Ton̄ d̄ɔlaa-mi dumaa, muo mi bi d̄ɔlaa na-maan̄o-i dum̄ei. Tiyāaŋ mi caaŋ-nu mi ta mi ce baa-na.

¹⁰ Min̄ waan̄ mamaŋ baa-na, da na ta na ce-ma, na maama ka ta ma d̄ɔlnu-miε ŋaa muo min̄ ceŋ mi To maama-i mi maama ta ma d̄ɔlnu-yuo dumaa.»

Yesu haalabiemba birii u j̄naamba

¹¹ Yesuŋ waan̄ mafamma-i, wuo cira: «Mi taara na h̄ommu f̄ε da yogogo meɪ kaan̄ga temma-i ku'i ciε mi ta mi waŋ nel daama-i baa-na.

¹² Mi nelma yaa daama: Taa na d̄ɔl na-naa ŋaa muo min̄ d̄ɔlaa-na dumaa.

¹³ Neliεŋ nuo da ŋ h̄u-ma ku ŋ j̄naamba maama-na, nelnyul hamu-i dii ji maar mufammu-i?

¹⁴ Min̄ waan̄ mamaŋ baa-na, da na ce-ma, na ka ce mi j̄naaŋ namaa.

¹⁵ Mi sa tiraa mi b̄i-na maacembien̄ namaa, mi b̄i-na mi j̄naaŋ namaa. Hama-i nuo-i? Maacembilon̄o sa suo u yuntien̄o kus̄uŋgu-i. A ne da na-maan̄o-i, mi Ton̄ waan̄ mamaŋ baa-mi hierε, mi waan̄-ma baa-na. Terien̄gu fan̄gu-na, mi siε gb̄aa b̄i-na mi maacembien̄ namaa.

¹⁶ Ku saa ce ŋaa nameɪ fiεlaa muo, muo meɪ fiεlaa namaa aa puor-na wuo na ka ce maacenfafamma aa na yaŋ na maacemma da belle, ku yaa da

na cārã bĩnkũngu bĩnkũngu mi To wulaa aa bĩ mi yerre-i u ka hã-na baa-ku.

17 N̄ga miñ taarañ kumañ na wulaa, ku yaa daaku: Taa na dɔl na-naa.»

Nelbiliemba bigãañ Diiloño-i

18 «Da na da nelbiliemba bigãañ-na, na saaya na suɔ wuɔ ba bigãañ muɔm̄ei igēna.

19 Kuɔ na waa baa-ba, baa naa dɔl-na wuɔ bafamba baañ namaa. N̄ga mi fielaa namaaño-i hiel-na ba hɔlma-na; bafamba baañ namaa s̄i, ku'i ciε ba bigãañ-na.

20 Yaañ mi nel daama ta ma t̄ienu-nei: «Maacem-biloño sa maar u yuntien̄o-i.»* Da ba huol mi yaañ-na, ba ka bi huol namaa na yaañ-na. Da ba nu mi nuñgu-i, ba ka bi nu namaa kũngu-i.

21 Ba ka ce mafamma-i m̄ei maa-na. Bañ'a ba saa suɔ umañ puɔraa-mi, ku'i ciε.

22 Kuɔ mi saa naa jo ji piiye baa-ba, molo naa saa cāl-ba. N̄ga dε-i-na, ba siε gbãa da ãntaalamma.»

23 «Umañ duɔ bigãañ muɔño-i, kutien̄o bi bigãañ mi To-i.

24 Miñ ciε himma mañ ba daa-ma. Aa ba suyaa wuɔ molo siε gbãa ce ma temma. Kuɔ ba saa naa da-ma, molo naa saa cāl-ba. N̄ga ba daa-ma aa cor ta ba bigãañ-mi baa mi To-i hiere.

25 Na saa da! Mamañ nyεgãañ ba *ãnjĩnamma-na, ma'i saa ce daama-i w̄ei? Ma nyεgãañ wuɔ: «*Ba bigãañ-mi gbãñgbãñ.*»†

* 15:20 N̄iñ Matie 10.24; Nsáa 13.16. † 15:25 Gbeliemañ-neini (Psaumes) 35.19; 69.5

²⁶ «Mi To uŋ ka hã-mi kakâyâtienŋo maŋ mi saañ-
yo hã-na, u yaa ninsontienŋo-i. Duɔ jo, u ka piye mi
maama-i tũnu nuɔmba-i.

²⁷ Aa namaa fεε-i, iŋ waa baa i-naa dii ku
domma-na, na ka bi ce mi siertaŋ namaa.

16

Diilonŋ-Yallen ka jo ji ce maman

¹ «Mi sa taara ku ji nuɔl-na Diilonŋ-hũmelle-na
ku'i ciε mi ta mi waŋ daama-i hiere baa-na.

² Ba ka nyaa-na *Diilonelhãalãdũnni-na. Aa
yiingu dii baa yiingu, bamaŋ ji taa ba ko-na, ba ka
da niε si ba cãa Diilonŋ'o'i dumaanŋo-na.

³ Baŋ'a ba saa suɔ mi To-i baa meɪ fεε-i hiere, ku'i
ka dii-ba mafamma cemma-na.

⁴ Kumaŋ ciε mi wuɔya ta mi waŋ-ma baa-na, mi
taara da ma ji ta ma ce, na suɔ wuɔ mi waanŋ-ma
baa-na cor ti. Mii naa waa na caanŋ-nu ku'i ciε mi
saa waŋ-ma baa-na dii ku domma-na.

⁵ Dε-i-na, mi ta da mi kã umaŋ puɔraa-mi u
wulaa, aa molo saa da duɔ yuu-mi wuɔ: «N kã hie?»

⁶ Mi suyaa miε miŋ waanŋ mamaŋ baa-na
daama-i, ma'i saa dɔlnu-nei.

⁷ A ne da mi waanŋ ninsoŋo yaa baa-na. Da
mi ta, ku ka kãyã-nei. Na saa da, da mi saa ta,
kakâyâtienŋo siε gbãa jo. Fuɔ mi kã ka hi aa saañ-
yo hã-na.

⁸ Duɔ jo, u ka pigãan nelbiliemba-i wuɔ ba piεra
ãmbabalma kũngu-na, ba piεra viisinni kũngu-na
aa pira Diilonŋ-berru kũngu-na.

⁹ Baŋ'a ba saa hũu meɪ nelma-i, ku'i pigãan
ãmbabalma-i.

10 Aa miŋ kãŋ mi To wulaa, na sie tiraa da-mi, ku'i pigãaŋ viisinni-i.

11 Aa miwaanŋ daayo tienjo* yuŋ-maamanŋ fielaanu ti, ku'i pigãaŋ Diilonŋ-berru-i.

12 «Nelma bɔi dii yogo mi da mi wanŋ-ma baa-na, ŋga da mi wanŋ-ma baa-na fiɛfiɛ-i-na, ma ka muliɛŋ-na.

13 *Diilonŋ-Yalle da di ji jo, di yaa ninsoŋo tienjo-i, di ka kaala ninsoŋo-belle-i baa-na. Di sa ji wanŋ difande kusũŋ-maama. Diŋ nuɔ mamanŋ, di ji wanŋ ma yaa-i aa bi tũnu-nei mamanŋ juoŋ.

14 Di ka da mi kusũŋ-maama-i ji piiye tũnu-nei, a ce dumaanŋo-na di ka ce-mi bɔi.

15 Mi To maama-i hiere mei maama, ku'i cie na da mi ciɛra di ka da mi kusũŋ-maama-i ji piiye tũnu-nei.»

Yesu tamma saa dɔlnu u hãalãbiemba-i

16 Kufanŋu huonŋu-na, Yesu wuɔ gbẽ u *hãalãbiemba-i wuɔ: «Celle na ka naa-mi, aa celle na ka bir da-mi.»

17 U hãalãbiemba namba ta ba yuu ba-naa wuɔ: «Nel hama-i temma'i dumandɛ-i: «Celle na ka naa-mi, aa celle na ka bir da-mi»? Aa tiraa cira u kã u To wulaa.

18 Uŋ gbẽŋ celle manŋ, u yuŋgu yaa wuɔ nie? I saa suɔ u nelma yaanŋa-i.»

19 Yesu wuɔ suɔ wuɔ ba taara ba yuu-yo. Wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Mi waanŋ-ma baa-na mie: «Celle na ka naa-mi, aa celle na ka bir da-mi.» Na yuu na-naa ma yaa nuɔ-i wei?

20 Yaanŋ mi wanŋ ninsoŋo-i baa-na: Namaanŋo-i na kaa haa na nammu-i na yunninŋ ta na gbu na

* 16:11 Miwaanŋ daayo tienjo yaa *Sitãni-i.

kaal aa banamba waa ponsaan-nu. Na hõmmu ka guɔla, ŋga na hõguɔla ka bir ce hõfelle.

²¹ Ciɛŋo kusũŋ da ku bel-o, yaan̄ga sa waa-yuɔ. Ŋga duɔ ji gbãŋ da u yuŋgu-i, bilon̄o fẽ u huɔŋga-i a ce u muliema karaanu-yuɔ.

²² Ku yaa ŋaa namaa kũŋgu-i: Na yammu vãa fiɛfiɛ-i-na, ŋga yiŋgu dii baa yiŋgu, mi ka tiraa da-na. Da mi ji'a mi da-na, na hõmmu ka fẽ aa molo cɛraa u gbãa guɔla-muɔ.

²³ Ku yiŋ da ku ji hi, na siɛ yuu-mi baa nelma. Yaan̄ mi waŋ ninsoŋo-i baa-na: Da na cãrã kuman̄ aa bĩ mi yerre-i, mi To ka hã-na baa-ku.

²⁴ Na saa hi cãrã bĩŋkũŋgu yogo aa bĩ mi yerre-i. Cãarãŋ, na ka da, aa da na da, na hõmmu ka fẽ gbarnu.

²⁵ «Mi waan̄ nel daama-i hiere baa-na gbãɛiniŋ. Ŋga yiŋgu dii baa yiŋgu, mi siɛ tiraa ta mi piye baa-na dumaan̄o-na. Mi To u maaman̄ yɛŋ dumaa, mi ka bi waŋ-ma baa-na dumɛi.

²⁶ Ku yiŋgu da ku hi, na ka cãrã Diilon̄o-i aa bĩ mi yerre-i. Mi saa cira mi kaa cãrã Diilon̄o-i hã-na dɛ! Na maama dɔlnu-yuɔ, na gbãa cãrã-yuɔ na fɛɛ.

²⁷ Nan̄ dɔlaa muɔŋo-i aa hũu-ma wuɔ mi hilaa fuɔ terien̄-nu'i jo, ku'i ciɛ na maama ta ma dɔlnu-yuɔ.

²⁸ Mi hilaa mi To yaa wulaa-i jo hiɛma-na. Fiɛfiɛ-i-na, mi ka ta hiɛma-na bir kã mi To wulaa.»

²⁹ Uŋ waan̄ mafamma-i, u hãalãbien̄ baa cira: «Fiɛfiɛ fuɔ, ŋ yaan̄ gbãɛini-i aa ta ŋ kaala ŋ nelma-i.

³⁰ I suyaa yende-i-na wuɔ ŋ suɔ wɛima-i hiere. Diɛ tiɛ taara diɛ yuu-ni baa man̄, ŋ wuɔya suɔ-

ma. Terienḡu fanḡu-na, i hũyãa-ma wuɔ ɲ juɔ Diilonḡ-jomma.»

³¹ Yesu wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Ma sí na'a na hũyãa mi nelma-i fiefie-i-na ke?»

³² Nga mi tũnu-nei, huɔḡu nanḡu ka hi, aa ku hii tí yeɛɛ, na ka pisállã; nelieḡo nelieḡo baa u muḡkãmmu aa yan mi tíe mi diei yonḡ. Nga mi sie tíe mi diei; mi To dii baa-mi.

³³ Nanḡ cuu mi huonḡ-nu, mi taara na hõmmu fẽ ku'i cie mi ta mi wanḡ mafamma-i baa-na. Nelbiliemba ka mulíen-na miwaanḡ daayo-na, nga vaanḡ na feɛɛ, mi guɔlaaya ba fõḡgũo-i.»

17

Yesu Diilocãrãlle-i

¹ Yesuḡ juɔ piiye tí, wuɔ tã u yunḡu-i dõɔɔ aa naa cira: «Baba, ku hii. Ce ɲ Biẽḡo ce bõi, kumanḡ ka ce fuɔ bi ce nuɔ ɲ ce bõi.

² Nḡ haa-yo nelbiliemba yunḡ-nu wuɔ u hã u dombũurãamba-i cicẽlma manḡ sa tíenḡ dede-i.

³ A ne da cicẽlma manḡ sa tíenḡ dede-i ma yaa a suɔ ninsonḡ-Diilonḡ nuɔḡo-i aa bi suɔ *Konḡkortienḡo muɔmi manḡ ninḡ puɔraa-mi.

⁴ Mi cie ɲ ce bõi híema-na. Ninḡ ɲa naa hã-mi maacemma manḡ, mi cie-ma.

⁵ Baba, miḡ ɲa naa waa baa-ni aa miwaanḡo suɔ duɔ donḡ, ninḡ ɲa naa ce mi ce bõi dumaa, ce mi ce bõi dumẽi fiefie-i-na.

⁶ «Ninḡ fiɛlaa bamanḡ miwaanḡo-na hã-mi, mi pigãanḡ-ba ɲ sínni-i. Nanḡ baamba'i waa, ɲ bir-ba hã muɔ baa-ba. Ba nuɔ ɲ nunḡu-i.

⁷ Ba suyaa fiefie-i-na wuɔ ninḡ hãa-mi mamanḡ hiere, nanḡ kusũḡ-maama.

⁸ Ninj waanj mamanj baa-mi, mi waanj-ma baa-ba. Ba siyaa-ma. Ba suyaa wuɔ mi hilaa nanj terienj-nu'i jo. Aa ba suyaa wuɔ nuɔnei puɔraa-mi.

⁹ Mi cārā-nie da mi hā-ba. Mi sa cārā-nie da mi hā nelbiliemba-i hiere de! Ninj hāa-mi bamanj, mi cārā-nie da mi hā ba yaa-i; nanj baamba-i.

¹⁰ Mei kūngu-i nanj kūngu, aa nanj kūngu-i mei kūngu. Mi bɔbɔima da ba yaa nuɔ-i.

¹¹ Muɔmi sa tiraa mi ye dii miwaanjo-na, mi kā nanj terienj-nu, a ne da bafamba dii-yuɔ yogo. Baba, cālmuɔ sɪ nuɔni manj nuɔ-i, jande, ta η niya-bei η fεε baa nanj fεεη fōngūɔ; η hāa muɔjo-i u yaa-i. Ku yaa ba ka waa baaduɔmba ηaa muɔ baa nuɔjo-i inj yenj baaduɔη mie dumaa.

¹² Ninj hāa-mi fōngūɔ manj, minj cie huɔnggu manj baa-ba, mi niɛya-bei baa u yaa-i. Mi niɛya-bei, u diei saa ji balla mi wulaa, da ku saa waa umanj naa saaya u balla ηaa manj nyεgāanj dumaa Diilonj-nelma-na.*

¹³ «Fiefiε-i-na, mi ka bir kā η wulaa. Mi taara ba hɔmmu fε gbarnu mei kaanga temma-i, ku'i cie mi tɛε hɛma-na aa ta mi wanj mafamma-i.

¹⁴ Minj waanj η nelma-i baa-ba, nelbiliemba bigāanj-ba wuɔ ba sa wuɔ hūmeduɔle baa-ba ηaa muɔ.

¹⁵ Ku saa ce ηaa mi cārā-nie wuɔ η hiel-ba mi-waanjo-na de! Ma'i sɪ. Mi cārā-nie wuɔ η ta η niya-bei *Bigāarānj baa da suur ba hɔlma-na.

¹⁶ Ba sa wuɔ hūmeduɔle baa nelbiliemba-i ηaa muɔ.

¹⁷ Nanj nelma yaa ninsojo-i. Pigāanj-ba baa-ma ba suɔ-ma aa ta ba cāa nuɔnei yonj.

* **17:12** Nieη Nsáa sebe-i-na 13.18 baa naaruɔ-i-na cicaara-i-na.

18 Niŋ puɔraa muɔmi-i dumaa miwaanjo-na, mi bi puɔraa bafamba-i dumɛi miwaanjo-na.

19 Muɔ mi cãa nuɔnei yon ba da ba da ninsoŋo-i aa fulnu nuɔnei ta ba bi cãa-ni.

20 «Mi sa cãrã-niɛ da mi hã bafamba yon de! Baman ka nu ba nelma-i aa hũu mi maama-i, mi bi cãrã-niɛ da mi hã kutaamba-i.

21 Baba, mi cãrã-niɛ wuɔ ŋ yan ba ce kuuduɔŋgu ŋaa muɔ baa nuɔ in yey baaduɔŋ miɛ dumaa. Yan i suurnu i-naa, ku yaa nuɔmba ka suɔ wuɔ nuɔnei puɔraa-mi.

22 Niŋ ciɛ mi ce bɔi dumaa, mi bi ciɛ ba ce bɔi dumɛi, ku yaa ba ka gbãa ce kuuduɔŋgu ŋaa muɔ baa nuɔ in yey kuuduɔŋgu dumaa.

23 Ku yunŋu yaa daaku: Mi ka waa baa-ba aa ŋ waa baa-mi, ku yaa ba ka gbãa ce kuuduɔŋgu kelkel. Dumaanjo-na, nuɔmba ka suɔ wuɔ nuɔnei puɔraa-mi aa tiraa suɔ wuɔ ba maama dɔlnu-niɛ ŋaa meɪ maaman dɔlnuŋ-niɛ dumaa.

24 «Baba, niŋ dɔlaa-mi dumaa aa miwaanjo suɔ duɔ don, mi taara niŋ ciɛ mi ce bɔi dumaa, da mi waa kusuɔŋ-nu, mi dombũurãamba waa mi caan-nu ta ba da-mi.

25 Baba, ŋ faa teu! Nelbiliemba saa suɔ-ni, ŋga meɪ suyaa-ni aa dombũurãamba suyaa wuɔ nuɔnei puɔraa-mi.

26 Mi pigãan-ba ŋ sinni-i, aa mi ka cor ta mi pigãan-ba baa-ni, ku yaa niŋ dɔlaa muɔŋo-i dumaa, bafamba ka bi dɔl ba-naa dumɛi, aa muɔ baa bafamba-i i gbonu ce baaduɔŋ miɛ.»

*Yesu belma hii**(Matie 26.47-56; Marke 14.43-50; Like 22.47-53)*

¹ Yesuŋ juo cārã Diilonjo-i tí, wuɔ hel baa u *hãalãbiemba-i a jãal Sedurõ kaŋgu-i kã bom-borma namma-na. Tibinniŋ-suonju nanju waa terienju fangu-na, baa kã ka suur-kuo.

² Ba taa ba kã terien daaku-na koko; a ce du-maŋo-na, *Yuda maŋ taa u taara u hel u huonju-na, u taa u suo ku saanju.

³ Wuɔ sire nyaa ba huonju-nu dii tibinniŋ-suonju-na baa sorosibaa-ba-i a naara *Diilodubuɔ niyataamba namba. *Diilojigãntaamba yuntaamba-i baa *Farisibe-ba yaa naa hãa-yo Diilodubuɔ niyataamba-i. Fitimbaa-ba waa baa-ba a naara jigãmmu.

⁴ Yesu wuɔ suyaa maman ka da-yo. Ban kãa ka hi, wuɔ piɛ yuu-ba wuɔ: «Na taara hai moloŋo-i?»

⁵ Baa cira: «I taara Nasaretitaŋ Yesu.»

Yesu wuɔ cira: «Muɔmɛi.» Yuda maŋ taa u taara u hel u huonju-na, u waa baa-ba.

⁶ Yesuŋ ciɛra muɔmɛi terienju maŋ nuɔ-i, baa bir baa ba honni kã ka cii da burɔŋ!

⁷ Yesu wuɔ tiraa yuu-ba wuɔ: «Na taara hai?»

Baa cira: «I taara Nasaretitaŋ Yesu.»

⁸ Yesu wuɔ cira: «Mi saa cira muɔmɛi wei? Da na'a na taara muɔmɛi, yaan baman daaba kã.» U gbɛ u hãalãbiemba yaa-i.

⁹ Uŋ ŋa naa wan man, ma'i sa ciɛŋ daama-i wei? Uu naa cira: «Baba, niŋ hãa-mi baman, u diei saa balla mi wulaa.»*

¹⁰ A ne da jigãnga waa baa Simɔ-Pier; wuɔ fa-ka hiel-ka pãŋ jafun *Diilojigãntaamba yuntienjo

* 18:9 Nier 6.39; 17.12.

maacembilonjo nadietũngu-i a yer-ku. Ba taa ba bi naacoljo-i Malkusi.

11 Yesu wuɔ cira: «Pier, dii ŋ jigãnga-i ka foguonngu-na!» Aa naa cira: «Mi To unj ciɛra maman da-mi, ŋ sa taara ma da-mi wei?»

12 Yesunj bi waan mafamma-i, sorosibaa-ba-i baa ba yuntienjo-i a naara Diilodubuɔ niyataamba kã ka bel-o vaa u nammu-i mu hã-i-na.

13 Belle fande-na, Kayifu yaa waa Diilojigãntaamba yuntienjo-i. Banj vaa-yo, baa kã baa-yo Kayifu cura yaa wulaa-i igëna. Ba taa ba bi-yo Ani.

14 A ne da Kayifu duɔŋo fanjo yaa naa gbẽ *Yuifu ba yuntaamba-i wuɔ nelduɔŋ duɔ ku a kor nelle-i hiere ku bɔyaa nelle da di muonu.†

Simɔ-Pier cĩnaana Yesu-i
(*Matie 26.69-70; Marke 14.66-68; Like 22.55-57*)

15 Banj bilaa Yesu-i ta ba kã baa-yo, Simɔ-Pier baa u nahãalãbilonjo nanjo-i baa cu ba huon-nu. *Diilojigãntaamba yuntienjo taa u suɔ Simɔ-Pier nabentienjo-i, a ce dumaanjo-na, banj kaa hi Diilojigãntaamba yuntienjo ciĩngu-i, *hãalãbilonj daa wuɔ kã ka suur baa Yesu-i hiere.

16 Pier wuɔ yiera fondumelle-na u saa suur. Hãalãbilonj daa wuɔ hel piye baa ciɛŋo manj taa u niya dumelle-i aa naa ce Pier suur.

17 Ciɛŋ daa wuɔ yuu Pier wuɔ: «Ma si naacolj daa u hãalãbilonjo nanjo'i nuɔŋo-i ke?»

Pier wuɔ cira: «U hãalãbilonjo si muɔ de!»

18 Waanngu waa; *Diilojigãntaamba yuntienjo maacembiemba-i baa bamanj niɛyan-yuɔ baa dii

† 18:14 Niɛŋ 11.50.

dāamu ta ba yiraan̄. Pier wuɔ kã ka tuɔ yiraan̄ baa-ba.

(Matie 26.59-66; Marke 14.55-64; Like 22.66-71)

¹⁹ Baŋ kãa baa Yesu-i, *Diilojigãntaamba yuntien̄o wuɔ yuu-yo a kã u *hãalãbiemba yan̄ga, baa uŋ wuɔraŋ u waŋ nelma maŋ baa nuɔmba-i ma yan̄ga.

²⁰ Yesu wuɔ cira: «Mamaŋ waa mi wulaa, mi piiye-mei nuɔmba-i hiere ba yufellen̄. Mi piiye-mei *Diilonelhãalãdũnni-na aa piiye-mei *Diilodubuɔ-i-na. *Yuifubaa-ba jãnu ba-naa terni fanni'i nuɔ-i. Mi saa fuo ma diei bēi.

²¹ Ma ce nie ŋ ta ŋ yuu-mi? Miŋ piiye baa bamaŋ, ba suyaa miŋ waan̄ mamaŋ baa-ba; yuu ba yaa-i, ba ka waŋ ma yaan̄ga-i baa-ni.»

²² Yesuŋ piiye dumaan̄o-na, Diilojigãntaamba yuntien̄o niyatien̄o nan̄ wuɔ caa u tũŋgu-i aa naa cira: «ŋ piiye baa Diilojigãntaamba yuntien̄o yaa dē-i-na wɛi?»

²³ Yesu wuɔ cira: «Da kuɔ mi cãlãa piiyemma, pigãan̄-mi miŋ cãlãa kusuŋ-nu; ŋga da kuɔ mi saa cãl piiyemma, ŋ muyaa-mi hama-i nuɔ-i?»

²⁴ Ani wuɔ yan̄-yo baa iyiemba-i aa saan̄-yo hã Kayifu-i baa-yo, u yaa waa Diilojigãntaamba yuntien̄o-i.

(Matie 26.71-75; Marke 14.69-72; Like 22.58-62)

²⁵ Baŋ taa baa Yesu-i ta ba kã Kayifu terien̄gu-na, Simɔ-Pier wuɔ tĩena dii dãntorre-na. Naacol̄o nan̄ wuɔ yuu-yo wuɔ: «Ma s̄i naacol̄o daa u *hãalãbilon̄o nan̄o'i nuɔŋo-i ke?»

Pier wuɔ cira: «U hãalãbilon̄o s̄i muɔ dēi!»

²⁶ *Diilojigãntaamba yuntien̄o maacembilon̄o nan̄o waa, ba kuuduŋgu'i baa Pierŋ jafãan̄ uman̄

tũngu-i yer-ku. Fuo wuɔ cira: «Ma sí mɛi daa nuɔ baa naacolŋ daayo-i tibinninŋ-suonŋu-na kɛ?»

²⁷ Píer wuɔ tiraa hel-kuɔ wuɔ coima, fuo sí. Kòhòldíelán wuɔ don tuɔ bu.

Ba kaa baa Yesu-i fãamaanŋ ba terienŋ-nu

(Matie 27.1-2,11-31; Marke 15.1-20; Like 23.1-5,13-25)

²⁸ Cuonŋ kaalaa kãŋkãŋkãŋ, baa naar hel baa Yesu-i Kayifu terienŋu-na a kã baa-yo ba fãamaanŋo wulaa. Fãamaanŋo fanŋo waa *Oromɛyiɛŋo. Baŋ kaa hi, *Yuifu ba yuntaamba saa siɛ suur fãamaanŋo dumɛlle-na; wuɔ da ba suur, ba ka guɔla ba fɛrɛ a ce ba siɛ gbãa wuɔ *kòrsinni tímmanŋ-ponsaanŋu niiwuoni-i.

²⁹ *Pilati yaa waa fãamaanŋo-i belle fande-na. Wuɔ hel yuu-ba wuɔ: «Na'a naacolŋ daayo ciɛ bige-i?»

³⁰ Baa cira: «Kuɔ u maacemma naa fa, ii naa saa jo baa-yo ji hã-ni.»

³¹ Pilati wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Biyaanŋ-yonŋ na kã baa-yo na ka ce u ándaanŋu-i namaa cemma.»

Baa cira: «Miɛ siɛ gbãa hã-ba hũmelle-i i fɛrɛ wuɔ ba ko moloŋo.»

³² Yesuŋ ŋa na'a u ka ku kuliinŋu manŋ, ku'i sa juonŋ daaku-i wɛi?‡

³³ Pilati wuɔ bir suur u dumɛlle-na aa bí Yesu-i ji yuu-yo wuɔ: «Nuonɛi Yuifu ba nellentienŋ nuonŋo-i wɛi?»

³⁴ Yesu wuɔ cira: «Moloŋo-i waanŋ mi maama baa-ni wɛi? Sisò nanŋ kusũŋ-maama'i?»

³⁵ Pilati wuɔ cira: «Ne ninŋ fenŋ-minŋ! N daa muɔ Yuifuyienŋ muɔ wɛi? N nellenŋ-baamba'i hãa

‡ 18:32 Niɛŋ 12.32-33.

muo baa-ni baa *Diilojigãntaamba yuntaamba-i, η guɔlaaya bige-i ba wulaa?»

³⁶ Yesu wuɔ cira: «Mei nellentesinni sa hel hɛma-na bande. Kuɔ ni taa ni hel hɛma-na bande, bamaη cuu mi huon-nu baa naa gbãη kpelle a hũu-mi Yuifubaa-ba nammu-na. Nga mei nellentesinni-i miwaan daayo niini si.»

³⁷ Uη waan mafamma-i, Pilati wuɔ cira: «Terienɔ fangu-na, nellentien nuɔ wei?»

Yesu wuɔ cira: «Nellentien muɔ ηaa niη waan-ma dumaa. Mi juɔ ji hon hɛma-na da mi wan ninsoηo maama. Umaη duɔ cu ninsoηo huon-nu η da kutieno nu mi nelma-i.»

³⁸ Pilati wuɔ yuu-yo wuɔ: «Ninsoηo yaa bige-i fuɔ?» Aa naa tiraa hel kã Yuifubaa-ba wulaa ka cira: «Mei saa da kumaη cie na'a na ko naacolη daayo-i.

³⁹ Nga ma diei dii, kumaη cien koko, belle belle, da na'a na ce na kɔrsinni timmaη-ponsaanɔ-u-i, mi nanna kasobiloηo diei hã-na. Na taara bende-i mi nanna Yuifu ba nellentieno yaa hã-na wei?»

⁴⁰ Baa kaasη wuɔ: «I sa taara η nanna ufaηo-i! I taara η nanna Barabasi!» A ne da Barabasi faηo waa cuoyuo.

19

Pilati haa-ba hũmelle-i wuɔ ba ko Yesu-i

¹ Maη juɔ waa dumaanɔ-na, *Pilati wuɔ cira ba jo baa Yesu-i ji muo-yo.

² Sorosibaa baa ce huɔni a sũ nyantuoluo dii u yunɔ-u-na. Aa naa bi dii jonɔgorbuɔ hã-yo ce-yo ηaa nellentieno. Jonɔgorbuɔ faηo waa dãa-wuonɔ.

3 Baŋ cie mafamma-i, baa ta ba pie ba jaal-o. Umanɗuɔ pie, wuɔ: «*Yuifu ba nellentie, mi jaalaa-ni.» Aa caa u tũngu-i.

4 Pilati wuɔ tiraa hel wanɗ baa-ba wuɔ: «Mi ka ce ba hel baa-yo jo baa-yo, ku yaa na ka suɔ wuɔ mei saa da kumanɗ cie na'a na ko-yo.»

5 Aa naa bi ce ba hel baa Yesu-i baa huɔniɗ-nyantuoluo-i u yungu-na a naara jonɗorbuɔ-i u nuonɗu-na. Baŋ juɔ baa-yo, Pilati wuɔ cira: «U yaa daayo!»

6 *Diilojigãntaamba yuntaamba-i baa *Diilodubuɔ niyataaŋ baŋ juɔ'a ba ne da Yesu-i, baa pãŋ doŋ ta ba kaasɗɗ wuɔ: «Gbu-yo *daaŋ-nu! Gbu-yo daaŋ-nu!»

Pilati wuɔ cira: «Kãaŋ na ka gbu-yo na fere; mei saa da kumanɗ cie na'a na ko-yo.»

7 Yuifubaa baa cira: «U cie u fere Diilonɗ-Bieŋo; a ne da a saa baa mie *ãnjɗamma-i, fuɔ temma-i i saa saaya i yaŋ-yo, i gbɛ i ko-yo.»

8 Baŋ waanɗ mafamma-i, Pilati holle pãŋ caar.

9 Wuɔ bir suur baa Yesu-i ka yuu-yo wuɔ: «Naŋ hel hie?» Yesu saa seŋ sũnuŋgu yuɔ.

10 Pilati wuɔ cira: «Ŋ fiinaaŋ muɔmei nuɔ-i wei? Nɗ saa suɔ wuɔ mi gbãa nanna-nie, mi gbãa bi ce ba gbu-ni *daaŋgu-na wei?»

11 Yesu wuɔ cira: «Kuɔ Diilo saa naa hã-ni baa ku fɔŋgũɔ-i, nii naa saa gbãa ce biŋkũŋgu muɔmi-na. Terienɗu faŋgu-na, umanɗ juɔ baa-mi ji hã-ni, fuɔ cãlmuɔ maaraa naŋ wuonɗo-i.»

12 Pilatiŋ nuɔ nel daama-i wuɔ pãŋ tuɔ taara u nanna Yesu-i. Yuifubaa baa sire ta ba kaasɗɗ wuɔ: «Da kuɔ naŋ jɛŋo sɪ *jãmatigi-i, nanna-yuɔ! Umanɗ duɔ ce u fere nellentienɗo, jãmatigi bigãarãŋo!»

13 Baŋ piiye dumaŋo-na, Pilati wuɔ tiraa hel baa Yesu-i kã baa-yo terienŋu nanŋu-na ba bĩ-ku «Gabata» ebiremman-na. Fãamaaŋo tĩena kusuɔŋ-nu'i u ɣɛr. Baŋ kãa, wuɔ tĩena u teterre-na.

14 Bãaŋgu naa hi yuhuɔŋga-i tĩ, aa *kɔrsinni timmaŋ-ponsaanŋu waa ŋaa bisinŋ ku temma. Pilati wuɔ gbẽ Yuifubaa-ba-i wuɔ: «Na nellentienŋo yaa daayo!»

15 U waan mafamma-i ce niɛ? Baa sire ta ba kaasınŋ wuɔ: «Ko-yo! Ko-yo! Gbu-yo daanŋ-nu!»

Pilati wuɔ cira: «Na'a mi gbu na nellentienŋo yaa daanŋu-na wei?»

*Diilojigãntaamba yuntaanŋ baa cira: «Da ma hel *Oromɛ ba *jãmatigi-i-na, nellentienŋo nanŋo si dii baa-ye.»

16 Pilati wuɔ hã-ba Yesu-i wuɔ ba ka gbu-yo daanŋu-na.

Ba taa baa Yesu-i da ba ka ko-yo

(Matie 27.32-44; Marke 15.21-32; Like 23.26-43)

17 *Pilatinŋ hãa-ba hũmelle-i, baa hel baa Yesu-i nellenŋ-huɔŋga-na kã baa-yo baŋ binŋ terienŋu maŋ ebiremman-na «Gɔlgota-i», ku yunŋu yaa wuɔ yukoluonŋu. Baŋ ka gbuŋ-yonŋ *daanŋu maŋ nuɔ-i, baa haa-ku hã fuɔ fɛrɛ yaa tũu-ku.

18 Ba kãa baa-yo kusuɔŋ-nu'i ka gbu-yo, a naara nuɔmba namba ba hãi; unanŋo-i kɔtuɔŋ daaku-na, unanŋo-i kɔtuɔŋ daaku-na.

19 Pilati wuɔ nyegɛŋ haa Yesu yudɔrɔ-i-na wuɔ: «Nasaretitaanŋ Yesu, *Yuifu ba nellentienŋo.»

20 Ba nanŋ gbuu-yo terienŋu maŋ nuɔ-i, kuɔ sa maa baa nellenŋ-huɔŋga-i, aa ba nanŋ nyegãan nelma maŋ haa u yudɔrɔ-i-na, baa nyegãan-ma

ebiremna-na, baa latemma-na, baa girekimma-na; a ce dumaano-na, Yuifubaa bɔi baa kalaŋ-ma.

21 *Diiløjigantaamba yuntaaŋ baa sire kã Pilati wulaa ka cira: «Hur Yuifu ba nellentienjo-i aa ŋ nyegẽŋ wuɔ: «Naacolŋ daayo ciɛra u yaa Yuifu ba nellentienjo-i.»»

22 Pilati wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Miŋ nyegãaŋ kumaŋ, mi nyegãaŋ ku yaa-i; mi siɛ gbãa hur-ku aa nyegẽŋ kumaŋgu.»

23 Sorosibaa-baŋ gbuu Yesu-i, baa biɛ u niidiini-i calnu-niɛ sɔmma naa; nelduɔŋo biɛ sɔmma diei. Aa naa bi biɛ u joŋgorbuɔ-i. Joŋgorbuɔ daayo-i muŋgbommu saa waa-yuɔ; kompaŋga diei duɔŋ dɔrɔ-i-na ji hi cicaara-i.

24 Baa ta ba piiye baa ba-naa wuɔ: «Baa na yaŋ i taalnu joŋgorbuɔ daayo-i, yaaŋ i ful tienja i ne umaaŋ ka da-yo.» Maaŋ nyegãaŋ Diilon-nelma-na ma'i sɪ daama-i wei? Ma nyegãaŋ wuɔ: «*Ba calaanu mi niidiini-i ba-naa nuɔ aa ful tienja biɛ mi joŋgorbuɔ-i.*»*

25 Baŋ gbuu Yesu-i, u nyu waa u caaŋgu-na baa u nyu hãaŋo naŋo, a naara Maari maŋ Kulopasi ciɛŋo-i, baa Maari maŋ taa u hel Magidala-i-na.

26 Yesu wuɔ ne da u nyu-i baa u *hãalãbilonjo maŋ maama-i taa ma dɔlnu-yuɔ ba waa yiɛra ba-naa cannin; wuɔ gbẽ nyuŋo-i wuɔ: «Nnaa, ŋ bienjo yaa-i.»

27 Aa gbẽ hãalãbilonjo-i wuɔ: «Ŋ nyu yaa-i.»

Uŋ piiye dumaano-na, hãalãbilonjo daa u saa bir u huonju nyuŋo-na; wuɔ biɛ-yo u ka tiɛna fuɔ terienju.

* 19:24 Gbeliemaŋ-nalãaŋgu (Psaume) 22.19

*Yesu kuliingui**(Matie 27.45-56; Marke 15.33-41; Like 23.44-49)*

28 Yesuŋ ciε mafamma-i, wuɔ ne da mamaŋ waa cemma hiere ma ciε. Wuɔ cira: «Hũŋkuɔsĩnni bilaa-mi.»† U waan ma yaa-i a ce mamaŋ nyεgãan Diilonj-nelma-na ma da ma gbãa ce.

29 Bũnanga nanga waa terienju-na niisaarni'i naa yuu-ka. Sorosibaa baa dii kãnsaarma niisaarnj daani-na aa naa ful-ma *isopegboruonj-nu kã baa-ma Yesu nunju-na.

30 Yesu wuɔ mɔsũnya niisaarnj daani-i aa naa cira: «Fiefiε fuɔ, weima t̃iε.» Aa naa bi nisiŋ u yunju-i, u tamma yaa dumaanjo-na.

Ba fũo Yesu gbugbeinjo-i baa puɔlunju

31 Banj gbuu Yesubaa-ba-i yiingu manj nuɔ-i, ku waa jumayiingu. Ku cuo kaala waa *yitiɛnanju; a ce dumaanjo-na, *Yuifu ba yuntaamba saa ta ba taara yitiɛnanju hi Yesubaa-ba-i dii dorɔ-i-na. A tiraa naara yitiɛnanju fanju waa yibuɔ ba wulaa. Baa kã ka cãrã *Pilati-i wuɔ u yanj ba ka kara ba gbeini-i ku yaa ba ka ku donduo ba har-ba aa yitiɛnanju suɔ da ku hi.

32 Pilati wuɔ hã-ba hũmelle-i. Sorosibaa baa kã. Banj ŋa naa gbu bamanj baa Yesu-i, baa kara diɛlã-wuonjo gbeini-i aa kã ka kara hãalinj-wuonjo niini-i.

33 Ba birii ku yaa nuɔ-i da ba kara Yesu niini-i, a da u kuu; a ce dumaanjo-na ba saa kara-niε.

34 Sorosiyienjo nanjo yagar fõ u gbugbeinjo-i baa u puɔlunju-i. Unj fũɔ-yo dumaanjo-na, tãnj maa ta ma hel baa hũmma.

† 19:28 Niεj Gbeliemanj-neini (Psaumes) 69.22 baa 22.16.

35 Umanɔ nyεgãanɔ nel daama-i, u daa-ma nuɔ baa u yufelle, u sa kar u huɔyasaŋga. Fuɔ fereɔ suyaa wuɔ u wanɔ ninsoŋo. U taara na hũu-ma wuɔ ninsoŋo ku'i cie u tuɔ wanɔ-ma baa-na.

36 Diilonɔ-nelmanɔ piye terienɔgu manɔ nuɔ-i wuɔ: «Ba sie kanu halle u gboluonɔgu diei»‡, ma'i saa ce daama-i wei?

37 Aa ma tiraa piye terienɔgu nanɔgu-na wuɔ: «Ba ka bir ta ba ne banɔ fũɔ umanɔ.»§

Yesu fuuremma-i

(Matie 27.57-61; Marke 15.42-47; Like 23.50-56)

38 Ku huonɔgu-na, Yosεfu manɔ taa u hel Arimate-i-na, wuɔ kã ka cãrã *Pilati-i aa duɔ ka har Yesu-i. Fuɔ bi waa Yesu huonɔgu-na, nɔga fuɔ taa u kãalã *Yuifu ba yuntaamba-i, a ce dumaanɔ-na, u taa u fuo u kũngu-i. Pilati wuɔ hã-yo hũmelle-i u kã ka har Yesu-i.

39 Nikodεmu manɔ naa kãa Yesu wulaa isuonɔgu nanɔgu-na, wuɔ kã ka naara-yuɔ. Nikodεmu wuɔ guɔlaa *miir-namma baa alowesi*-namma a kã. Ma yoyondonɔ maa yuu kilobaa komorre baa cɔnciel temma.

40 Baa kãyã ba-naa ba hãi-i-na a tiil kulonɔ-i baa natikolo-nanɔ daama-i aa finya-yuɔ. Ba migãanɔ-yo nɔaa Yuifubaa-banɔ bi migãanɔ ba kuomba-i dumaa aa suɔ fuure-bei.

41 Ba nanɔ gbuu Yesu-i kusuonɔ-nu, tibinninɔ-suonɔgu nanɔgu waa ku caanɔgu-na. Tibinninɔ-suonɔ

‡ 19:36 Helmanɔ-sebe (Exode) 12.46; Gbeliemanɔ-nalãanɔgu (Psaume) 34.21 § 19:37 Sakari (Zacharie) 12.10 * 19:39 Alowesi: Tibiinɔgu nanɔ yerre-i dumaanɔ-na, ba ce natikolo baa-ku.

daaku huɔŋga-na, c̄incorfelende waa, baa sa hi fuure moloŋo diɛ yogo.

42 *Yit̄ienan̄gu hii t̄i dumaan̄o-na, baa k̄a baa Yesu-i kusuɔŋ-nu'i ka fuure-yuɔ aa da ba da ba fɛɛ tigiŋ cie yit̄ienan̄gu-i.

20

*Yesu siire hel kuomba hɔlma-na
(Matie 28.1-8; Marke 16.1-8; Like 24.1-12)*

1 *Yit̄ienan̄gu cuo kaala-i-na*, Maari man̄ taa u hel Magidala-i-na, wuɔ sire naar cic̄anj̄ale-na a k̄a Yesu c̄incorre-na. T̄amp̄ebuɔ nan̄o naa suuye di nun̄gu-i. Uŋ k̄aa ka hi, wuɔ da t̄amp̄ɛl daade b̄umal̄aa halan̄.

2 Wuɔ bir ḡunu baa gbarun̄gu k̄a ka da Simɔ-Pier baa *h̄aal̄abilon̄o man̄ maama-i taa ma dɔlnu Yesu-i. Wuɔ gb̄ɛ-ba wuɔ: «Ba hielaa Itien̄o-i c̄incorre-na, aa i saa suɔ ban̄ diyaa-yo kusuɔŋ-nu.»

3 Pier baa h̄aal̄abilon̄ daayo-i baa sire ta ba gbar ba k̄a c̄incorre terien̄gu-na.

4 H̄aal̄abilon̄ daa wuɔ gbar ka hi yaan̄ga Pier-na.

5 Uŋ hii, u saa suur, wuɔ yiɛra aa naa gb̄ina tuɔ ne. U niɛ ku yaa-i a da kompabien̄a† yaa yon̄ c̄incorre huɔŋga-na.

6 Simɔ-Pier̄n̄ juɔ ji hi, wuɔ cor suur a bi da kompabien̄a j̄iena dumandɛ hiɛma-na.

7 Baa naa ce kompan̄ga nan̄ga a fin̄ya kulon̄o yaan̄ga-i, wuɔ da kafan̄ga fiɛŋ j̄ina ka den̄.

* 20:1 Ku cuo kaala waa jumaansi. † 20:5 Bafamba taa ba fin̄ya ba kuomba-i baa kompabien̄a.

⁸ Hãalãbilonɔ daayo suɔ suur fiɛfiɛ-i-na. Uɔ suurii ka da-ku dumaɔɔ-na, wuɔ suɔ hũu-ma wuɔ Yesu siire ninsoɔ.

⁹ Ninsie ninsie, Diilonɔ-nelmanɔ waanɔ mananɔ wuɔ Yesu naa saaya u sire hel kuomba hɔlma-na, u hãalãbiemba saa naa hi suɔ ma yaanɔga-i yogo.

¹⁰ Hãalãbienɔ daabanɔ kaa da-ma dumaɔɔ-na, baa bir kũɔ.

*Yesu caraaya Magidalataanɔ Maari-i
(Matie 28.9-10; Marke 16.9-11)*

¹¹ *Hãalãbienɔ daabanɔ taa, Maari wuɔ yiera cĩcorre nunɔgu-na tuɔ kaal. Uɔ kaal, wuɔ ji gbĩina wuɔ fuɔ ne cĩcorre huɔnɔga-i;

¹² a da bige-i daaku-i? *Dɔrpɔpuɔrbiemba hãi baa jonɔgorpiɛlmba. Ba tiɛnaana banɔ ɔa naa galla Yesu-i kusuɔɔ-nu: Unanɔ-i u yunɔgunɔ waa kusuɔɔ-nu, unanɔ-i u gbaininɔ waa kusuɔɔ-nu.

¹³ Dɔrpɔpuɔrbiemba yuu-yo wuɔ: «Bige-i ciɛ ɔ ta ɔ kaal?»

Maari wuɔ cira: «Ba hielaa mi Tienɔ-i aa mi saa suɔ banɔ diyaa-yo kusuɔɔ-nu.»

¹⁴ Wuɔ u miɛl ne ku yaa-i a da Yesu-i u huɔnɔgu-na, ɔga u saa suɔ wuɔ u yaa-i;

¹⁵ u daa niɛ sɪ banɔ fuuriye Yesu-i suɔnɔgu manɔ-i kutienɔ yaa-i.

Yesu wuɔ cira: «Ciɛɔ nuɔ, bige-i ciɛ ɔ ta ɔ kaal? N taara hai molonɔ-i?»

Wuɔ cira: «Naacolɔ nuɔ, da kuɔ nuɔnɛi biyaa-yo, pigãan-mi ninɔ jɛna-yuɔ kusuɔɔ-nu mi ka biɛ-yo.»

¹⁶ Yesu wuɔ cira: «Maari!»

U mielãa ku yaa-i a suɔ suɔ-yo. Wuɔ piiye ebiremma-na wuɔ: «Araabuuni!» Ku yunɔu yaa wuɔ: Hãalãtie.

¹⁷ Yesu wuɔ cira: «Baa bella-miɛ! Mi saa hi nyugũŋ kã mi To wulaa yogo. Mamanɔ dii cemma: Kã ŋ ka waŋ baa mi baamba-i wuɔ miɛ mi nyugũŋ kã mi To wulaa, u yaa namaa bi To. Mi kã mi Diilonɔ wulaa, u yaa namaa bi Diilonɔ.»

¹⁸ Maari wuɔ bi ta ka tũnu hãalãbiemba-i wuɔ u daa Itienɔ-i, aa bi waŋ uŋ puɔraa-yo baa mamanɔ.

Hãalãbiemba daa Yesu yufelle

(Matie 28.16-20; Marke 16.14-18; Like 24.36-49)

¹⁹ Yinduɔŋgu fanɔu dãnambãanɔu-na, *hãalãbiemba tigiinɔ ba-naa dũŋgu nanɔu-na aa naa gbonu-kuɔ ba ferɛŋ nuɔ. Ba taa ba kãalã *Yuifu ba yuntaamba-i ku'i ciɛ baa gbonu-kuɔ ba ferɛŋ nuɔ. Ba juɔ'a ba ne da Yesu-i ba hɔlma-na. Wuɔ gbɛ-ba wuɔ: «Tiyãanɔ dei!»

²⁰ Uŋ waanɔ mafamma-i, wuɔ pigãanɔ-ba u nammu-i baa u gbugbeinɔ-i. Hãalãbiembanɔ daa-yo, ba hɔmmu gbuu pãŋ fɛ da yogogo.

²¹ Yesu wuɔ tiraa cira: «Tiyãanɔ dei!» Aa naa cira: «Mi To uŋ puɔraa-mi dumaa, muɔ mi bi puɔr-na dumɛi.»

²² Uŋ waanɔ mafamma-i, wuɔ hul fafalumu dii-bei aa naa cira: «Mi hãa-na *Diilonɔ-Yalle yaa-i.

²³ Da na pir bamanɔ ãmbabalma-i, ma ka pir, ŋga da na saa pir bamanɔ maama-i, ma ka tiɛ ba yunni-na.»

Toma daa Yesu yufelle

²⁴ *Hãalãbiembanɔ daa Yesu-i, Toma manɔ ba nanɔ binɔ-yonɔ Piɛbaa-ba-i u saa waa.

²⁵ U nabaamba kã ka tũnu-yuɔ wuɔ ba daa Itienjo-i. Toma wuɔ cira: «Muɔ da mi saa da heĩŋa fonni-i u nammu-na, da mi saa dii mi niele-i foŋ daani-na, da mi saa dii mi naŋga-i u gbugbeĩŋo-na, mi cɛraa mi hũu-ma.»

²⁶ Yinni niediei cor, niehãĩ yiĩngu-na, hãalãbiemba tiraa tigiĩŋ ba-naa duduɔŋgu faŋgu-na. Toma waa baa-ba kufanngu-i. Baa gbonu dũngu-i ba fɛrɛŋ nuɔ. Ba juɔ'a ba ne tiraa da Yesu-i ba hɔlma-na. Wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Tiyãaŋ dɛi!»

²⁷ Aa naa cira: «Toma, jo baa ŋ niele-i bande. Ne mi nammu-i. Dii ŋ naŋga-i mi gbugbeĩŋo-na ŋ ne. Baa ce ŋ hɔmmu-i mu hãĩ; hũu-ma wuɔ muɔmɛi!»

²⁸ Toma wuɔ cira: «Nuɔnei mi Tienŋ nuɔ, nuɔnei mi Diilonŋ nuɔ!»

²⁹ Yesu wuɔ cira: «Ŋ daa mi yufelle ku'i cie ŋ hũu-ma; yaŋ mi tũnu-nie: Bamaŋ da ba saa da mi yufelle aa hũu-ma, kutaamba yunni dɔlaa.»

³⁰ Yesu cie gbɛrɛ-wɛima namma u hãalãbiemba hɔlma-na aa ma saa waŋ sebe daayo-na. Gbɛrɛ-wɛima famma bi ciinu.

³¹ Nga mamaŋ nyegãaŋ daama-i, ma nyegãaŋ wuɔ na suɔ aa hũu-ma wuɔ Yesu yaa *Konkortienjo maŋ Diilonŋ uŋ saan-yo, u yaa Diilonŋ-Bienjo-i. Aa da na hũu u nelma-i, na ka da cicɛlma maŋ sa tien dede-i fuɔ barguɔ yaa nuɔ-i.

21

Hãalãbiemba tiraa da Yesu-i

¹ Ku huonngu-na, Yesu *hãalãbiemba namba tiraa da-yo dii Tiberiyadi dalanga-na. Baŋ daa-yo du-maa ku yaa daaku:

2 Simɔ-Piɛr, baa Toma maŋ ba naŋ biŋ-yoŋ Piɛbaa-ba-i, ba waa yiŋgu naŋgu-na baa ba-naa, a naara Natanayɛl maŋ taa u hel Kana nelle-na dii *Galile mara-i-na, baa Sebede bepuɔmba-i a naara hãalãbiemba namba ba hãi.

3 Simɔ-Piɛr wuɔ gbẽ-ba wuɔ: «Mei taara da mi ka naŋ juɔŋo.»

Baa cira: «Mie feɾe-i i ka kã baa-ni.» Ba taa ku yaa-i, ku waa isuɔŋgu, kã ka suur beŋo-na a naŋ juɔŋo-i da suu, ba saa da biŋkũŋgu bel.

4 Kuŋ juɔ ta ku kaala huɔŋgu maŋ nuɔ-i, baa da moloŋo naŋo yieraaya bomborma-na; ŋga ba saa suɔ wuɔ Yesu yaa-i.

5 Yesu wuɔ cira: «Mi jẽnaaŋ namaa, na daa bel wei?»

Baa cira: «I saa da biŋkũŋgu.»

6 Yesu wuɔ cira: «Naaŋ juɔŋo-i na nadieyaŋga-i na ka da.» Baa bi naŋ juɔŋo-i a bel titiraamba-i juɔŋo yu tuɔ yar-ba famma.

7 *Hãalãbiloŋo maŋ maama-i taa ma dɔlnu Yesu-i u waa. Fuɔ wuɔ gbẽ Simɔ-Piɛr wuɔ: «Itieŋo yaa-i!» Simɔ-Piɛrŋ nuɔ mafamma-i, uu naa hiel u joŋgoruo-i, wuɔ pãŋ biɛ-yo dii-yo aa naa tie suur hũmma-na.

8 U nabaan baa fa titiraan daaba-i kã baa-ba bomborma-na baa beŋo-i. Ku saa naa gbãa maa dumaa, metiribaa komuɔŋa ndii temma.

9 Baŋ huɔlaa, baa da dãamu baa teterieŋo mu dɔrɔ a naara *buruo.

10 Yesu wuɔ cira: «Naŋ bilaa titiraamba maŋ, juɔŋ baa banamba bande.»

11 Simɔ-Piɛr wuɔ suur beŋo-na a fa juɔŋo-i hel baa-yo bomborma-na. Uu naa yu baa

tetekãṅkarɛiŋa. Ba waa komuɔŋ-niehãi baa c̄ncieluo titiraamba siei juɔŋo-na. Baŋ fie ciinu dumaanjo-na, juɔŋo saa kar.

¹² Yesu wuɔ cira: «Juɔŋ na ji wuo niiwuoni-i.» Hãalãbienj baa pãŋ suɔ wuɔ Itienjo yaa-i, ŋga hai ka sie yuu-yo?

¹³ Yesu wuɔ pie a bie buruo-i bũlnu-yuɔ hã-ba; aa naa bi hã-ba titiraamba-i.

¹⁴ Yesuŋ siire hel kuomba hɔlma-na, u caraaya u hãalãbiemba-i i siei yaa de-i.

Yesu yuu Pier a ka hi u beyufienja-i

¹⁵ Baŋ juɔ wuo niiwuoni-i tĩ, Yesu wuɔ cira: «Simɔ, Nsãa bienj nuɔ, mi maama dɔlnu-nie a yan daaba-i wei?»

Simɔ wuɔ sie wuɔ: «Ũu.» Aa naa cira: «Itie, nan ferɛ ŋ suyaa wuɔ ŋ maama dɔlnu-mie.»

Yesu wuɔ cira: «Bel mi dombũurãamba-i* dei.»

¹⁶ Aa naa tiraa cira: «Simɔ, Nsãa bienj nuɔ, mi maama dɔlnu-nie wei?»

Simɔ wuɔ sie wuɔ: «Ũu.» Aa naa cira: «Itie, nan ferɛ ŋ suyaa wuɔ ŋ maama dɔlnu-mie.»

Yesu wuɔ cira: «Ta ŋ ne mi dombũurãamba-i.»

¹⁷ Aa naa tiraa yuu-yo ku yu u beyufienja-i wuɔ: «Simɔ, Nsãa bienj nuɔ, mi maama dɔlnu-nie wei?» Simɔ huɔŋ kaa pãŋ du baa Yesu-i, wuɔ u cie nie tuɔ yuu-yo i sa-i-siei dumaanjo-na. Wuɔ cira: «Itie, ŋ suɔ nelma-i hiere, aa ŋ suyaa kerre wuɔ ŋ maama dɔlnu-mie!»

Yesu wuɔ cira: «Bel mi dombũurãamba-i dei.»

* **21:15 Dombũurãamba-i:** Ku birii a saanu baa cerma. Girekimma-na ba bie-ba tũmbiamba. Bamanj hũyãa Yesu maama-i u taa u hinu u bi-ba u tũmbiamba. Nieŋ sap. 10.

18 Aa naa cira: «Yañ mi wañ ninsoño-i baa-ni: Niñ ña naa waa naacolon nuwõ-i, ñ taa ñ pëyë ñ negelle-i ñ fere, aa terienğu mañ dolaanu-nie ñ kã kusuwõ-nu'i; ñga da ñ ji vãa, ñ ka teten ñ nammu-i ba pëyë ñ negelle-i hã-ni, aa niñ'a ñ sa taara ñ kã kusuwõ-nu, ba kã baa-ni kusuwõ-nu'i.»

19 Yesu piiye andaan daaku-i duwõ pigãan Piern ka ku kuliingu mañ a ce Diilonõ ce bõi. Uñ waan mafamma-i, wuwõ gbë-yo wuwõ: «Suur mi nallu-na.»

20 Pier wuwõ u miel ne ku yaa nuwõ-i, a da *hãalãbilonõ mañ maama-i taa ma dõnu Yesu-i ma wañ ba huõngu-na. Hãalãbilonõ faño yaa naa yuu Yesu-i jukalaangu-na wuwõ: «Itie, ñ'a hai ka hel ñ huõngu-na?»

21 Piern daa-yo dumaano-na, wuwõ cira: «Itie, daa fuwõ, hama-i ka da-yo?»

22 Yesu wuwõ cira: «Da mi fie cira u tãe ji hi mi birma-i ma hii nuwõ baa bige-i? Nuwõ suur mi nallu-na.»

23 Nel daa maa sire gbuo terni-i hiere wuwõ hãalãbilonõ daayo sie ku. A ne da Yesu saa wañ mafamma; u ciëra: «Da mi fie cira u tãe ji hi mi birma-i ma hii nuwõ baa bige-i?»

24 Hãalãbilonõ faño yaa daa nel daama-i aa nyegën-ma, aa i suyaa wuwõ u saa kar u huwõyasanğa.

25 Yesu cië nelma bõi. Dië i bië-ma ma yuñ-nu hiere nyegën-ma mañ cië dumaa, meï huwõ-na, sebebãa-bã famba sie gbãa suur miwaanõ-na.

Diilon-nelma Tobisĩfelenni
New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Cerma)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
5ffe1c98-1ba9-54d8-8f4c-03a7c12fba11